

ਜੇ ਸੁਖ ਭਾਖੇ ਭਾਖੇ ਸੁਖੇ ਸੁਖਾਏਸੁਖ

ਦੁਖੇ ਭਾਖੇ ਸੁਖਾਏ ।

ਦੁਖੇ ਭਾਖੇ ਸੁਖਾਏ ।

ਦੁਖੇ ਭਾਖੇ ਸੁਖਾਏ ।

ਸੁਖਾਏਸੁਖ ਭਾਖੇ ।

ਸੁਖਾਏਸੁਖ ਭਾਖੇ ।

ਸੁਖਾਏਸੁਖ ਭਾਖੇ ।

ਦੁਖੇ ਸੁਖਾਏ ਸੁਖਾਏ ।

એ બોલ

મુદ્. મર્મ, અને સંધ એ વિષય ઉપર અધ્યાપક
 રીએ આપેલા વ્યાખ્યાનોનો અનુવાદ શ્રી છવ્વમુલાસ
 રી મદેતાએ ટેટલાક સમય પડેલાં પ્રસિદ્ધ કથો
 તે સધુ મંથ બાદ કરતાં ગુજરાતી ભાષામાં જોદ
 વિને પ્રામાણિક માદિતી આપે એવા મંથની ખોટ
 આ ખોટ પૂરી પાડવા જોદયાત્રસંપન્ન અધ્યાપક
 રી ટેસમ્બીના મરાઠી મંથ ' જુદલીલાસારસમદ ' નો
 ત્ર પ્રકટ કરવાનું ગુજરાત પુરાતત્વ મંદિર ઉચિત પાર્શ્વ
 તે કામ શ્રી. નીલકંઠ હથરદાસ મહારવાજાને સોંપ્યું.
 એ દરેલી સેવા માટે અમે તેમના આભારી છીએ. મંથનો
 ત્ર કરવાની રત્ન આપવા માટે અધ્યાપક ટેસમ્બીના
 સ-પુરાતત્વ મંદિર-ગુજરાત વિદ્યાપીઠ, અમદાવાદ) તથા
 યના પ્રકાશકના આભારી છીએ.

મરાઠી મંથ વિને પ્રાચીન સંસ્કૃતિના એ મહાન વિદ્વાનોએ
 લા અભિપ્રાય આગળ ઊભા છે. તે ઉપરથી મંથની અને
 ત્રની યોગ્યતાનો ખ્યાલ આવશે એટલે તે વિને અમે કાંઈ
 ૩૧ નથી

૫૬, ૧૮, રવિવાર } ૨. ઇ. પરીખ.
 સંવત ૧૯૭૬ } મંત્રી. ગુ. પુ.મંદિર, અમદાવાદ

છે તે દૂર થશે અને તે ધર્મમાનો માત્ર એવો પડે
 સોનોમા સદર્મની રૂઢિ કરવામાં કારણુજીત થશે.
 આ મંથ સર્વ સોનોએ અગર કરવા સામક તેમજ
 કરવ. લાગત છે.

કોઈપણ ધર્મના પ્રવર્તક અને તે સંબંધથી
 થયેલા સાધુપુરોએ કરેલા અદ્ભુત ચમત્કારો વિશેની ક
 તેમના અનુવાદઓમાં પ્રચલિત હોય છે અને ધર્મ
 પણ તેને. ઉલ્લેખ હોય છે; તેનો સર્વથા પતિપાત્ર
 ન લાગે. કેમકે, તેમાં કોઈ કોઈ વાદ તથા સ્વ દોષ છે;
 તે ન દોષ છતાં તે કાંઈક અનુવાદ ધર્મના મ
 સ્થિતિ અને જે કાંઈ ન થયેલો પ્રગ થઈ તે કાંઈના રી
 ભાગ પડે તેનું ગાન થવામાં ને થઈ કલ્પોત્તી છે. બનવા
 છુદ્ધ સંબંધે આવી કેટલીક અદ્ભુત વાતઓનો તથા
 કાંઈકનાં પદિત કાલમાં પૂર્વે લાંબા પુરુષધર્મ અને તપ
 નામના મથન પત્ત કહે છે પરંતુ વિવેચક જુદિયા તથા સ્વ
 શોધી કાઢવાનું કામ વાચકચરિત્ર સાંપડું જોઈએ અને વાચકને
 તે સાધ્ય થાય તે માટે તે કથાઓ પૂરેપૂરી તેમની અગત્ય
 મુકી જોઈએ તેમ પદિત કોસમ્બીએ આ નવા મંથમાં કુ
 છે. જે આ અદ્ભુત કથાઓ સર્વથા સત્ય છે એમ કોસમ્બીએ
 પ્રતિપાદન કર્યું હોય તે. આ પુસ્તક એ જાગૃતમાં દોષ પુક્ત
 થયુ હોય; પણ પદિત કોસમ્બીએ તેમ કર્યું નથી, માટે
 સાંપડ કાગળા વિવેચક જુદિસંપત્ત પદિત. પણ આસેપ કરે
 એવું આ મંથમાં કાંઈ પણ દેખાતું નથી.

રામકૃષ્ણ ગોપાલ બાંદારકર

૨. ધર્માનંદ ડાસજીનું ' જુદલીલાસારસચક્ર ' પુસ્તક
 મેં જોયું. આમાં જુદની લીલાઓ ત્રણ પાલી રૂપોને આધારે
 લખાએલી હોઈને તે કથાઓ પાલી ભાષા જેમને પરિચિત
 નથી તેઓને તે (પાલી) માં લખાએલા વાક્યમયની અંચલઃ
 અને સારરૂપે માહિતી આપશે. પહેલા મામમાં જુદ વિષે નાના
 ટરેદની પ્રચલિત કથાઓ જેવીને તેવીજ આપેલી છે; બીજા
 મામમાં જુદનું ચરિત્ર આપેલું હોઈને ત્રીજામાં કુખ્યત્વે જુદને
 વખેલ આપેલો છે. ૩. ડાસજી પાલી ભાષાના છેક હરવખાં
 પેસીને તેમાં રમખાજુ વચેલા હોવાથી જુદ વિષેની માહિતીનું
 સત્ત્વ તેમાંથી કાઢવાને તે જ યોગ્ય છે. જુદની કથાઓ, જન્મ
 અને પરિનિર્વાજ વગેરે જેવાં હોય તેવાં તેવાજ પેલે કંઈ
 રીતે અથવા વિવેચન ન કરતા મદારામૂવાંચીની આગળ
 મુકવાનો જ માત્ર તેમનો સંકલ્પ હતો, અને તેમણે પ્રસ્તાવનામાં
 આમ રજૂ કરેલું જ છે અને આ વાગતની યોગ્ય ચિંતિત
 કથાનું કામ તેમણે વચોબે જ મેળવ્યું છે.

જુદ વિષે આપણા મોઢીને જુદના નામ સિવાય, તથા તે
 - નિરીક્ષ્યાર્થી હતો' એ સિવાય બીજા કંઈ વધુ માહિતી
 હોતી નથી. આવા સર્વ મોઢીને પ્રસ્તુત પુસ્તકથી સારી મદદ
 થશે અને જુદના અનુવાદીઓની તેને વિષે થી કલ્પના હતી,
 તેઓ કલ્પેલ છે, વગેરે સારી રીતે માલુમ પડશે. માટે
 ૨. ડાસજીનું પુસ્તક એકદરે મંમદસ્વીર અને વાંચનીય છે.

પાંકરંગ દામોદર ગુપ્તે

અગ્રકંઠભણિકા

૧ પ્રસ્તાવના

પાન
૧૫

ભાગ પહેલો બોધિસત્ત્વની કથાઓ

૧ સુમેધકથા	૧
૨ વેસ્સાંતરજાતક	૧
૩ મધની વાત	૨૦
૪ સુત્થભોધિજાતક	૩૧
૫ મહાજાતકજાતક	૩૫
૬ મહાવિકની વાત	૪૮
૭ નેમિય જાતક	૭૭
૮ સુગમોમ જાતક	૮૭

ભાગ બીજો પુણ્યચરિત્ર

૧ જન્મ અને જાગૃત્ત્વ	૧૧૫
૨ મહાભિનિષ્ક્રમણ	૧૨૭
૩ વપમણ	૧૪૩
૪ મહા સાધે પુર	૧૫૬
૫ પુરવણી પ્રાપ્તિ અને પહેલો જર્મોષ્ઠક	૧૬૮
૬ દાસી અને ઉત્તેવેષમાંની પ્રવૃત્તિ	૧૭૮
૭ રાજાશ્રુકમા આગમન	૧૮૬
૮ પ્રવેશન રાજાનો મેળાપ	૧૯૧
૯ મુક્ત હૃદ અનાયરિટિક કેરી	૧૯૬

૧૫ અનિષેદ નૈઋતિક છે ૧૧	
૧૬ અપ્રાપ્ત યેમ વાવ છે ૧	
૧૭ વૈવિધ્ય જાનિત અને જાનમાનુષ્યતા	૨૦
૧૮ અદ્યવાસ	૨૧
૧૯ અપ્રાપ્તિ એકાદ	૨૨
૨૦ યુગ્મે સનાત આરંભાદ	૨૩
૨૧ એક ન જોતવા વિષે મહુપને ઉપદેશ	૨૪
૨૨ નિદુષ્ટે દીપ્તિ પણ યુગ્મે દર્શો ન જોખમે	૨૫
૨૩ આરંભ અનુપ્રવચનો	૨૬
૨૪ વિષયની શોધાદ, વિષયોથી રૂપ અને નેમાથી મુક્તિ	૨૭
૨૫ સાત અદભુત દર્શો જોખમે	૨૮
૨૬ અપ્રાપ્તિ એકાદ	૨૯
૨૭ યુગ્મે વિષય	૩૦
૨૮ અપ્રાપ્તિ પુત્રની દક્ષિ	૩૧
૨૯ વસ્તુઓ પશ્ચિમમાં	૩૨
૩૦ અ.પ્રગાઓ અને દાર્શ	૩૩
૩૧ અંશુલિમાસ સુદાસ	૩૪
૩૨ એક દયા એકરમ પ્રથમ વાર્તાથી દર્શો ૧	૩૫
૩૩ સિદ્ધિ સંતાપનિ	૩૬
૩૪ પતેત્તિ મેલસ રાખને ઉપદેશ	૩૭
૩૫ મળ અનુવચન અને આમપ્રવચન દર્શ વિષે પ્રથ	૩૮
૩૬ પરિનિર્વાણ	૩૯

અર્થો દેવેલી નથી. આ બોમ્બેન પુર્વેના 'સુદધારન' કે પ્રસિદ્ધ
 દેવ્ય મંથરાર રેતોના ખિસ્તમરિનની માણે એ આ
 મંથર લખ્યો નથી, અને તેથી જ તેનું 'સુદધરિન' એવું નામ
 ન રાખતાં 'સુદેલીલાસારસમદ' એવું પૌરાણિક પદતિનું નામ
 રાખ્યું છે. આ મંથર જો બોદોના મૂળ મંથર સંબંધે આપણા
 સિદ્ધિ વર્તોમાં પણ જે દેવેલીક મૂળમરેલી માહિતી રહેલી છે
 તે ઠેકઠેક અંશે નહિ પણ એવી આસા રાખતી અધોગચ નહિ
 મળ્યા.

આ પુસ્તકની રીપોમાં જ્યાં ઠેક પાલી માલા છાપવામાં
 આવી છે ત્યાં જામિદ અનુદિ સ્ત્રી મઠ છે. પાલી વિવાર્ધિઓને
 આ મૂળ સ્ત્રીને સમજાઈ નહિ એવી દોષાથી અને મર્યાદી
 વાચકોને ખાસ લાભ થશે એમ ન લાગવાથી અનુદિપત્ર
 છાપવાનો પ્રયાસ ક્યો નથી તે બદલ કૃત વાચક લેખા
 કરશે એવી આશા છે.

આરણ્યક કુટી,

કુના: વા. ૧૦ માર્ચ ૧૯૧૪.

શ. કૌશલ્યમ્બી

૧ સરકારે નીમિશ વર્તીમુલક રકમ ૩૦ રીપીટ્સ કમ્પોઝી એવા
 પદ-મંથરમાં પણ બોદધર્મ સંબંધે કાંઈ મૂળ મરેલી માહિતી છે,
 એવું દોષ દો મરાઠી સાતમી છાપકોમાંથી "બોદધર્મ" અને
 "પુરુષર્થ" આ પદ નાંખેલા તે છપાઈ એવો ખાસ વાવ
 કે 'બોદધર્મ' અને બોદોનો પતિત મંથર દોષ પાંદ
 મંથર છે. પ્રો. કૌશલ્યમ્બીના કૃત પ્રસિદ્ધ દેવ્ય પાંદિન પુરો
 મંથર' નો મળા વર્ષ પડેલાં દેવ્ય આપામાં અનુવર્ત
 દોષાથી તે જ મંથર બોદોનો પતિત મંથર હશે એવી રકમ
 બોદોને મૂળમરેલી સંજ્ઞા પણ દર્શાવે.

૧ કથાઓના કિંવા સુતોના આધારે
૨ અંથ લખ્યો છે તેની યાદી.

ભાગ પહેલો

દાનકથા (જાતકઅર્ફકથા)

સન્તર જાતક (૫૪૭ દેસોસની આદતિ)

૧૧૫ક-જાતક (૩૧)

સખોધિ-જાતક (૪૪૩)

કાજાતક-જાતક (૫૩૬)

મગ્ગા-જાતક (૫૪૧)

મેય-જાતક (૫૩૮)

કાસુતસોમ-જાતક (૫૩૭)

ભાગ બીજો

દાનકથા (જાતકઅર્ફકથા)

દાનકથા (જાતકઅર્ફકથા)

દાનકથા, સુતનિષાત, અરિયપરિચેસનસુત, મન્નિકમ

૩ વિસુદ્ધિમગ્ગા.

દાનકથા અને પધાનસુત (સુતનિષાત)

મહાવગ્ગ

દાનકથા (જાતકઅર્ફકથા)

સાવગ્ગ

મમ્પદ અર્ફકથા

સાવગ્ગ

મમ્પદઅર્ફકથા

દાનવગ્ગ અને ધમ્મપદ અર્ફકથા

૧૪ મુલ્યવચ્ચ

૧૫ ધર્મપદ અર્થદશા

ભાગ ત્રીજો

- ૧ સિમાભોગાદ્યુત (દીપનિકાવ, વચ્ચ ૩)
- ૨ સામેયકાદ્યુત (મન્ત્રમનિકાવ વચ્ચાસક ૧, વચ્ચ ૫)
- ૩ ઉપોસવકાદ્યુત (અંગુષ્ઠનિકાવ, વિકનિપાત, વચ્ચાસક ૨, વચ્ચ ૨)
- ૪ વેતુધારેષકાદ્યુત (સંગુષ્ઠનિકાવ, સોતારવતિસંગુષ્ઠ, વચ્ચ ૧)
- ૫ ભરિવાકાદ્યુત (અંગુષ્ઠ, સુષ્ઠનિકાવ, વચ્ચ ૧)
- ૬ દુરકાદ્યુત (અંગુષ્ઠ, વિકનિપાત, વચ્ચાસક ૩, વચ્ચ ૧)
- ૭ ધનકાદ્યુત (અંગુષ્ઠ, સુષ્ઠનિકાવ, વચ્ચ ૧)
- ૮ કાનકાદ્યુત (અંગુષ્ઠ, વચ્ચનિકાવ, વચ્ચાસક ૧, વચ્ચ ૧)
- ૯ મેસકાદ્યુત (અંગુષ્ઠ, વચ્ચનિકાવ, વચ્ચાસક ૧, વચ્ચ ૫)
- ૧૦ સંગ્રાવકાદ્યુત (સંગુષ્ઠ, ભોજનમસંગુષ્ઠ વચ્ચ ૧)
- ૧૧ અગ્નિકાદ્યુત (સંગુષ્ઠ, ભોજનમસંગુષ્ઠ વચ્ચ ૧)
- ૧૨ અપવચ્ચકાદ્યુત (મન્ત્રમ વચ્ચાસક ૨, વચ્ચ ૧)
- ૧૩ કાયામકાદ્યુત (અંગુષ્ઠ વિકનિપાત વચ્ચાસક ૨, વચ્ચ ૫)
- ૧૪ અસલકાયાનકાદ્યુત (મન્ત્રમ, વચ્ચાસક ૨, વચ્ચ ૫)
- ૧૫ વાસેકાદ્યુત (મન્ત્રમ, વચ્ચાસક ૨, વચ્ચ ૫ અને સુષ્ઠનિકાવ વચ્ચ ૩)
- ૧૬ વસકાદ્યુત (સુષ્ઠનિકાવ વચ્ચ ૧)

- ૧૭ તેવિન્નસુત (દીપ વચ્ચ ૧)
- ૧૮ કુટલ-તસુત (દીપ વચ્ચ ૧)
- ૧૯ કસિમારદાનસુત (સુતનિપાત વચ્ચ ૧)
- ૨૦ અકકોસક-ભારદ્વાજસુત(સંયુત. આસલસંયુત વચ્ચ ૧)
- ૨૧ અંબસદ્ધિક-રાદ્ધોવાદસુત(મન્નિઝમ પદ્ધાસક ૨ વચ્ચ ૨)
- ૨૨ કકચૂપમસુત (મન્નિઝમ પદ્ધાસક ૧ વચ્ચ ૩)
- ૨૩ સનિપદાનસુત (મન્નિઝમ પદ્ધાસક ૧ વચ્ચ ૧)
- ૨૪ મહાકુકખકખ-ધસુત (મન્નિઝમ પદ્ધાસક ૧ વચ્ચ ૩)
- ૨૫ મહાસારોપમસુત (મન્નિઝમ-પદ્ધાસક ૧ વચ્ચ ૩)
- ૨૬ નિવાપસુત (મન્નિઝમ-પદ્ધાસક ૧ વચ્ચ ૩)
- ૨૭ બદ્ધેકરતસુત (મન્નિઝમ-પદ્ધા ૩ વચ્ચ ૪
- ૨૮ ચૂલમાહકકપપુતસુત [મન્નિઝમ પદ્ધાસક ૨, વચ્ચ ૧]
- ૨૯ વચ્છગોતસુત [અખ્યાકતસંયુત]
- ૩૦ તિથિપસુત [કિદાનવચ્ચ ૧]
- ૩૧ અંશુલિમાસ સુત [મન્નિઝમ પદ્ધા ૨ વચ્ચ ૪]
- ૩૨ અસિર્નધકપુતસુત [ગામલિસંયુત]
- ૩૩ મીઠસુત (અંશુતર-અનુનિપાત, પદ્ધા ૧ વચ્ચ ૨)
- ૩૪ ક્રોસકસંયુત
- ૩૫ સામઝઝાશસુત [દીપ વચ્ચ ૧]
- ૩૬ મહાપરિનિબ્બાન સુત (દીપ-વચ્ચ ૨)

પ્રક	હોટી	અશુદ્ધ	શુદ્ધ
૧૭૧	૧૦	અમો	અમો
"	૧૩	ધમ	ધર્મ
૧૪૪	૧૪	વહાર	વિહાર
૨૦૨	૧૪	મદદ ન સ્વીકારતી	મદદ સ્વીકારવાની
૨૨૧	૧૬	ક	કથુ
૨૩૧	૧૮	અનેક ચરા	અને કચરા
૨૪૨	૧૯	કાર્તિ કરી	કાર્તિ મલીન કરી
૨૫૨	૨૨	મએલાં	મએલાં
૨૮૮	૧૫	!	!
"	૧૮	પડી!	પડી.
૨૮૯	૧	સ્વઅભોક્ષ	સ્વર્મભોક્ષ
"	૩	વધુ	વધુ
૨૯૦	૧	આપાસાપન	આપસાપન
૨૯૩	૧૨	બદલ	બદલ
		(દરેક નંબાએ)	
૩૧૨	૧૦	મરીબ મરખાંએને	મરીમમરખાંએને
૩૧૮	૧૦	અપ બુ	અર્પબુ
૩૨૨	૩	સર્વ	સર્વ
૩૨૪	૪	પૂણી	પૂણી
૩૨૮	૨૩	સાના	સૌના
૩૩૫	૧૯	મર્ચિત	મર્ચિત
૩૪૫	૧૧	માવૃત	માવૃત
૩૫૨	૨૨	અર્થ	અર્થ
૩૫૧	૧	નિમન્ન	નિર્મન્ન

।।	अक्षर	शुद्ध
७	नक्षत्र	नक्षत्र (देख जगज्जे)
१	रं	रं
५	वे छत्री	छत्री वे
२१	संहर	सुंहर
२	मनुष्ये	मनुष्ये
२१	न कल्या	नीकल्या
८	सम्भ	सौम्भ
२	इमति	इमति
३	वाद्य	वाद्ये

બોધિસત્વની કથાઓ

(૧)

મુખેષકથા

સામો વરે પૂરે આ જાંજીરમાં અમર નામના મહાદેવના નગરમાં મુખેષ નામનો એક કસોટીપિપ્પતિ બ્રાહ્મણ ગેરો દત્તો. તે જો કે મોટા કુળમાં જન્મેલો હતો, તેણે આપતું ખાનારા જાગરુ માણસની જેમ તેણે પોતાનું વાકેવ્ય બચાવે ન મુખાવના વેદ અને સામ્યોમાં પ્રવિશવા પ્રયત્ન કરી હતી. મુખેષ બ્રાહ્મણને સાંસારિક કુખેલી મોઠ પશુ પ્રકારે ઉત્પન્ન ન હતી. વર્તિદોષાઈત પનદોષતનો તે ઉપત્રોગ કરતો; અને વિદ્વાન તરીકે સર્વ કોટોમાં એની ખ્યાલિ હતી. તેણે જુગ્મ, જરા, બાધિ વગેરે કુદરતી દુઃખોના ચિંતનથી એનું મન સંતાર પડી હતી મધું. “મારી સંપત્તિમાંથી મારી જોડે શું આવવાનું છે? મારી છોડી મારી સાથે આવશે કે?” રત્નાદિ વિચારોએ મુખેષના મનમાં મેલાદસ મચાવી પૂરવેલ તે પોતાના મન સાથે વિચાર કરવા લાગ્યો, “આ અત્યંત દુઃખમય પ્રવચિથી મુજ એવી એક સુખમય અવસ્થા દોરી જ નેહાએ? ને સિંચિ સુધી પહોંચ્યા પછી પ્રાણી જન્મ, જરા અને મરણથી મુજ શાપ.”

આ પ્રમાણે વિચાર કરી મુમેધે મુક્તિનો માર્ગ સોધવાનો નિશ્ચય કર્યો.

તે વખતના સ્થિતિ પ્રમાણે મુમેધે પોતાની માત્ર મિત્રજ્ઞ વાચકોને વહેંચી આપી, અને તે હિમાલય પર્વત પર નીકળી ગયો. ત્યાં ધંધમક નામની એક ટેકરી પર તેણે પોતાની પર્જીકુટિ બાંધી; તે પર્જીકુટિ પામે તેણે એક મુંદર ચંદ્રમક બનાવ્યો. આ ટેકાણે કેટલોક કાળ ગાળ્યા પછી મુમેધ તાપસનો વેરાગ્ય એટલો ગયો તીવ્ર થયો કે એને આ પર્જીકુટિનો પશુ કંટાળો આવ્યો. તેનો ત્યાગ કરી તે એક ઝાડ નીચે રહેવા સામ્યો, અને કંઠમૂળ-શ્યાદિ ઉપર રહી તેણે ખડતર તપશ્રમાં આરંભી. વેરાગ્ય અને અક્રમાતના ગેરબી મુમેધ પડિત નામની બધી પાપરીઓ ચડી ગયો અને સમાધિસુખમાં નિમગ્ન થઈ ગયો.

તે સમયે જ'શુદ્ધીપમા દીપંકર નામનો જુદા જલ્પન થયો. તે જ્યાં ત્યાં પોતાના ધર્મનો પ્રચાર કરવા જાયો. ધ્યાન-સુખમાં લીન થએલો હોવાથી મુમેધને હિમાલય પર્વત પર દીપંકર જુદના ધર્મની વાત જુ સંભળવામાં આવી નહિ. એક દિવસ પોતપોતે આકાશમાંથી સંચાર કરતાં, તેણે

* ચંદ્રમ એટલે વાતવાની જગ્યા બેઠક બિંદુ ચિદારમાં એકામતાથી બહાર બહાર ફરવાને માટે એ જગ્યા નૈવાસ કરે છે તેને ચંદ્રમ કહે છે. જ્યોત્સ્ના નામની જગ્યા, વચમાં વચમાં જાડી હોય, આસપાસ જંગલ હોય, એટલે તે કાળમાં જાણી જવા અથવા એટલે તે કાળમાં વધારે જગ્યા એ ચંદ્રમના પાંચ રોપ છે. મુમેધ તાપસના ચંદ્રમમાં આ રોપ નોત તેથી એને મુદર ચંદ્રમ કહ્યો છે.

દિમાલખની તમેરીમાં આવેલા રમનમરના કોઠાને અત્યંત ઉત્સુકતાથી જ્યા રતના સાર કરતા અને ધ્વજપતાકાથી સપજી નગર સુશોભિત કરતા જોવા. આથી અનિચ્છ અચ્છો પામી તે આકાશમયી નીચે ફરે, અને આકાશી જ્યા નેપાગી યા મારે થઈ રહી છે, એની તેજે તપાસ કરી. કોઠામાંથી એક જાણુ બોલે, " વાદ " તાપત મદરાજ ' આ પ્રેક્ષમા મ્હેવા છતા, તમને દીપકર જુદની ખબર ન દેવી એ તો ખારે આશ્ચર્ય ' દીપકર જુદ પાતાના ત્રિભુવર્ગ સુદિન આપણા મ્હેરની પાને આવી પડેલા છે અને આજે અંધારે નિશા મડજી કરવા તે આ મ્હેરમા આવવાના છે. તેમનું સ્વામન કરવાને અર્થે અ. જ્યા નેપાગીએ થાથી રહી છે. "

આ તાજગી મુનેષ બોલે, " આ જગતમ. જુદ એ સખ પજી સંજગાંચા દંબુ છે, તો પછી પ્રત્યક્ષ જુદના દર્શન થર, એ દેહકું દાખુ છે, એ તે મ્હેરનું જ મ્હેરુ નથી. બાકીએ ' તમે જે આ રત્ન સાર કરો છે. તેમાંના કોઈ બાગ મને નેપાલ દુ. એ જુદની સંવામ બાગીદાર થરા મ્હેરુ છું. "

આ પછી તે કોઠાએ સાર કરવા મારે પાડીક જમા મુમેષને આજી આપી.

મુમેષને નહી દીઠી આપેલી સર્વ જમા સ્વચ્છ થક મર્દ દી, પરંતુ એક ન્દાનકદા ખાનેલીઆમાં કાલવ બેના થપેલા હતો. એ ખાનેલીયું પૂરી નાંખવામાં મુમેષ તાપત રોકાએલો.

૧ દાન.	૬ દાંતિ.
૨ ઝીલ.	૭ મત્ત.
૩ નેપુર્મ્.	૮ અવિજાન.
૪ પ્રગ્લ.	૯ પેત્રી.
૫ તોર્મ.	૧૦ ઉપેમા.

મુદ્રેષ ભોલ્લે, " મ્હને લે જુદત્ર પ્રાપ્ત થવાનું છે તો મ્હરે આ દસ પારમિનાઓનો અભ્યાસ કરવો લેઈએ. પણ એ એક જન્મમાં સાધ્ય થશે શું ? ના, અનેક જન્મના અભ્યાસથી જ આ દસ પારમિના મ્હને સાધ્ય થશે. પરંતુ જીવન લાંબો કરવાં જુદત્ર જ મ્હને શિવ દેવાથી આજ પછી ૬ પ્રતિજ્ઞાઓ પારમિનાઓનો જ અભ્યાસ કરીશ ! "

મુદ્રેષ તાપન જે જુદત્ર સંપાદન કરવાનો ૬૬ નિશ્ચય કર્યો, તે વખતથી તેને બોધિસત્ત્વ (બાવિ જુદ) એ સંગ્રા પ્રાપ્ત થઈ. બોધિસત્ત્વના અનેક જન્મનાં સંસ્કૃત્યોનાં વાંતો જનગણ મંદિરમાં વખુલેલી છે. એ સર્વનો તો અદિ' કુસ્તેખ કરી જવો જમ્ જાણ નથી. તોપણ બોધિસત્ત્વે દાનદિ પારમિતાઓનો અભ્યાસ કેવી રીતે કર્યો, એના રિતઝંન મઠે નેમની રેઠવીત વાંતો અદિ' આપી છે.

(૨)

વેસ્સંતર અલક

મુખેષ પડિત પ્વાનધારણાદિકમા કાળ માગાને આ
કોકનું કર્તવ્ય પૂર કર્યા પછી દેદ વિસર્જન કરી ગયો. ત્યારે
પછી જુદી જુદી યોનિયોમા અનેક જન્મ લઈ એક વખતે તે
શિખિગજવંતમ. જન્મ્યો.

શિખિંચની રાજધાનીમા સંજય નામનો રાજા રાજ્ય
કરતો હતો. તે પ્રજાપ્રજનમા એટલો ચતુર હતો કે સર્વ
કોઈ એને પોતાના પિતા પ્રમાણે માન આપતા. તેને એક
સર્વગુણસભ્ય પુત્ર થયો. એનું નામ વેસ્સંતર એનું રાજવર્મા
આપ્યું. આ જ આપણો આધિપત્ય હતો. વેસ્સંતરે આપ
વચ્ચે જ સર્વ વિદ્યાનું અને કળાનું જ્ઞાન મેળવ્યું કરી
પોતાના પિતાની અને રાજની પ્રીતિ સંપાદન કરી. સંજય
રાજ્યએ પોતાના અમાત્યોની સલાહથી તેને પુત્રરાજપદે
મથાધ્યં. વેસ્સંતરે પોતાની સંપત્તિનો દાનધર્મમાં કૃપયાગ
કર્યા સાચા દાનધર્મ એ જ એનું વ્યસન થઈ પડ્યું. થોડા
કાળમાં જ તેના દાનસૌર્વની વાતો ચારે દિશામા ફેલાઈ ગઈ.

તે વખતે કવિંમ મેલુમા ખવંદર કુદાગ પડ્યો. પીવાનું
પણું જનુ મગચાની માગ્યારી થઈ. જ્યાં ત્યાં ચોરનો અને
ઠાંડો ત્રાસ વર્તી ગયો. ત્યારે ત્યાંના રાજ્યએ કુદાગ-

નિવારણના ઉપાય વિશે વિચાર થતો. તેને તેના અપાત્રોએ
એવી સલાહ આપી કે, શિનિના રાજામાં જે મેલંડો
દબી છે તેને આ રજાના હાથરખાં આપે તે વરસાદ પડે
અને સૌ સારા વાન વાન. તે પ્રમાણે રાજાએ પોતાની
પાંતના ફેરવાઈ જાઈને શિનિરેલમાં બેઠા, હાથ નેહ,
વેસાંતર થામે એ દાથીની વાચના કરી એવી વિનંતિ કરી.
રાજાની આજ્ઞા પ્રમાણે તે જાઈને શિનિની રાજધાનીમાં
આવી ફેરવેલના વાચનથીને ખાતે વેસાંતરે જાણી
ધર્મસાગર કુતુબ.

એક દિવસ વેસાંતર ને મેલ દબી પર વેસાંતર નમર-
પ્રક્રિયા કરીને હતો. તે સમયે તે જાઈને પોતાનાં અંત
ધર્મથી રહી અને પોતાને જાણે હાથ આગળ કરી
"વેસાંતરનાં જાણવડાર દો!" એમ કહ્યું. વેસાંતરે
ખાતેને દાથી કરી રાજધાની દુકમ કરી અને જાઈને "શું
નેહ છે?" એવી પ્રશ્ન કર્યો.

જાઈને બોલ્યા, "અમને ખીલ રોઈ વાતની જાણ
નથી, આ આજ્ઞા દાથી આપો એકે થયું."

વેસાંતરે વાંચી દાથી જાણી નીચે કર્યો અને સર્વ
અવકાર સાથે તે દાથી જાઈને દવાઈ કરી ત્ય ને ત્ય
તેમના હાથમાં પાણી મળી સનસારકાર થયું.

મુશ્કેલ જાણે આ અવકાર વાંચેમથી પ્રસરનારા લોક
જાણના પ્રમાણે આ વાત શિનિની રાજધાનીમાં પ્રસરી.

શિશિના સરદારથી લઈને સાધારણ ખેડૂત સુધી સર્વને અત્યંત દુઃખ થયું. એટલું જ નહિ પણ રાજકુમારથી તેઓ અતિશય નારાજ પણ થયા. તે જ વખતે લોકોનો સમુદાય રાજમહેલ આમળ બેસો થયો અને તેના આગેવાનોએ સંજય રાજને કાને પુચરાજના અપરાધની વાત નાખી. જનસમાજને વસ્કેરાયસો નેઈ રાજ ગમરાઈ ગયેલ. તોપણ ધીરજ બોવાનો બાસ ન થયો કેતાં લોકો તરફ ફરી તે બોલ્યો, "તમે મને તેહલું કહેસો તોયે હું ખ્દારા પ્રિય પુત્રનો વધ કરવા તૈયાર નથી."

ત્યારે તેઓએ કહ્યું, "અમે વેસ્સંતરનો વધ કરવાની ચિનંતિ કરવાને અહિં બેગા થયા નથી, પરંતુ તેણે અમારા રાજનું શુભ ચિન્હ એવો એવેલ દાસી મેઈની પણ સજાદ ચિના પોતભી જ હજીથી દાન કરી દીધેલ, તે મારે તેને આગને આજ રાજ્યમાંથી કાઢી મૂકવો નેઈએ. તેણે અમારા દેશમાંથી જઈ વંકે નામના પર્વત ઉપર તપશ્ચા કરવી."

સંજય રાજ્યએ પુત્રને વનાવરે કરાવવાનું આ બાસન આપી લોકોને પોતપોતાનું ઘેર જવાની આજ્ઞા કરી અને પોતાના હબુરીયાને બોલાવી કહ્યું, "તું દાસને દાસ વેસ્સંતર પમે જ અને શિશિની હજી તેને જખાવ."

દેના (મુખ્ય હબુરીયો) વેસ્સંતરના મહેલમાં ગયો અને બોલ્યો, "વેસ્સંતર મદારાજ, તમારા મ્દોટા અપરાધથી સર્વ શિશિ સંકુચ થયું છે અને તમારે આ દાણે જ

રાજવાની ડોડી એમ દરે છે. સંજય રાજને એ દુર
દુર ૪૬૫ છે. "

આ બોલની વખતે સમાજો દર બગાડ આવ્યો અને
તેની અંધમાંથી એકરૂપી અજુવારા માણી વેસંતરે ત -
ચિંતે સમાજો દુર. " એવો મારો દેવો અપમુખ છે કે મને
હવે શિખિતો જોઈ મારા પર આપણા તમા મુખે
થય છે ? "

સમાજો બોલ્યો. " આજ સુધીનું જે દાનધર્મ દયા,
તેથી પ્રાણની તમારા પર દાનધર્મ ન થયો કશી વખતી મુઃ
પરતુ ત્યારે તમે મેં મમ તમારી આવી તપા. ત્યારે
તેમના મનમાંની તમારા ચિંતેની પૂજ્યમુદિ તેમના પ્રયત્ન
જોઈ માણી તાપી, તેથી હવે આજ તાપસંવે સ્તીકાની આ
ગાજમાંથી માણી નીકળે. "

આ સમજી વેસંતરે તપોવનમાં જવાનો નિમિષ થયો.

એક ને વિવિધ વેસંતરે પોતાની સંપત્તિ મરીમોનું
જોઈ આવી વંદે પર્વત પર જ્યાં મારે માતૃપિતાની આજ્ઞા
હઈ તે પોતાની વિવ જ્ઞાના મહેવમાં મયો. મરીને પોતાના
પતિ વનમાં જશે એ ખજર અમરથી જ મુક્ત મયા દગા,
અને તેથી તે અતંત ખિમ થઈ હતી. વેસંતરે તેમનાની
સાથે જ તેનો શેઠ તેમણી ઘણી યજ્ઞો નહિ. વેસંતરે
બોલ્યો. " મહી, શિખિતો નિમિષ તારા અજુવામાં આવ્યો
છે ? "

“ હા દેવ ! ” એમ શોકચરિત સ્વરે મદીએ હાથ આપ્યો. પછી તે બોલ્યો, “ પ્રિયા ! તું શોક કરીશ તદિ નારા પિતા અને મહારા તરફથી મળેલી સંપત્તિનો દાનધર્મમાં તું વિનિયોગ કર. જાલિકુમાર અને કણ્ઠહાગિનાકુમારી એમનું તું ઉત્તમ રીતે પરિપાલન કરીશ એ બદલ મહેને સંકા નથી. આ આપણા અતિસય ખદાલા પુત્ર પર લક્ષ્મી આપીને તું મહારા વિરહથી યનારો શોક વીસરી જા. ”

મદી બોલી, “ દેવ ” આ કંઈ પત્નીનો ધર્મ નથી. ત્યાં પતિ ત્યા જ પત્નીએ રહેવું એમ ધર્મ તો કહે છે; તો ને માર્ગે આપ જશો તે જ માર્ગે હું એ જઈશ. આપની સાથે મહેતા મારૂ મૃત્યુ થશે તો મહેને ધણો આનંદ થશે; પરંતુ આપનો વિરહ ભોમવી છવતું મને મૃત્યુ કરતાંયે દુઃખીક થશે ! મને વનવાસથી ત્રાસ થશે એવી આપ જશયે સંકા મનમાં લાવશો મા. જાલિકુમાર અને કણ્ઠહાગિનાકુમારી તપોવનમાં આપણા ચિત્તનું રંજન કરશે, અને અમારા સહવાસથી અરણ્યવાસનો આપને કંટાળો ન આવતાં, આપના દિવસ સુખમાં જશે, અને આપની તપશ્ચર્યા સારણ થશે ! ”

મદીના આગ્રહ પરથી વેરસંતરે તેને અને પોતાનાં બેડ બાળકોને સાથે લીધા. સંવત્સ રાત્રીએ પોતાના પુત્ર, પુત્રવધૂ અને બાળકોને પહેંચ્યાકવા માટે રથ આપ્યો, પરંતુ તેણે રસ્તામાં યાત્રીઓએ મળીને વેરસંતર પાસેથી લઈ લીધો. ત્યારે વેરસંતરે ગાંધિને અને મદીએ કણ્ઠહાગિનાને કેડ પર લઈ લીધાં, અને બન્ને પગપાળા આમળ ચાલ્યાં. વંક પર્વત પર પહેંચ્યા

પણ વેશાંતરે એક રૂપ સ્વયં પસંદ કરી મુંદર પર્ણકુટિ
બાધી અને તે સ્થલે તે પોતાના કુટુંબ સાથે રહેવા લાગ્યો.

તે સમયે કુટુંબ દેશમાં એતું નવું કે જુનું
નામના એક શાલજી બિહુલી-રત્તિ પર ૧૦૦ દાર્યાપત્ર રજા
તે એક એમપીના શાલજીને એંખા અને પોતે દેશ-
ગંગા પછી વજા વગેરે સુધી એનો પગ ન મળ્યો, એ
તેની જામે એની શાલજીની તે મુદત્તે તે સમગ્ર આપદા
ખર્ચી નાખી. એવામાં જુનું આરોગ્ય પોતાની વ
માનવા લાગ્યું; પરંતુ શાલજી આપવા સામર્થ્ય તે મુદત
ન દોષાથી તેને જાહેર તેની એક દરજ્જા પુત્રી જુનું અને
એમ છું. તે પ્રમાણે જુનું અને તે છેકરી સાથે લગ્ન
પણ તે તેને લઈ પોતાને મામ ગંગા જુનું અને
લગ્ન નોખા તેની વરજા પત્નીને જિવ હતો.
પરજાએ તેની મેંચા કરી. તે વંદે મામમાંના સ
પોતાની ઓએને દેતા કે, "જુઓ, જુનું આ
અને કુટુંબ જાણ તેની પત્ની તેની મેંચામાં નાખ
તે કદી પણ તેના ઉપર જુનું કરી નથી. અને
દંદક એણે પત્ની કે પોતાના પતિ પર નાશ
પતિ એકે દુઃખો દ્યાં સિવાય વમારો એક પણ
ખરો? તે જુનું અને પત્નીથી તે ન
લગ્ન."

મામની ઓએને જુનું અને પત્ની
તે એક આમર્ષ

અભિજ્ઞતાપનાને ત્યાથી હાંકી કાઢવાનું કાવતરું રચ્યું. ત્યારે અભિજ્ઞતાપના પાણી માટે નદી પર આવતી ત્યારે જો તે બાંધ તેને કહેતી, “હાથ રે આપ ! આનાં માઆપ કેટલાં કર હોવાં જોઈએ. નહિ તો તેઓ આવી દીકરી જૂનક જેવા વૃદ્ધને કેમ વેચે ?”

ખીચારી અભિજ્ઞતાપનાએ પોતાનાં માઆપની નિંદા કેટલી સહન કરવી ? એક દિવસ નદી પરથી રહતી રહતી તે ઘેર આવી અને જાનકને કહેવા લાગી, “મ્હને જો તમે એક ચાકર અને એક ચાકરડી લાવી આપશો તો જ હું તમારે ઘેર રહીશ, નહિ તો મ્હારે પિયર ચાલી જઈશ !”

મરીય ખીચારો જૂનક પોતાની તરણ પત્નીની ડરામણીથી અનિશ્ચય ગમરાયો. તે બોલ્યો, “હું મરીય ખાશય; શાઆદિતું જે મ્હને રાગ નથી; તો હું તે તારે માટે કાસદાસી કયાથી લાવી આપવાનો ? પણ તું કાંઈ ચિંતા કરીશ નહિ. આવતી કાસથી હું જ પાણી લાવવાને જઈશ એટલે તારા વડિલોની નિંદા સાંભળવાનો પ્રસંગ તારે આવશે નહિ.”

અભિજ્ઞતાપના બોલી, “તમને નદી પર મોકલી દું ઘેર એમું તો આપણને બેઠને મામના સર્વ લોક દસરો અને જેઓ આજ સુધી પતિવ્રતા તરીકે મારી સ્તુતિ કરનાં આત્મા છે. તેઓ જ હું પતિ પાસે કામ કરાવું છું અને પતે નિરાંતે બેસી રહું છું એવી મ્હારી નિંદા કરશે ! દરે,

મીન છીએ એ ખદો કષ્ટ છે, મારે નિગમ
 હાઈ હામ્મ નથી. વેગમનર માલની બ્યાનિ નમે
 હાઈ હાઈ. હામમ તે પાતાના જે માલક સદવર્ધમાન
 રતિ પા પર્વકુરિષા કરે છે. ત્યા બાપ નમે તેની
 વાચના કરે તે તે પાતાના જે માલકો દવન
 તેને તમે હામ અને હામી કરીને ખદારે દવાઈ કરે.
 ૬૫. "

જુઓ ધર્મી જાનાઓની કરી પાતુ લમ્મ પત્રીના દુરમ
 નિચામ ૭૬ જુઓને પાતાની મુંઝ નીચી કરી પત્રી.
 ૫૨ છીએની જા.પા. અને હામમ માલકી માલ
 ૧૬૪ વર્તનો રસો છીએ. વર્તન પાત્ર બાપના
 અમમમા તેને એક બાપ માલક તેને એક
 તમા બાપમ વિષે પૂછુ. પેલા બાપે છીએને
 " તારા જેવા દુષ્ટ માલકે તેા વેસતવરને સમ્મમલ
 તપેવનમ. મોહમેલ દવે રી તેની પાતે છાની વાચના
 ના છે ? "

જુઓ મમરિઃ અને મોહમેલ, "ખદારે કલાનીવે વાચના
 ના નથી. સંમમ સમ્મમે પાતાના પુત્રના સમાચાર મારે
 મોહમેલ છે. વેગમનરના પુત્રના સમાચાર પૂછીને તે
 માખને બખાવના એકમ્મ જ ખદારે હામ છે."

ત્યારે તે બાપ સંગુષ્ટ થયો અને જુઓને આસ-
 ર કરી વેગમનરના આમમ લરે બનારો પાતેનો રસો
 તેને જતાએલ

વેસ્તંતરે બોલ્યો, “ભેલી આપની મરણ. તે
બીજા એક વિનવિ ક્યાં જિના મારાથી રહેવાનું નહીં
આપ આ જાગૃતિને લઈ મારા પિતાની પાસે જાઓ.
તમને અનેક દાસદાસીઓ તથા ધણી સંપત્તિ આપી
જાગૃતિને વમારી પાસેથી વેચાતાં હોય. તેમાં તમને મોટા
દાવો હશે.”

મૂળને કહ્યું, “આપ મને સિંદના મોડામા મ્હાડ
ડોડ પાછવાનું કો હો; આ જાગૃતિને લઈ જો હું આપના
પિતાના રાજ્યમા જઈ, તો મને જીવન મુશ્કિલમાં દાસવાસ
અથવા દેહાનંદ જ મળે. મારે મને આપના પિતાના
રાજ્યમા જવાના આમદ કરશે નહિ. આ જાગૃતિને મારી
શ્રદ્ધાને સ્વાધીન કરી મને એક વાર નો એના પત્નમથી
હુલ્લા ?”

વેસ્તંતરે આનો કાંઈ જવાબ આપ્યો નહિ. જાગૃતિને
લઈ જવાને જાણી જીવંત રહેવા દેના. પરંતુ જાણી અને
કુલદાસીના પોતાના પિતા સાથેના જાણીને સંવાદ
સાંભળીને જ આશ્રમની નજીકના જમણમા ફેરી ગયાં હતા.
મૂળને વેસ્તંતરને કહ્યું, “આપનાં જાગૃતિ ક્યાં છે ? હું લઈ
જઈ એ બધી સંતાડી દીધા કે સું ?”

મૂળને ઉત્તર ન આપનાં વેસ્તંતર આશ્રમ જવાર
આવ્યો અને મોટા મંબીર સાથે બોલ્યો, “જાગૃતિ ! વમાગ
પિતાનું વચન સત્ય પાડવું એ પરેશ વમારા દાવમા છે.

આમ સંવાર્ષ બેસરો નહિ. તમારું આ કૃત્ય આજના દુઃખ સત્રિય કુળને શોભે નહિ ! ”

ત્યારે તે બે જાળકો જામણમાંથી જદાર આવ્યાં અને પોતાના પિતા સામે કબા રહ્યાં. વેસ્તંતરે તેમને જાણીને દવાએ કરી તેના હાથમા પાણી મૂક્યું. તેના કમંડળમાંનું પાણી તો જાણીનેના હાથ પર મહા મહેનતે પડ્યું; પરંતુ તેનાં નેત્રોમાંથી તો પાણી આપોઆપ વહેતું હતું !

જાળકો કરી નાસી જશે એ બધી જાતને એક વેસા પડે તેમના હાથ બાંધ્યા અને પોતાની સાકડીથી તેમને ધમકાવી લઇ જવા લાગ્યો. ત્યારે કંપ્દાબિના પોતાના માપને કહેવા લાગી, “બાપુ ! બાપુ ! જાણજી તો અતિશય સમાવાન હોય છે, એવું અમે સાંભળ્યું છે, પણ આ તો મારે પાતળી છે. આ જાણજી તો વેપારી રાક્ષસ હોવો જોઇએ ! બાપુ ! આ અમને ખાવા માટે લઈ જાય છે મારે તમે અમને એને આપી દો મા ! ”

જાણિકુમાર બોલ્યો, “આ જાણજી સાકડીથી મારે છે, એ જલસ મદને એક ચતો નથી; પરંતુ માને જેવા વિના જડું પડે છે મારે અને કુઝાય માય છે. ”

વેસ્તંતરે પોતાનાં જાળકોનું બોલવું સાંભળ્યું તોપણ તેમને કંઈ ઉત્તર ન આપતાં કાઢવત્ તટસ્થ રહ્યો ! તેનાં નેત્રોમાંથી અકુધારા બહેલી હતી એ જ એક એના છપટા-પણનું ચિન્હ હતું !

મનુષ્ય જાગૃતિને લઈ ગયો પછી સામ્રાજ્યને મદદેવી
 ગમ્ય લઈ આશ્રમ બંધી વગ્ય. ને દિવસે તેના રક્ષામા
 વાપ આવવાથી તેને મોટું દુઃખ. આશ્રમમાં જાગૃતિને લેવા
 નહિ એટલે “જાગૃતિ કયા ગયા ?” એમ તેણે પતિને પૂછ્યું.
 ચેત્સવેનરે પોતાનું જ્ઞાનવન છેલ્લું નહિ ત્યારે આકંઠ કરતા
 તેણે આસપાસના અગ્નિવન પુરુષ શોધ કરી, પરંતુ બર્ષ !
 ચેત્સવેનરે મોટું અદરને અદર જ હમાતો હતો; પરંતુ
 મહાના વિદ્યાપદી નો અગ્નિવનની પશુપદીઓના દંશ પશુ
 કપા હાયા.

મીનં દિવસે સવારે ચેત્સવેનરે મહાને કહ્યું, “મહી, તું
 જાગૃતિ માટે નિમકુલ શોધ કરતી નહિ. તારા જાગૃતિ ખુદીમા
 કાઢે દાસે મહા એક વાચક આદ્ય આદ્યો દત્તે તેણે
 નેમતા વાચતા કરી, એટલે જે ને આદ્યજ્ઞને તેમનું જ્ઞાન કર્યું
 હ. તું મારા આ જ્ઞાનને અનુમોદન આપ, અને પુરુષની
 આવીશકે બન.”

મહી જોયી, “આપે જાગૃતિનું જ્ઞાન કર્યું, તેમાં મારી
 પર્ષ અનુમતિ છે; પરંતુ આ વાન આપે અને દાસે જ
 કેમ કરી નહિ ?”

ચેત્સવેનરે જોયો “મહી! આ વાન બે જે તને દાસે જ
 કરી દેત, તો જાગૃતિનું જ્ઞાન કર્યા બદલ તને અનિદ્રા જોડું
 લાગ્યું દેત અને તું પુરુષની આગિવન ન જતી દેત.”

માદેવીએ જાનો દાંડે જ જવાન વાળો નહિ.

માગ્યને અતિથિય પદ્માનય થયો. શિખિનાદ્રવાતીએને
 મુશીકા વેન્સનરને અરુણવાતના દુષ્કો બોમવાત્યા
 મનુષ્ય થયા દનો સંજ્ઞા રાગ્યએ શિખિના આનિવાનો-
 ના બોચારી, વેન્સનરને પાઠો આખવાનો કનર કવં,
 પોતાના પ્રધાન સાથે વંદે પરવત પર જઈ પુરવે અન
 ને પેર આદ્યા. શિખિની સમવિધી વેન્સનરની કરી
 તપે નીમજૂર કરવામા આવી.

આ પ્રમાણે વેન્સનર આધિત્યને પોતાની પ્રિય પત્ની
 આગકોનું દાન કરી દાનપારમિવાનો અન્નપાત્ર કયા.

(૩)

મધની વાત

તેં આધિસત્ત્વે ગીવપારમિતાની પૂર્તતા કેમ કરી એવું એક વૈદ્યાકેમળે આનું છે.

દમનેના વય તેં આપણે આધિસત્ત્વે મગધ દેશમાં મગધ નામના એક ગામમાં એક ખેડૂતના કુટુંબમાં જન્મેલો. તેનું નામ તેના માનપિતાએ મધ એવું રાખ્યું હતું. મધ બધા? હમણે સાચકે થયો ત્યારે પોતાના ગામના સોમેનું સ્વાર્થપાત્રું જોઈ મનમાં ખુબ ખિન્ન થયો. તે પોતાના ગામના રસ્તા કાઢે કરવાનું, મંદિરાઃ વધ જલ જલ નાખવાનું, પીવાના પાણીન નદ પાણી ગળ નદિ માટે કુવાને પાગ બાંધવાનું વગેરે એવા જ ખીજાં સોદોપવાની કામે કનતો. પરંતુ તેનાં આ કાનથી ૨.૩ થવાને જરૂર નામના સોદો તેને દોષ દેતા. તેઓ અનુગત પડે દાણના પીકા પર બેમા થઈ દહેતા કે “ અરે, આ પેલા નદીઆ મધ ! પોતાના ધનનું કામ હોટી ! આપણે નકામી માથાકોટ કરવાને ! એકદલથી તે કદી આખા ગામનું કિત થયું છે કે ? આપણે બધા ને આપણું કામ બનું, તેને જરૂર આ નો ગામનું જીવું કરવા નીકળ્યો છે ! નું કરું છે આપણે આખા ગામને ? મળે પોતાની મૂખઈ કાઢે કેટકે દિવસ પથાપાથ કરવો પડશે ! ”

અપના ઇચ્છાકે નિર્ણયથી, એટલું જ નહિ પણ તેના
અંતરે પણ તેના વિરુદ્ધ હતા તે. પણ તેનું પેશાનું કંઈક
કે.ટી હાથ નહિ. અથ એક દિવસ એકદમ કમન, માત્ર કે
અન બીજાના દિવસે આભ્યાસન પણ થી નહિ. કમન
નહિ. તેના જુદા જુદા છે. "આ નાંવડ મુ કમન કમન. હા?"
તે તેમણે કહેલી. "તમને મુ પેશા અથ કમન કે તે ન
આપણી કમન કમન માત્ર"

અથ કમન એકદમ દિવસે પણ તેને તે કમન. કમન
કમન માત્ર કમન નહિ. અપના આ આભ્યાસન પણ
જુદા જુદા. કમન કમન તે. કમન પણ કમન નહિ; પણ
અપના આ માત્ર નહિ. કમન કમન કમન કમન તે. કમન
કમન કમન કમન. અથ પેશાન. પેશાન પણ કમન
આભ્યાસ આપણા કમન નહિ. પણ તેની પણ કમન આપણા
પણ કમન પણ તે કમન. કમન કમન. કમન
આપણા કમન કમન કમન કમન. કમન કમન કમન કમન
કમન કમન કમન કમન પેશાન કમન કમન. એટલું જ
નહિ પણ કમન કમન કમન તેમનું પેશાન પણ કમન કમન
નહિ. તે કમન કમન કમન કમન કમન કમન કમન કમન
કમન કમન કમન કમન તે તે કમન કમન.

કમન કમન કમન તે તે કમન કમન કમન કમન કમન
કમન કમન. કમન કમન કમન કમન, "કમન કે. કમન કમન
કમન કમન. આ કમન કમન કમન કે. કમન કમન કમન કે
આપણા કમન. કમન કે. કમન કમન કમન કમન તે તે કમન

અત્યંતિ હું; તેને અત્યંતી પામેથી તેણે જમ કરી
તેને એમ નથી. "

તે નરમ પોચા, " પણ પાન ની નીચે નીચે નીચે
મને પિત્ત અમ કોઈ અમ વળેને કેમ કાચ "

અમ પોચો, " પણ મદન વાનુ હું તેનું નામ
જાન કરું આપના જેવા મનેથી વળેને હવે નથી તાપન
એક વાન પગી હું કે પર્વતી સ્વામીના મીપન. પાચા પા
કોઈ હું. અમને મીપ તિના પર્વતીમિ વધાની નહિ. "

તરુણ વાનુ, " મીપ એકે મુક "

" દુમ્મતીથી નિગિ અને સુકર્મ અગિ એને માનુ-
કે. "મીપ" કહે છે. પ્રખરિયા પાન ન કરે. મોગી ન કરી
અમિતે. ન કરે. અમન અત્યંત ન કરે. અને માત્ર
પાપને મેળ ન કરે. એ પાપ નિવમ અનિગિયા પાપને
તે. આપને કુર્મથી પગી વળે અને પગે. પગે. પગે
અનુવમ. અપના કાગિ. વપે. વમ કરી છામે

તરુણ પોચા, " અત્યંતી આ પાપ નિવમ અને
પગે. પગે. પગે. પગે. અને પગે. પગે. પગે. પગે
પગે. પગે. પગે. પગે. "

અમ પા. પા. મને કોન અનુવાદ મળે. તે મોમે
મળે મોમે મોમે મોમે અને અનાથ અર્પન મોમે મોમે
મોમે પર્વતીમિ સ્વામી કરી. અનુવાદના અર્પના મોમે
સ. સ. કરે. મોમે મોમે પગે. પગે. પગે. પગે. અને

[illegible][illegible][illegible]

સુત્ર. મિત્ર, ૧૮૨૫ અને હું આ જોડે મનમથા દાદી ન
મરંની ઉપર સુદખી મંચી થય. તે. એક દેવતા. જેમ વિ
મિત્ર જાણે દોષ છે તેમજ આપણે એક વિષય.
હોએ, એ સમજાવી પડે તેમ નહિ. આપ ૫૫૧
મનમથાનું નમે આ સુમે ચિંતન કરો. "

મનમથા વચન પ્રમાણે તે નવંએ તે દાદી પડ
પડ અને મામનોગદે પર મંચીની બાવના
નંમના દેવને અપાવ કરનારા દવા, તેપણ નંમના અંગ
ને દિગદન: ના સાન્યા. "આ મામનોગદે. આ ગા
આ દાદી એ આપણને આ નવં નંમના મથા મુખ
તે પડી નંમને આપણે આપણા સુત્ર જેમ મંચીએ
નંમના દેવના પ્રાચલ

દાદી એ મદા શુદ્ધિમાન પ્રાણી છે. મામ
પડ બીજા પ્રાણીનું મન એમજાનતા તેને વધારે
ત્યારે મન અને તેના પ્રાણીએને મારવા મારે મા
આજના આજેના ત્યારે તે જોરેથી કોણવાળી પા
પડગ દેવના. જેમ કંયા તે નંમના શરીર પડ ગા
હી જાણે, જોએ, એમ જે આ દાદી અ.પ.પ
સુત્ર મારવાના અંકુશના માનવી દરદાર ન દર-
હી પાડગ દેવના એક દાદીએ મરંને અને તે
દેવદેવ કંયા નહિ :

આ સમાચાર મનને મગના ના તે
માનવી મંચ મનુષ્યા દેવના લેકએ

તેને જાણવું કે બેધિતન અને એના સાર્થકોએ તે
 મનની કૃતિમ કૃપાજ્ઞા કરી છે : તથા હોક કૃપી કે-
 વરવર અત્યંત પ્રેમથી રમે છે; કેળી, માગવારી, રંદાનિમાદ
 વગેરે જાણીને તે પ્રેમના નામકેવર રસ છે. આ જાણીને
 માન્યો તેની કશિવદ કન્યાના પેટ. માન્યોપકરને પદ્મીન
 એકદમ કમી દેવાનો દુકમ આપે અને તેની જગ્યાએ મન
 નંજવાળા આખો નાકે બેધિતન માન્ય પાને મંગા અને
 માન્યોપકરને મનની આપવાની વિનિ કરી તે બોલે,
 " મદદગાર, આ માન્યોપકર ન દોષ તે અને આપન.
 કર્મનો વેળ ન મનનો દોષ. આપણી યોજના અને વિચાર
 કંઈકાંઈ મદદથી દેવાની ત્વચિ એને મેળવી આપી તેથી તે
 અમને પ્રિય છે. મારે મદદગારો એવું ઇચ્છવાન આપવું એથી
 અમુકી નજ વિનિ છે. "

બેધિતનની વિનિને મન આપી માન્યો માન્ય-
 બોલકને ઇચ્છી મુખે.

બેધિતનને તે જાણવા કરાં કર્મ પુરુ કરાં દેવ ઇચ્છે
 અને દેવોપકર તે દેવોના મુખ કરે. એક વિવર દેવ ઇચ્છ
 વચ્ચે મુદ્ધ કરું તેમ બેધિતનનો પરમવર કરો અને તે
 દેવોની મન્યવલી કરી પેટાના રસના આસાદમાર્ગે બાપી
 ત્રીજવેલ સુખાભિરે માન્યવળા માં પર નામનેયાં રજી-
 એના વળા નામ દત્ત બેધિતનનો રસ વેળથી જાનો દત્ત
 તેના ગળાથી ને ગમે વી સુખનાં પરના હાથ અને
 પળા માન્યવળી પદ્મીનાં નમ્યોએ આર્થ કિલકિલ
 રસ કરો તારે બેધિતનને (દિ) માન્ય સુખને કર

(૫)

મહાવનનનનન

પ્રાચીન કાળમાં ચિંદરાજની મિલિયા નામક રાજ્યાની
મહાવનન રાજા રાજ્ય કરતો હતો તેને અરિસ્તનન અને
મિલનન એ બે પુત્રો હતા. મહાવનનના મરણ પછી
મિલનનને માદી મળી. પોતાના નાના ભાઈને તેણે ગુવરાજ
નામો. ગુવરાજને અને પ્રધાનમંડળને કહેતાં કામ્યુસ
નનું ન આમું, એટલે તેઓએ ગુવરાજ અને રાજ્ય વચ્ચે
લગાવ કરવાની એક ગુપ્તિ રચી. રાજ્યને તેમણે એવું
કામ્યું કે ગુવરાજ લખારી માદી પમારી પડવા માંડે
, અરિસ્તનનના સ્વભાવ હવાચરિયા દોષથી અને તેને
એ વિચાર કરવાની દેવ ન દોષથી પ્રધાનના કહેવા પર
પ્રધાન રાખી તેણે પૌષ્કળ્યના પગમાં બેઠીઓ પાંચી તેને
પમારી કાઢીમાં પૂરાવી દીધી.

પૌષ્કળ્ય ગુરૂઓથી મળી ગુપ્તિએ નાખી છરવા અને
એ બંધારો. આજે સર્વોત્તમનાં બોલોને વશ કરી શકે તેણે
રાજની વિશ્વ મોટું નાંડ ક્યું ક્યું. આસપાસનાં મુલક
તેને કરી પોતાનું સંસ્થ વધારવાં વધારવાં તેણે ખુદ મિલિયા
મારી પર સ્વારી કરી. અરિસ્તનન પોતાના ભાઈને સાતન

બોધિસત્ત્વ બોલ્યો, “ચાહે તે કેમ ન બને ? ને પોતાનું કર્તવ્ય કરે છે તે પોતાનાં સમાંજોના અને જિજ્ઞોના કબજામાંથી મુક્ત થાય છે અને તેને પચાસાપ કરવાની વારી આવતી નથી.”

દેવતા બોલી, “પરંતુ ને કર્મમાંથી રક્ષા ન નીપજતાં થાસ માત્ર ઉપજાવે છે, અને, મરણ આવવાનું છે તેવાં કર્મ કરવાથી શો સાધ ?”

બોધિસત્ત્વે જવાબ દીધો, “આપજો પુરુષાર્થ રાઈ કાળે પાર પડવાનો સંભવ ન હોય તોપણ બને ત્યાં સુધી પ્રાણનું રક્ષણ કરવું એ આપણું કર્તવ્ય છે. સેકસરમાવ જ એવો છે. મનુષ્યના સર્વ કામ પાર પડે છે એવું નથી. બેટી, આપાર વગેરે સર્વ કાર્યોમાં મનુષ્ય સર્વદા વચરતી થાય જ છે એવું નથી. દરે મ્હારા પ્રવલ વિષે તું પૂછશે, તો એવું કહી દે, મ્હારી સાથેના બીજા લેખા પાણીમાં ડૂબી મરી ગયા છે ત્યારે હું તારા જેવી મહાનુભાવ દેવતાનું દર્શન કરવા બચ્ચો છું. તેથી દે દેવતા, હું વચાસકિત પ્રવલ કરવાનું કહી નહિ છોડું. આ સમુદ્રની પાર જવાનો લઘમ કરી હું મ્હાં પૌરુષ પ્રમટ કરીશ.”

બોધિસત્ત્વનાં આ વચન સાંભળી દેવતા પ્રસન્ન થઈ અને તેણે બોધિસત્ત્વને તેની ઈચ્છા પ્રમાણે મિલિયા નમરીમા પડોડાડ્યો.

તે દિવસે બોધિસત્ત્વ મુવર્ણભૂમિ જવાને નીકળ્યો. તે જ દિવસે પાવનનક મરણ પામ્યો. તેને સીવથી નામની એકની

જોડીને છોડા મુઠી દીધા. તેની પાછળ પાછળ પુરોદિન, રાખના પ્રધાનો વગેરે નમસ્કર્મ અને મોટી હોઝ નીકળી પડ્યા.

નમસ્કર્મ પ્રદક્ષિણા કરી રથ હેઠ રાખના કુલાનમાં પેડા. તે વખતે મદાજનક ત્યાં એક મંત્રાગ સિધ્ધા પર મૂતો દતે.. રથે તે જગ્યાએ જઈ ને સિધ્ધાની પ્રદક્ષિણા કરી અને ત્યાં જ થઈ ગયો. પુરોદિને ત્યાં મૂતેથી બોધિસત્ત્વને જોયો અને પોતાના હોઝોને કહ્યું, “મૃદસ્થો, આ જો સત્પુર” દરી તે મંત્રાગથી વર્તે; નહિ દોષ તો આજનાથી દરી જઈ આમ તેમ ક્યાંક નાસી છટશે. સપગ્ય વાચ સાથે રાત્રે એવી અવસ્થા તમે કરો. અને આ માણસની પરીચા કરીશું.”

પુરોદિનનું કહેવું સંભળીને મુખ્ય પ્રધાને સાથે આ ન વાહોને એકદમ સર્વ વાંછા વચ્ચેવાંતા દુકમ આપ્યા. વાચ ના એવો મોટો અવાજ થયો કે એ કુંડાએ સામાન્ય મનુષ્ય હોત તો જરૂર આવશે બની ગયાં દોષ; પરંતુ બોધિસત્ત્વ માથા પર એરેક્ટ વસ્ત્ર કિનારી આ મોટા જનસમૂહ બહુ એકવાર નજર નાંખી અને જામળે પાંખેથી કાને પાંખે કરીને કરી આંખ મીંચી દીધી. પુરોદિને પાંખે જઈ મારેથી તેના રમ કુલાડા કરી જોવા. પત્ર પરના સમૂહને એક પુરોદિને પોતાનાં માણસોને કહ્યું, “મૃદસ્થો, આ સામાન્ય મનુષ્ય નથી. આ તો સાર્વજનિક પદને પબુ વાગ્ય છે !”

બોધિસત્ત્વ હડીને નેટો થયો અને આતપાનના બેમા થયેલા હોઝોને કહેવાને બોલ્યા, “તમે મારી આસપાસ છા સાર એકલા થયા છો ?”

બાઈ ને મારે! પિતાના મરણનું કારણ બન્યો. આવી આ
ગાન્યવદ્ધમી અંચળ છતાં હું એને કેવળ વસ થઈ રહ્યો છું! "

જનકરામ ઉદ્યાનમાંથી રાજધાનીમાં ગયો; પણ તેને
રાજમહેલના સર્વ સુખ તુચ્છ લાગવા માંડ્યા. જે નોકરો
સિવાય બીજાને પોતાના મહેલમાં આવવાની તેણે મનાઈ
કરી અને એકાન્તમાં તે પરમાર્થનું ચિન્તન કરવા લાગ્યો.
તથા મહિના ન્યા પ્રમાણે વીતાડ્યા પછી એક દિવસ તેણે
ચિંતાર ક્યો કે " ન્હારા પ્રજાજનને શુભોગી ન થતાં તેમનું
અમ માત્ર હું ખાવા દઉં છું! આ રાજમહેલના કારાગૃહવાસથી
મારા મનને સુખ કેમ થશે? હિમાલય પર જઈ પુણ્યવાન
ત્રપિમુનિઓના આશ્રમમાં રહેવાનો સુદ્ધિ કપારે ઉભરો? "

રાજાની અરખવાસની ઉત્કંઠા એટલી નો વધી ગઈ કે
એક દિવસ કાપાવન્ય (બગવા) ધારણ કરી તે રાજમહેલ-
માંથી નીકળી પડ્યો અને પામેના એક ઉદ્યાનમાં જઈ
એક યાત્રી નીચે રહ્યો.

રાજાએ સન્ધ્યાના સીમા એ સાબળી સ્ત્રીવસીદેવીના
દ. મનો પાઠ ગ્રંથ નાંહ. પોતાની દાસીઓ સાથે રાજા બેઠો
હતો. ત્યાં જઈ તેણે મેને જલ્દી રીતે વીનવ્યો; પણ રાજાનું મન
તે મનિષ્ઠ પણ કરવી સક્ષી નહિ. આથી તેણે રાજાનું મન
જીતવાનું એક પુદ્ગિ રચી. પોતાના નોકરોને મોકલી અધિકારના
મ. ન. ગ્રંથ વગેરે તેણે આમ લખાવી અને ઘર સમગ્રમાં
મ. ન. એટલે તે રાજાને દેહેવા લાગી, "મહારાજ, આપે જે
અધિકારની અધિકારી કરી તેની આપ ત્યાંથી નીકળ્યા પછી

આ જન્મમાં પણ કૌર્ભણી સજ્જ વડી ૧૪૮ અને
 નાર નાર પેલાની પ્રજાનું આશુર દસવાણી કલ્યાણ કરી,
 બોધિતલે ચીરંપરમિતાને અભ્યાસ કરે. ૫૭ી રાખ્યો
 ત્યાગ કરી અને કણ વચના સોને વેણ્યો દાખરો બેસાડી
 નેપથર્થપરમિતાને અભ્યાસ કરે. મિલિલા નદે છે,
 મિલિલાના સોને નાંખેરો ૧૨ છે એમ સીવણીએ દેવા
 જ્યાં પેલાની સર્વિષ કપેટ્ટા મગચા ન દરનિ બોધિતલે કપેટ્ટ-
 પારમિતાને અભ્યાસ કરે. આજ આ જન્મમાં જ નદિ, ૫૩૦
 જીભ દેહધારે જન્મેમાં બોધિતને આ પારમિતાએના
 અભ્યાસ કરે. ૬૧ે બોધિતને પ્રજાપરમિતાના અભ્યાસ
 માં રીતે કરે એનું એક કલ્પદત્ત આપું છું.

ભિષિકાથી ઠેઠાઠા અંતર ઉપર પ્રાચીનવાચકના નામનું એક ન્હાનું ચરણું તહેર કરું. ત્યાં શ્રીવર્ધન નામનો એક સુશીલ મૃદસ્થ રહેતો હતો. જે દિવસે વેદેહ રાજાને ઉપરનું ચરણું આપ્યું તેજ દિવસે શ્રીવર્ધનની સાતી ઓ મર્જવતી થઈ. નવ માસ પૂર્ણ થયે તેને એક કાન્તિમાન પુત્ર થયો. આજ આપણે બોધિસત્ત્વ નામકરણને દિવસે આ બાળકનું નામ 'મહોદધ' એવું રાખવામાં આવ્યું. મહોદધ બ્યારે ઉમરસાપક થયો ત્યારે પેટલા ગુદિખતે કરીને તહેરના મર્જ પુવાનાનો તે આમેવાન થયો.

એક દિવસ મેંદોઠા હોશાઓ સાથે તે કીશમંદપમાં રમતો હતો. તે વેળાએ એકાએક વગસાદનું મોટું જાણું આવ્યું અને સૌ હોશાઓના કપડા બીંધકને તંભોગ થય. બોધિસત્ત્વ નોમ્યા, "બાઈઓ, આવો, આપણે વગસાદ પડે ત્યારે રમવાને માટે એક કીશસાગા બાંધીએ. તમે તમાગ વટીંગા પાંચથી એક એક કાપાંજમ * સારો."

હોશાઓએ બોધિસત્ત્વના કહેરા પ્રમાણે ફાગો બેતો ફગીને તેને નંખ્યો. મહોદધે કહેરના મુખ્ય મુકારને મોઢાકીને તેને એક ફગમ સાગા તૈયાર કરવાને કહ્યું. પરંતુ મુકારે કહેલા નકશો મહોદધને પસંદ પડ્યો નહિ. તેણે પોતે નકશો તૈયાર કરીને પોતાની દેખરેખ નીચે તે મુકાર પામે એક ફગમ સાગા બંધાવી. આ સાગાને એક હોં તેણે વરસાદ વખતે રમવાની સમવડ પણ કરી હતી. પરંતુ સાગાના મુખ્ય

* કાપાંજમ તે વખતે એક કીલો હતો.

પરના આ જગદ સદને જેવરા મારે જગદ લડે જાતો દતો
ત્યાં આ માણસ મને વાટમાં મળ્યો અને આ જગદ મારા
હે એમ હતી દરો દરવા સામેલ."

બોધિસત્ત્વ બોલ્યો, "મારો આપેલો ત્યાં તમને પણ
પામી કે?"

તે અનેએ બોધિસત્ત્વનો આપેલો મુદ્દા માન્ય રાખવાનું
ક્યુમ હતું. જાડી બોધિસત્ત્વ એકને ત્યાં રાખી બીજાને બીજો
દેહાગ્રે લઈ ગયો અને ત્યાં જેમ દરવા સર્વ દેહો સમાપ્ત
હતી એક વાર સર્વ દેહાકૃત પૂજી લીધી. તે માણસે પણ પોને
એ જગદ જગદમાં જા જાતો દતો વચેરે પૂર્વવત્ હતું.
ત્યારે તેને બોધિસત્ત્વે પ્રશ્ન કર્યો કે "આ જગદોને તે આપે
શું નીકું છે?" તે બોલ્યો, "મેં એમને તથા જોગ અને
આખાની રાખી નીકી છે."

બોધિસત્ત્વે પાંચ દિવસ સંધને તેનું દેહનું મરોમર
ધ્યાનમાં રાખવા હતું અને ત્યાંથી તેને બીજો દેહાગ્રે મોક્ષી
તેના પ્રતિષ્ઠાને ત્યાં બોધાવ્યા. પોને જાડ નીચે મૂતો દતો
ત્યાંથી જગદો જનવમા બાગી મવા વચેરે દેહાકૃત તેણે દેશ
જાડી બોધિમનને તેણે પૂછ્યું, "જલ્દ તે આજે આ
જનવગને શું શું નીકું છે?" તે બોલ્યો, "હું તેમને ખાતું
શું નીકવાનો દતો? સવારના તેઓ દેશ જનવના પાસ
પર જ છે."

બોધિસત્ત્વે સમાસ્થાનમાંના કોઈને તેનું આ દેહનું
મરોમર ધ્યાનમાં રાખવા હતું; અને પ્રિયત્વ વહીનાં પંદર મંભાવી

બોધિસત્ત બોલ્યો, "મારો દુઃખો તમે મને કહ્યું
કરો ને ?

તેઓએ 'હા' કહેતા જ તે બોલ્યો, "તમે મને
આ નાગકન્યા લાયક અને બેચેલ ને આ નાગકને મેળીને
લઈ જાવ છો તે જ આ નાગકની ખરી માતા."

તે મને જણાવ્યો તે નાગકને બેચરા લાગી. તેથી તે
નાગક પડે જ મ્હોરેથી રડવા લાગ્યો. તેની ખરી માએ તેને
વરદ જ છેડી દીધો અને એક નાગુ પર બસીને કહ્યું કરો
મન કરવા લાગી. પરંતુ શિશુની મુખ પર પેલાને મનેથી
ભેદને દીધે ક્ષિત્ત જ્યાં રહેવું દેખાતું હતું.

બોધિસત્ત બોલ્યો, "મુદર્યો, નાગકને છેડી દેને
નાગુ પર રો છે તે જ આ નાગકની ખરી માતા છે. પેલાના
નાગકના રડવાથી તેનું અલકલક કંઠથી કહ્યું, અને તેણે
નાગકને વરદ જ છેડી દીધો. પરંતુ આ શિશુના ચહેરા
પર એના નાગકને મારે કુખ થયું હોય એવું મેં જ
ચિન્ત દેખાતું નથી."

તત્કાલના લોકોને બોધિસત્તે આપેલો ત્યાગ પામી
પડ્યો. શિશુએ પેલાનો મુઠો કહ્યું હવે, અને નાગકને
તેની માતાને સ્વાધીન કરી તે કરમની ખરી નીચું પાતી ત્યાથી
અગતી થઈ.

બોધિસત્તના ચાતુર્યની દીર્ઘ ચેતે રાખના ક
કુળી ક્ષત્રીને પડેલી મર્ડ હતી. પેલાના દરબારમાં

અધાને આપણી વચનવાચન કરી, પણ ચિંતના
 આ પર આગી કરવાનું આદમ હતું નહીં. મિલિયા દમનન
 ને વિના જીવન માન્યો તેને અર્થમાં કર્યું આપણને નેપાદ
 કરીના નેપા નેપે આગી ફોજ બેગી કરીને વિરેદ પર દરેક
 કરે.

ચિંત માનવી બંદર પાતાના કરુને પાછળ કરવાનું
 માન્યને ન હતું. તેને પાતાના પ્રધાનેને નોઆરીને દરે મું
 કરનું એ વિષે મસખન મધારી. મૌનું કરનું એમ કરું ?
 અધાન મામે આપણું કય વગવાનું નથી; વાંતુ બાપિસત્તે
 માનને પીગર આપણે કરું. " મદાગર, આપ મમગરી
 નરિ. મુખની અધાન બંદરબેનના આપણ. મમમમ.મી
 નામી કરી. "

આ વાત નજર માન્યે નથી આ બાં બાપિસત્ત
 કરા ન.ખ્યે.

બાપિસત્તે મિલિયાના એકમનરીમન કરા મ ક્યે.
 નરેમ. વનુ આર પર આરે એકથી સામથી જુદા જુદા
 ફોડાગેના સંપગી. મિલિયાની આતપાસ જે ઠાક હતો તેને
 સમગરવિંત દુરન ક્યે; અને સામ સામ કરેના રાજ્ય માં
 મુનરી ફોજ એકથી લીધી.

અધાને ચિંતના નાના નાના બોનો કરને કરવાની
 નરમમ ન પડતા એકમ મિલિયા પર કરારી કરી અને
 મિલિયાને ઘેરા પામ્યે. કેરલું એમ કરેલું હતું કે મિલિયાના
 લોકો સાથે સદામ કરી આપણી ફોજનો નાશ કરવાના કરી.

હેરો અનુરોધના આ વચન એક વિષમ પંદરમાળના
 ૧૦ મેનિ મંગળના તે તેને પાસેની અરીસાપર પડેલા મંદા
 અરોગ્યને જોઈને એકાદી કહેવાથી કહી દેવાડવાને
 દુઃખ હોય તે પ્રમાણે તેની દબાવણ હતી. મ.મ.મ. ૧૨મી
 તેને હાજી દવાવાળા જાણેલા તે જીવનના મંગળના વિષયને
 જાણે જતાં કહેવા લાગ્યો, "તમને ખરું કશું જ નથી
 છે! એ દુઃખ જેવું જ છે—અરોગ્ય—મારી આ મા
 દુઃખના હતી છે તે જુઓ." "

જીવનના વિષયને તેને પાસેના મંગળ જાણેલા
 મંદા તેની માં કહીને મ.મ.મ. ૧૩મી હીંચા જતી જીવનના મૂળ
 દરખાશ આવી જોઈને, "અરોગ્યને તમને જાણી કહેલી હતી
 તે મારે મનને દુઃખના કષ્ટ નહિ. હું તને મારા મ.મ.મ.
 મોટી પાસેએ અહીંયા નું મારી જાને મે

જીવનના મંગળના અનુરોધ પાસે પાસે જઈને વિષયના
 મોડા

આ તરફ યોગિસારને મંગળના મોડાનેથી મુદર મુદર
 વચ્ચે અને આખીયુ દવાથી તે દુઃખ પાસેના સીંચો મારે.
 અને તે જીવનના સૈન્યના વેચવાને મોડાના તે મોડેને જીવનના
 સરકારેને અને અધિકારીએને મૂળ મે.મ.મ. ૧૪મી તેએ
 યોગિસારને મોડાનેથી વેચારીએને પૂજા લાગ્યા, "તમે આ
 મોડે અધિકાર વેચવા મારે કેમ લાગ્યા છે?"

વેચારીએએ જવાબ દીધો, "અધિકારના તે દાખલ
 મૂળનેથી મોડેને છે. ત્યાં આખીયુ મોડાને વચ્ચે થા તે મોડાને

દાર નહિલ તરીકે સહ આપ ન બળે એવી રીતે મિલિયા
 ગ્રહેરમાં પાત્ર થતા હે છે. આપના આ સેવકા મદોપપ
 પાનેથી માત્ર ન ખાતરી હોય એવો એક જ બુદ્ધિવાની તરી
 રહ્યો, તદિ તે મિલિયાના કોઈને અમમામથી શી રીતે
 માટે એ આપબુને ક્યારેય ને સમજવું હોય. "

અક્ષય બોલ્યો, હું બુદ્ધિવાન, તું બુદ્ધિવાન એક બંધારો દિગ્ગજ
 છે એમ ઈમે છે. દરે બંધારો સરદાર અને અધિકારીઓ દમામે
 જતા છે એ વાતની જરૂર શી રીતે કરવી એ છે. "

અનુરોધ બોલ્યો, ' એ કામ સહેલું છે. આપ આવતી
 કાંઈ એક દરમાર બરી અને તેમ સર્વ દબુરીયાઓ અને
 સરદારોને બોલાવે. તેમના કલ્યાણના શરીર પર મદોપપ
 આપેલા વસ્ત્રાધાર દેખાઈ આવે તો તાર સમજાવે કે એ
 કોઈ મદોપપને મળી મળા છે. "

અનુરોધની વૃત્તિ અક્ષયને જુદા જ મળી. તેણે બીજો
 દિવસ એક બંધારો દરમાર બરી સરદાર અમલદાર વગેરે કોઈને
 પેનપાનાના કુર્મીલામ વસ્ત્રાધાર સહને તથા આવવાનો
 ફક્ત કંઈ. સરદારોએ અને દબુરીયાઓએ તરતમાં જ વેચાતા
 લીંબા કપડા શરીર પર ધારણ કરીને દરમારમાં જતા
 અક્ષયની તરફ તેમના કપડા અને ઘડીના પર જ લાનેથી
 દર્શાવે. સરદાર અને દબુરીયાઓનાં આંગળી પર ફરે દર્શાવે ન
 બોલેલા વસ્ત્રાધાર તેણે તે દિવસે જોયા. એટલું જ નહિ
 જ્યુ અનેક વસ્ત્ર અને અધાર પર મદોપપની છાપ તેના
 બેચમાં આવી. દરે તેના મનની ખાતરી થઈ કે મદોપપ

સાંત્રિને કુખારે જીવનના પાને ભરવે નોતો. " મદારાજ, અદિથી મારી નીકળ્યાની આજ વેળા છે. પંચી તાજુતા આજારિયામા ને થોડા નેપા છે, ત્યાં મુઠી ડેઝને તબુ ન હાય તેમ આપણે ચાલ્યા જાવ છું અને ત્યાં થોડા પા નેપા રહી જાવું છું."

પછી જીવન અને અનુભવ થોડા વધારે મગાડે રહીને જમદ ન પડે તેમ ત્યાંથી ચાલી નીકળ્યા.

ડેઝે મુઠા પછી અનુભવ નોતો. " મદારાજ, એ કુદરતના હેતુઓને મને જાણે બધું મેં છે. તેના અનુભવ મનદારો આપણા સંસ્કારો દ્વારા કરે છે. આપણે જન્મે તમામ મુઠા એ વર્તમાન એણે જાતના મુઠામાં જન્મ્યા જ રહી અને આપણી પાછળ પાછળ તેણે આપણને પડવાને થોડેભાગે મોકળા કરી. મારી છાંયીની મને પરવા નથી, પડવું આપને જે તેણે પડવા ને એ આપને જમવાના માર કરેલી આ મુઠા ખરબટ પાછીમાં જાયી. એટલું હું કહું છું કે આપ પાછળ ન જોતા સીંચા આપની રાજધાનીનો રસ્તો ભેંસે. હું અદિ' જ કહ્યો રહું છું. અને આપને પડવાને થોડેભાગે આવડે. તેા તેમને કહું જમુ વાપ દઈ આરો જ રસ્તો જતાથી દમક. મન તે પડી જાય એમ. તક નથી. પરંતુ મારે મારે આપ ચિન્તા કરેલો મા. હું એ બેઠવના હેતુઓને જોયું છું. એ મને પડશે તોજમુ કુમિત્રકુમિત્રી તેના દાવમદાં મરણી થોડા વખતમા હું આપના દરેને આવીશ. "

જીવનને આ વખતે પેતાનો જ છવ જમારવાની પચાન હતી. એ આવે વખતે અનુભવની ચિન્તા કરવા યોગ્ય

અક્ષત્રને એ સત્પુત્રની દન્યા હતી તે તરફ અવરણમાં હોવાથી થોડા વખતમાં તેનું ધન કસવાનું થું થું. અક્ષત્રે પોતાના રાજ્યના નાશકિત દરિએને બોધારી તેના સૌન્દર્ય વિશે દરિયા રચાવી અને બારો પાંચ ને દેશે દેશમાં ફેલાવી. ત્યાર પાદ તેણે કેવડ જાફલુ સાથે વેદેદ રાજને સદેશ મોકલ્યો કે “મરી એની એ દન્યા વખતે આપી તમારી સાથે કાવત્રી મરી જાંધવાની મારી કાઢે દેશ છે.”

કેવડ જાફલે વેદેદ રાજને ખેલખેલા નાશકિત આપી તેના દરિયામાં પોતાના રાજનો સદેશ જે કલ્યાણને વેદેદ રાજને પોતાના અમાન્યોની આ કાર્મ સંધાદ લીધી. તેના જુના પ્રધાનેએ આવો સંભવ્ય પાથનો કહ્યો છે એવો મત આપ્યો. પરંતુ બોધિતન્ય બોલ્યો, “મદારાજ, પોતાની દન્યાની કાવત્રી કમડી અક્ષત્ર આપને જુવવા આપવા માગે છે. આજ જે તેના જુવાના જુવશે તે મારી જે મધને વગડી નાશ પામે છે તેમ આજ નાશ પામશે. આ અક્ષત્રની મરી મરી વાતેથી મોગવાજ જે પાંચદેશમાં જશે તે પોતાને જ દાધે પોતાનો નાશ પડેલી હશે.”

વેદેદને બોધિતન્યનાં વચન સંભવ્ય અત્યંત સંતાપ થશે અને તે બોલ્યો, “આજ નાજુ કામમાં મેં તારા જેવા બેદરની સંધાદ પૂજી એ મદારી જ મૂર્ખતા આ નાજતમાં મારા જુના પ્રધાન અને જેવી સંધાદ આપી હશે એવી તું નહિ આપી હો એ મારે પડેલાં જ

કામ.૫ જની જાણના પાશમાં ફસાઈ રહે છે એ બેઠું
 નેના ચિત્તને ગદ્ ગદ્ થોડા થશે તેજી - રાજાને કદાચું કે
 " જાણનાની કન્યા સાથે લગ્ન કરવાનો મદારાજનો જો
 નિમજ જ થશે દોષ નો કાગળ ન કરતા લગ્નચિહ્ન મુદત
 જતા આયુ' રોકે. હું પાંચાણ દેશની રાજધાનીમાં જતા
 વિંદરાજને પોતા એવું એક નિવાસસ્થાન નેપાર હાં પુ.
 એ સ્થાન નેપાર થયું મદારાજે નય આવવું. આજ કરવાથી
 આપણા દેશની આજ રહેશે. "

પેદ રાજાને મદોરજને કદાચી મુખ્યા માટે અત્યંત દુઃખ
 થયું હતું. સંદેહ સમયે મદોરજને કેવો ઉપયોગ થાય છે
 એ તે જુદી મંત્રા નહોતે. મદોરજ પોતાની માથે પાંચાણ
 દેશમાં આજે એવી એવી નીવડે જતા હતી. આથી મદોરજના
 આ સંદેશથી તેને પશ્ચિમ આત્મક થયો અને તેજી મદોરજને
 તેની પાંચાણ દેશમાં જતા પોતાના આત્મકની સર્વ નેપારી
 કરાને આજ આપી.

રાજાની આજા પ્રમાણે મદોરજ પોતાના મુનંદા
 માળાને સાથે લઈ પાંચાણ દેશમાં ગયે. જતા રાજા
 એક એક પાંચાણને અન્નરે તેજી ચોડીએ બેસાડી આ
 ચોડીએ કપરે દેશમાં પોરેસ્વાર અને દાસ મુદરામાં આવ્યા
 હતા. પાંચાણની રાજધાની મંગલે હાં દત્ત મદોરજ
 પોતાના રાજાને માટે કાગળાં થર જાણના જાણી થાકે
 મામાન થરે લાવવાને જવાને મંગલ મુખ્યા દોડીએ સદ
 કરી રાખી.

અમદાવાદ મંડાવને લેટી દેરા લેટી નેટી પડી
 પાંચાનો તાગડોનું કુદમ દેવો અને ચાંચ લાને એ બચા
 પસંદ કરવાની મંડાવને પરવાનગી આપી મંડાવે જાંચની
 અને અમદાવાદ મંડાવની તથા એક બચા પસંદ કરી
 પોતાના રાખ માટે અને તેની સાથે આવનાર પડર લોકો
 માટે પણ જાંચવાની દરખાસ કરી. પ્રથમ તો મંડાવને
 પોને પસંદ કરી જાંચની આમણત દોર નાખી અને પડી
 અંદરના પર તૈયાર કર્યા. આ રાખ પડે રંગ માટે તેણે
 ગાળને સફેદા મોઝાસો અને તે પ્રમાણે વેંદે ગાળ પોતાના
 પ્રમાણ સદવર્તમાન મોટી આમણત સાથે પાંચાવની
 ગાળવાનીમ. આવી રાખન વેંદા.

અમદાવાદ વેંદે ગાળનો આદતલદાર રહી ગયે હોયો.
 ગુપ્ત મુદર્તમા વિચારવિધિ કરવાનું નહીં થયું. તે દિવસ
 અમદાવાદી પરીજ્ઞાનનું આધારતો વેંદે ગાળ મંડાવને નાંચના
 નવનમા થળા ચેનથી ગ્લેસો લેતો. પડર ચીત્રે દિવસે ગતે
 ભુએ ઉ તો પેગના મંડાવને અમદાવાદી સત્તે એકાએક
 વેંદા પાંચેદા એ સમુદાની નેરી આદત મંચા વેંદે વિરેદ-
 ગાળનું પેંડે ગતી મડુ. અમદાવાદી સમુદાયે આદતને મને અડી
 આદતો એ રંગે તેના અમદાવાદી આપ્યું. આ સદમ.થી કેમ
 ઉદામ એ એને મુંડે નહિ. તેણે પોતાના મંચીએને
 તાગડોનું નેચારી આ આદતમ.થી ઉદાવાનો ઉદામ કરી
 રાદવા કર્યું.

તેમનો એક અમદાવાદી મંડાવ, આ નેચ
 સાથે પુર્વે રાદવા મંચે આમણત મૂકીને લોકો રહી ગયો

મે તને કંઈ હતું હશે, તારું અપમાન કર્યું હશે, પણ તેનું
વેર વાગવાનો આ સમય નથી. સવાર થતા પહેલાં જાહેર
અમારો બપોનો નાશ કરવાનો છે! મારે પ્રથમ અમને આ
સંકટભાષી કુમાર અને પછી તને બૂઝવ્યા જે કંઈ જોવાઈ
મળે દોષ તેને મારે અમારો જે કંઈ શીટકાર કરવો દોષ તે
કરવો.”

મદૌપધે બોલ્યો, “ મદારાજ, આપના પર જેર લેવાની જે
શીટકાર કરવાની મારી ઇચ્છા નથી, પરંતુ માણસના પાછલા કબો
એવા વિદેહ દોષ છે કે સંભારે ના ન સંભારે તોપણ તેનું રજા
તો મગવાનું જ! આપ જે આ જાહેરનાની પુત્રી પર કુલ્મ થયા
તેનું રજા મોઝવ્યા સિવાય આખાથી કેમ કરી છાડ્યો? ”

રાજા અને તેના ચારે પ્રધાન વિચારમુદ થઈ બાગડોની
પેરે ઝૂકવા લાગ્યા. મદૌપધેને પોતાના રાજ્યની કપા આવી. તે
બોલ્યો, “ મદારાજ, સંકટ સતપે આવેા શોક કરવો આપના
જેવા રાજકુળમાં કલ્પમ થવેલા કલિયને કમિત નથી. આપ
એ ધીરજ રાખો. તો સૌને યોગ્ય જ વખતમાં હું આ
સંકટભાષી પર કંઈ છું. ”

મદૌપધે પોતાના નોકરોને જમીન નીચે તૈયાર કરેલા
બોંપરાનો કરવાને કપાવાનો કુલ્મ દેવો. જાહેરના
રાજ્યની પોતાના પશ્ચિમ રક્તવવાની યુક્તિ જલ્દી જાહેર તેણે
આ નિવાસવાનથી જે બોંપરું તૈયાર કર્યા હતાં. મોટું
બોંપરું મંગળના દાઢા કુળી લઈ જવામાં આવ્યું હતું અને

આ તરફ મદ્યપેય પોતાના ધણીને અને તેના ચારે
 બૂના પ્રધાનને બેંચરામાં બેસાડ્યાં અને કહ્યું, "હું ચાર પાંચ
 મદિનાથી અહીં આવી બેઠો હતો ને મોજને ખાતર બેઠો હતો
 એમ તમને લાગે છે શું? અધિવાસી હતો ત્યારથી જ હું
 અધિવાસી હતો ૬૫૮ ઇસ્વી સુધી હતો. તમને સૌને ને સકંતમાં
 મનાર છે એમ હું જાણતો હતો. અને તેથી જ મેં ચાર
 મદિનામાં અહીં આવી મેં અધિવાસી મહેનત કરી. આ
 બાબી છટકાની ચોરસ છે એમ તમણે વાકાવટ ન કરતા.
 આ બેંચરા વારે થોડા પડે એમને સુધ વધારાથી સહેલો
 જઈ શકાય એવું છે."

બિચારાના ચાતુર્યથી તે સવળા જદુ ચક્રિત થઈ ગયા.
 મંદાપ કેવળ રાજનીતિમાં જ નહિ પણ દળાકોટખમાં
 સુધાં અતિ નિપુણ હતો. આ કુ-માર્મની (બેંચરાની) તેણે
 જે રચના કરી હતી તેથી વિષયકાનિષ્ઠાન માણસને પણ
 કરના આવશ્યક છે તે વિશે શંકા જ રહે છે. આ બેંચરાને
 આંદરથી છેડી બેઠો માણસે મુંદર ચિંતિ કરાડવા હતા;
 મોટે થોટે અંતરે સુખથી તેણના દિવસ દેખાવવામાં આવ્યા
 હતા; જાણીત પર દાસ્યોરી પાયાબની દરસનથી કરી હતી
 અને તે પર મુંદર અગ્રીયા પાવવા હતા વચમાં વચમાં રજા
 વચેરે વચુઓ ચોટાની ગળી હતી; અને મુશ્કેલી પુણ્યમાળાઓથી
 એ બેંચરાનો ઉપરનો ભાગ સજીવવામાં આવ્યો હતો.

રાજ અને પ્રધાન આ શોના નિદાનવામાં જ ચરક
 થઈ ગયા એ તો બિચારાને નેમને કહ્યું "હવે આ બેંચરામાં

તથા આપ મારી ચિંતા કરો તો મહા શ્રદ્ધાના મિત્રે પાસેના
 પેરામંથી આપણા આપા તેમને ઠોડાથી નેને સાથે લઈ કે
 તાજાં આપના દરેને આવીશ."

આમ હસી મંદોલે પોતાના પગની ગલ લીધી અને
 તે પાડેા રેવેં.

વેરેદ ગમ્મએ પોતાના પ્રવાન અને શ્રદ્ધાના
 હાંપ સદરતમાન મંદોલે નેવાર ગમ્મથી દેહીએમા એમી
 બિચિયાનો માર્ગ લીધેલ

આ તરો શ્રદ્ધાના વેરેદના મદેષ પાંડે આવી પડે. એ
 અને પોડે થતા જેન મદેષમ: જેથી વેરેદ ગમ્મને અને તેના
 પ્રવાનેને જીવતા પડી શાવવાનો તેજુ પોતાના માણનેને
 ફરમ આપેલ મંદોલ પડેા દરતા કાવેા અને સ્નાન વગેરે
 હસી મારા પડેના દિવાનખાનામ આવી મેરેલ શ્રદ્ધાના ગમ્મએ
 હસે: ફરમ સ.જગી ને અમામીએ મરી શ્રદ્ધાને દેવેવા
 કામો, "મદારાજ, આપ આ નાદર વધવા મારી રહ્યા
 છે. આપનું ધનુષમાળ નીચે મૂકી દે. આપના દરમનું જે
 અદી દામ નથી."

શ્રદ્ધાના મોમો, "તારો મદેરો પ્રદુષિત દેખાય છે
 અને તું દસતો દસતો મોરે છે. દસત મગ્ગ પડેલાં માણસની
 આવી સિધ્ધિ શી હશે?"

બોધિતને જવાબ દીધો "આપની મર્તના બર્ષ છે
 વેરેદ ગમ્મ મનોરાજ મંમા કુમરીને પોતાને દેશ માલતી

વિને ખાતી ખાતી ફરતે ક્યું જાતી રહું નહીં, જન
માનવદેહનું ખાણું ફરતે તારા કાલેજની રીતે ખાતી
પડું એ ખતે રહે.”

આધિભવ મેઠા જમી નીચે ફાટી જાયતો પેતે
કોણા જે.વગમ. જાન મોંઘે અને ત્યાં સુધી કોણા જતાથી
એ.તે, “મદારાજ, આજ ને જુનું મદિના સતત પરિષદ
હાલે વેદેદ રાખતે અને આજના ફરતે મુરશિનજો નીકળી
જવા મારે જા: મારું ને તમારે કોં: છે.”

જાદરાવ આધિભવની વે:કસાધી જ નહિ જન
શિવજી:પિઠાવથી જન ચાલતે જા: મોંઘે તેજો મળે
જે.વગ, તમારી જે.વ અને તેમની રાખા જે.વ આજે:ચાલત
રડું મદારાજને કહેવા જાઓ. “હે મદારાજ, હવે હું
આપણી જવા દેવાર નહીં. તારે હવેથી ખાતી પામે જ
રહેવું પડશે. હું હવે મુખ્ય રાખાતી જમા આપુ છું. તારા
જે.વ મુખ્ય માણસ પાંતે દોષ: એ રાહનું મોડું સદમાજ
મળા:.”

મદારાજ મોંઘે, “વેદેદ રાખ હવે છે ત્યાં મુખી
ખાતીથી ખીચ રાખતી જે.વ ન ચર્કીકો, રાહનું એમનું જાન
હું પછા દિવસથી ખાતે: આજો છું. જા: આજે કમી
આજનું પડશે તારે તારે હું આજની મારે આજનો રહીશ.
હવે વેદેદનું અને આજનું સમાજનું મધાણું જ છે, એટલે
આજનું સંગષ નિકટ થશે અને નેથી વિદેદની અને
પાંચાતની જે.વ શિવજી જે.વ જશે એવી હું આજ રાખુ છું.”

તેમિયકુમારે પોતાના કોઈનું કાજુ કરેલાં તે બોલી, “તુ
મનરાહક મા. શાજુજી બનાવવાને જરૂરે પેવઢાથી વનીક
નો તારા આપઠઈ પોતાની મેને જ તને બીધી કાઢી મૂકશે.”

તેમિય બોલ્યો, “દે દેવના, તારાં વચન પર વિશ્વાસ
રાખી હું એ રીતે વર્તું છું. આ ગજબદેવમાં તું જ એક
બહારી રિતચિંતર છે.”

ત્યાંથી તેમિયકુમારે પેવઢાનો દેવ છડ કર્યો. તે યુ
બોધે છે એ રીતેનું સમજતું નહિ માત્ર “દા દા દા”
એવો અજ્ઞ હરવો; રોહિતાઈ દાવ પમ અદલાક મરા જેવા
કરી પાવરજા પર પડી ગ્દેવું; હમું કાજુ ન દોષ તોજી
જમો પાડવી, એવો જ એવું ચલાવ્યો. કાઠીરાખને પોતાના
એના એક પુત્ર મારે જડ ચિંતા રવા લાગી. તેણે પોતાના
ગજબના જ્યોતિષી પ્રામજીને બોજાવી મન્ત્રનન્ત્ર, દોષદરન
વચેરે બધું કરાવ્યું, પરંતુ તેમિયની પ્રકૃતિ કુપરી નહિ!
કુખ વેલો બોજાવી રાખએ પેતાના પુત્રના વ્વાધિને કુપચાર
કરવાને હમું; પણ વેલો તેમિયનો રામ શો છે તે જ સમજ
લાગ્યા નહિ!

આવી રિતિમા દેહસાર વધે ચીન્થા પડી તેમિયના
બાપ્પાવરવા પૂર્ણ થઈ અને તેણે તરજુવરવામાં પ્રવેશ કર્યો.
તેના રૂપમાં દર્શાવે મજા મદોળી. પાતનના જોડમાં દોડાથી
તે પછે જ તેમજી બજાવો હતો. પરંતુ નેની પેવઢાથી
રાખને તે અગખામદેજ રતે મામ્યાં. તેજી ગુજી તેને સાંજે
કરવાના કુવાલ હોઈ રીવા નહિ.

એક દિવસ પ્રધાનમંડળમાનો એક જણ રાજાને કહે,
 “મહારાજ, યુવરાજની ઘેઘણ મટાડવાને અમે અનેક ઉપાય
 કર્યા, પણ એમાં અમારું કંઈ વળતું નહિ. વૈદોએ, જ્યોતિષીઓએ અને માત્રિકોએ પણ હાથ હેડા મૂક્યા છે! હવે મને
 એક નવો ઉપાય સૂઝ્યો છે. યુવરાજ યૌવનમા આગ્યા હોવાથી
 તેમની આસપાસ સંખ્યાબંધ સુંદર સ્ત્રીઓ રાખવામાં આવે
 તો કદાચ તેઓના સહવાસથી યુવરાજની ઘેઘણ દૂર થવાનો
 સંભવ છે.”

રાજાએ તાબડતોળ યુવરાજની સંવામાં પુષ્કળ તરુણ
 રૂપવતી સ્ત્રીઓને ગોઠવી દીધી.

તેમિયે ખીજા ઉપાયોની જેમ આ ઉપાયને પણ હાથ
 દીધી નહિ! પેલી તરુણ સ્ત્રીઓ તેની પાસે જઈ સુંગાર-રસપૂર્ણ
 મનોવેષક સંભાષણો કરે, પણ તેમિય તો “હા હા” “હૂં હૂં”
 સિવાય ખીજા શબ્દો ઉચ્ચારે જ નહિ.

રાજાને પુત્રની પ્રતિ સુધરવાની આશા હવે રહી નહિ.
 તેણે પોતાના જ્યોતિષી બ્રાહ્મણોને બોલાવ્યા અને પૂછ્યું,
 “બહેરો, આ પુત્ર જન્મ્યો ત્યારે તમે એવું ભવિષ્ય ભાખ્યું
 હતું કે આ મોટો પુણ્યશાળી યનાર છે; પરંતુ આઠધા
 બધાં વર્ગોના અનુભવે એમ લાગવા માડ્યું છે કે આ છેકરો
 સાવ જ જડમૂઢ છે. આવા આ પરચરને રાજમહેલમ
 રાખવો કે ન રાખવો એનો જ હું વિચાર કરું છું.”

બ્રાહ્મણ બોલ્યા, “મહારાજ, જ્યોતિષશાસ્ત્રીથી અગત્ય
 એવી એક વાત નથી. પ્રાચીન આર્યોએ પોતાની દિવ્ય દ્રષ્ટિથી

કોપાનિઃશમ્ભવ, મિહાજ મનંથા રી. આ ડોહો પંડો કા
 એમ જામે પડેડોશી જા જાણી પ્રથા હતા જા ને અમર
 જાજને એમ હીએ ને. પુવાનનના જાનર જાજ તદિ
 માણી હો. એમ જામને વાનુ વજા મરેને હાલ રમે
 જાપવાળી એ વરસા સુપડો એવી જામને જાહા હની
 જાનુ જામિ મરેડોન મેરે વિજમર હં કે મરમનિદ જાનિ
 સુપડો જાને ને. જાણુએ જાનો જાનુ વપડા એ જામને જાવ
 હો. હં જામારે જાપને એ હરેડાજ કે જા જામ.ગી પ્રાણીને
 જાવ ગામરેડેડમ. ન જાણી. એમ જા જાહી માણી ને.
 જાવના ગામર પડે જોડુ હાલ જાવવાના નજર હે.

હાથીરાજએ કોપાનિઃશમ્ભવે જાહાડેડી જાને પ્રથમડાની
 મજાદથી લેમિવાપ્રાણને અમ્ભવમ નેહી ને હાહી નેપાને
 નિમર હં.

જા અજાયાઃ મરેડોશીને મજા. જાને તેને જામના
 હંમ જાણુ. ગામરુ મન વાજાનંડ પ્રથા નિજાગ જાવથી
 તેને જામને હંમ. " હંમે જાને એક વં જાખે હે તે જ
 જા પ્રમજી માણી હંડે જા." "

હાથીરાજએ હં એમ હરે- મરેડોશી જોણી. " જાહા
 પુને જાખ જાખે.

હાથીરાજ જોણા. " એમ હાં તો જાહી પ્રથા જામના
 હાં. માટે જા વર જાહાથી તદિ જાખાવ."

બોલે તિલે કાચીઝાળમે મુનદ સરસિને બેસાડી
તેમિયને અમરન રસમ બેસાડી દૂર એઃ અરખન ઘઈ
જઈ દાડી દેવાની જાણા દરી.

તે પ્રમણે મુનદ કાચા રસને કાચા ચોરા જોડી તેમ
તેમિયને બેસાડી અરખન ઘઈ મરો અને તુ તેમિયને
રસમ જ રાખી મુનદ તેને દાદય માટે એક ખાટો ખોરા
લાગે.

આ જોઈ તેમિય તેને દેવા ધામ્યા, “ દે સારસિ, તું
આણથી કાચાજથી આ ખાટો દા માટે બોરે છે ? ”

મુનદ તેની લસ વગે ન જોવા તેને કહ્યું, “ અમારા
રાખને એક મૂંઝા, બરેડો, અને અરખન એવો પુલ થવો છે.
તેને આ ખાણખ પાણી દાડી દેવાને રાખમે ખારે જરાધીન
કરો છે. ”

તે સહજી તેમિય બોલ્યા, “ હું ખરેશ નથી, મૂંઝા
નથી, પામળા નથી, કે અરખરે નથી ! મને તું આ ખાણખ
દાડીત તો તારે દાણે મેરો અનર્થ થશે ! દાવખંડી કેસણી
નીચે મૂકા જરા ખારા જળી જો ! ખારા દાવખ સાખત છે
અને ખારા બોલ તો તું સાંખને જ છે ! માટે મને આ
ખાણખ નખીને તું અવખખરજ દાડીત આ ! ”

સરસિને બોધિતજનાં આ વચન સાંખથી થયું જ
અથવા થશે રાખના પ્રધાનમંદે, વૈષામે અને બોધિયોએ
જોને જામદ કાચી દાડી દેવા માટે પોતાને દરાકે કરો તેને

મુનશિમખતક

આપણે બોધિસત્ત્વ જોઈ વખત ફૂંક દેશમાં કુન્દપ્રસ્થ
 નગરમાં ફોરબ નામના સમ્મની પટ્ટાણીને પેટે જન્મ્યો
 તેનું નામ મુનશિમ મળવામાં આવ્યું. તે વખતે આબ્બા
 પછી ફોરબ સમ્મને તેને તરફિલા નગરીમાં યાત્રાઆસ
 મારે મોકલ્યો. તે જ સમયે કામીના સમ્મનો પુત્ર અક્કાલ
 વિદ્યાઆસ મારે તરફિલા જવાને નીકળ્યો હતો. માર્ગમાં
 આ બે સમ્મનારો જોઈ ધર્મશાળામાં મેળાપ થયો પરસ્પર
 જોણીબની જોગબાળુ થયા પાદ બેસી મેસી બમી.
 તરફિલા સુધી નેમણે સાથે પ્રવાસ કર્યો અને પછી તેઓ
 જોઈ જ આવડાઈ ફરે વિદ્યાઆસ મારે રહ્યા.

ઔદિમન્ય ચોરો, “નમં પેતપેતના માન્યમ મયા
૫૩૧ ૨૫૧: રમમ્ રામવા મારે દિપોમચ મનનું પાનન રમને.”

મનનું પ. રોએ આ મન પ. ગવાનું કન્યમ હતું અને
ઔદિમન્યની આજ્ઞા બધ પેતપેતના માન્યમ મયા.

જ્ઞાતાન કુમારને તેના વિગાના મમ્ ૫૩૦ માન્યમ
મનું. ૭૩: ઔદિમન્યને આપેલા વચન પ્રમાણે તે પેતપેત
મન પાળે. દિપોમચને દિવસે પેતની મારવાનીમ્ ૭૩૫
પ્રાનિયા વધ ન કરે. એણે કુમ તેને કંઈ દેતે. પાન
માન્યમદેવમ ના મુખમ્ ૭૩૫ વળાણી મુઝરે પ્રમ રમેણી
સાદાર્થ જ્ઞાતાની આંધ રી નાંદ તેને પેતે મોં મામ-
જાનને એટલે મમો સાદાર્થ કે દિપોમચને દિવસે મુદ

• નાંદે ભદ્રમ્, પર્ણિમા અને રમ્મચનુંદર ના મા
દિવસે દિપોમચ દિવસે ૭૩ આ દિવસે ને પ્રાપ્ત અને ને સીન્દ
મર્માચકુમા માવ સને ૭ તેમને ઉપાસક અને ઉપાસિકા ૭૭૭
ઉપાસકોને અને ઉપાસિકાને આ દિવસે પાળવા મરિ મુદે આ
નિવમ કી આપે ૭. તે આ પ્રમાણ

૧ પ્રાપ્તપાન ન કરે ૨ પેતની ન કરે, ૩. અચક્રમર્મ ન
કરે (અચક્રની રીતે) ૪ પેતન પાળ ૫ મર્માચ-પાળ ૫૩૧નું
નિવન ન કરે ૬. મર્માચક્ર રીતે ન કરે, ૭ મર્માચક્ર
કીપન કરવાર મુખનીચારિ વસ્તુઓ ન એવી અને મર્માચક્ર
વિદ્યાના પાળે આપુ ન કરે, ૮ રમે અને મોલી પચારી
પર ન મુદ

આ આઠ નિવમ પર્વના મુદોના સજ્યા પન પ્રચારમા દેવ
એમ બેઠે હોય માને ૭.

અને જોઈએ કે જે જણ ન પોરતમાં મનુષ્યમતે જ આવ
 આવ ! જરૂર રાજ મનુષ્યમ મનુષ્યમ કે જે એ જ
 ; રાજને જણ જણના હૃદય નહિ હવે જણ આ વાત હ
 જણને નો હું અને દેવાનાં હૃદય વિચાર કરીશ. "

દેવો હરુ. " મહારાજ, આજથી આજા પ્રમાણે
 વર્ષવાને હું નંધાર છું જણ રાજ મનુષ્યમતે આવતું નથી ? "

રાજ બોલે, "અરે તુરંમતે પુરુષ મેલીએને રાજી
 દેવામાં આવે છે. ત્યાં તું મંત્ર લખાવે ત્વ. "

રાજના હૃદય પ્રમાણે રસક, મેરવાનામણી રાજ ન જાણે
 એમ નરમતે હૃદય આવે; જણ ત્વના મુદેમાર દેવા
 વખતમાં મહારાજ વખત રાજને નો નરમતે એવો મસકે
 હાથો દેવો કે એક વિચાર જણ તે ન મગવા તેના છવે
 મહારાજને જાણી

એક વિચાર રસકે રાજને હરુ. " દેવે આજથી
 તુરંમતે આવે રાજનું મંત્ર મગવાને સંધ્ય નથી ત્વ
 આમતે હરુ ? "

રાજ બોલે, "રસક, આજથી નથી મિત્રા કરવાનું હરુ
 દારૂ નથી. સંધ્યાકાળે એકાદીક દર વખતે જણ તું એકાદ
 નાનકડી મહીના આજ બરુદ મેલ અને ત્યાં એકાદ હરુ
 પુરુષ કે એ મંત્ર એકાદ તેને મગાવે મંત્ર હૃદય આવતું
 આવુ હરુ. "

કાવદસીએ ને જ દિવસે રાત્રે પોતાના ધુપા મહાસુમ
આખા ગરદમાં પાકવી દીધા. તેમણે રસકને એક માળસનું ખૂન
કરી નેનું માંસ દોષદીપા બરીને જગ્યા પકડેલા અને તામડોતોપ
પોતાના કપડી માંમે લાઈ જઈ દબો કરેલું.

કાવદસીએ પૂછ્યું, " આરે રસક તું તો રાખના
માનીતો રેખાપો છે ને ને" આ દેડા મગજ કમવા માડેલો છે "

રસકે જવાબ આપેલો, " મેનાપતિ મદામજા દુન્દામે
પેડો ખાટો બરવા સાથે કે કુલના પોતનું નાક આ કામ
કરેલો નથી. મદામજાધિરજના દુકમથી ન્દાકે આ કર્મ કર્યું
પો છે. મદામ માલિમથી એક દિવસ પણ નમન ન નિરાપ અમ
ખરાનું નથી.

મેનાપતિએ કહ્યું, " રસક, આવી દા.ક દુ વનં લાને
રાખમડેલમ આવીત. ત્વ મગજ માંમે આ વાત તારે
કહેવી પડેલો -

બીજા દિવસ સવારે રસકને લાઈ કાવદસી મહાસુમ
મંપો અને માતને કહ્યું, " મદામજા, આ રસકને
માલકીને આપ નમરવાળી સંપુરણ ખૂન કરાવે. તે એ વ.ક
સાચી છે ! -

રાખએ કહ્યું, "રસકે જે કહ્યું છે તે તારું છે. આરે
મરે તે આ કામ કરે છે."

રાખ પડાના રેખાપાને કે.કથી કો.ત ખૂન કરાવે
હે અને તેમનું મસ ખાવ છે એ જાણી મગજ કમવા

રસકને માત્ર મ્હારી સાથે આપે. મ્હને મ્હારાં શસ્ત્રાશ્ર અને
મ્હારો રસક મગશે એટલે પછી મ્હારે આ રાજમહેલમાંની
ખીજ દરીયે સંપત્તિ નથી લેકુંની."

સેનાપતિએ તે જ દિવસે રાત્રને અને રસકને તેમનાં
શસ્ત્રાશ્ર સહિત વારાણસી નગરમાંથી દબી દાવ્યા. અમલદાર
એક મ્હોટા અરબમાં પેટા અને ત્યાં એક વડના જાડ નીચે
રહેવાની જગ્યા નંવાર કરી. વડનું જાડ એવડું મ્હોટું વડું કે
પોતાનું રહેણાણ નંવાર કરવા માટે નીચેની જમીન સારથી
કરવા ઉપરાંત અમલદારને વિશેષ મહેનત કરવી પડી નહિ.

આ જાડથી થોડેક દૂર દાગી દેશમાંથી ખીજ દેશમાં
જવાનો રસ્તો હતો. આ રસ્તે વટેમાર્ગ અને ત્યાપારીઓ
પ્રવાસ કરતા. અમલદાર કેમ જાણી આડે સંતાપ લેને અને
એ રસ્તે મુસાફર લોક જવા લાગે એટલે એમની એકાદ
સાં માણસને મારી અથવા ડાકતો પકડી પોતાના વડ તરફ
લાકતો લાવ, અને ત્યાં રસક પોતાના પછીએ આજેકો સિદ્ધાર
લઈ પાવાન નંવાર કરી યોગે ખવડાવે, એવો કમ ચાલતો હતો.

અમલદારની આખા અરજખંડમાં 'મનુષ્યમક્ષક ચોર'
એ નામથી પ્રસિદ્ધિ થતી. તે માને જતાસ વટેમાર્ગ અને
વેપારી બંધીસ લાગ્યા. હતા અમુખમુથી પસાર થવાને ખીજે
સમયકરેકો રસ્તો ન દોડવાથી નિરધારે ડાકનું લેખમ બેઠીને
પણ લોકો એ જ માને જતા.

એક દિવસ ગુલામ માણસનો સિદ્ધાર લાવ ન લાગવાથી
અમલદારે પોતાના રસકને મારી તેનું જ મ.સ ખાધું અને
ત્યારથી તે એકલો જ રહેવા લાગ્યો.

હને દેવાના કામમાંથી મુક્ત થી રીને થતું એ તેને મુશ્કેલી નહિ'

એક દિવસ તે પોતાના મિત્રને મળે નીકળેલા ત્યાં તેને એક ઘડી મળ્યાં. એ તેના પૂર્વજન્મનો મેળવી હતો. જ્યારે પોતાની વાત તે વચ્ચે હતી એટલે તે બોલ્યો, "તેજ, તું મારો આત્મા બનેલો હોય છે. તું મારી સાથે આવેલો હોય તે સાચું, અત્યંત એક એક જ દેહમાં રહીએ."

જ્યારે જોઈતા, "તું મારી સાથે આવેલો તો મારો, પણ મારી એક જાણ છે તે પૂરી થવા વિના મારાથી આ જન્મ મુક્તિ મેળવે નથી."

વત્ત બોલ્યો, "એવી તે તારી જાણ મી છે ?"

જ્યારે બનેલી વાત હજી પછી વત્ત બોલ્યો, "હા રામકૃષ્ણદેવે પછી આજુકાલે હું તને મદદ કરું; પણ જરૂરના કામને લીધે મારે મારા નિવાસસ્થાન તરફ આજ તે આજ જતું રહીએ. તોજા હું તને એક મત મીજવું છું, તે મતના નામમાંથી મારે તે દેહમાં વાપરવું જરૂર પડશે."

જ્યારે તે મત મારાગર બોલે હવે પછી વધુ તેને આગ્રહન લાગુ અને તેના વચ્ચે લીધો.

તે દિવસથી ભગવાનના રામકૃષ્ણદેવે પછી આજુકાલે જ્યારે તપસ્યા મવાળે દિવસમાં પણ હવે રામકૃષ્ણદેવે તે પછી આજુકાલે અને તેમની દરેકમાં હવે પછી તેમની દેવી પદોની વચ્ચેના સાથે જાણી દેતા આ પ્રમાણે એક

૩. મુનસેન પેલાના શીશનેશથી તેની પાપમુદિ માગી
 હુંએ અને પુણ્યમુદિ પ્રકટિત કરો.

દિન: આ વચન સ.પદ્યન દેવતા ને જ હતું પેલાને
 એની આંત્રી અને બિહુવેં જાણતી પાંચે મઠે જાણતી
 પેલાની તથાવા મઠે તેને માગ્યા પાંચે. જન્મ તેને રૂં.
 નેવાથી હાથે હાથે. તદિ. તદે ને બે.ત્યા. " અને બિહુ,
 આવાથી ન્દનિ આમ બાંને છે હાંને " નું તેને ખરેખરો તાત્પર્ય
 દેવા ને હાંનીની ને આંત્રી તથા જગત. ન દેવી રંગે.

બિહુવેંજાણતી દેવતા બોલી. " અને એ, હું ને ન
 નામના ત્રિવે જા છું. જન્મ તારા પેલા પાપમુદે કરિતી નું જ
 અગ્નિવે છે. નું જ આંત્રી તદે દેવતા જાણતી છે. "

તે બિહુના આ હાંને સ.પદ્ય જાણતી જાણતી જાણતી
 અને બોલ્યા. " હું જાણે પાંચે હાં, તેજાનું આજે વચન હું
 પાળાને આજ્યા છું. આંત્રી દેવતાની કરેલી માનના પ્રમત્તે
 આંત્રી કરે છે હું એ ગાજામાને માગી જા હાંને છું. "

બિહુ બોલ્યા. " આ માનના ને તે મુનસેન કરી છે!
 દેવતાને પેલાની ત્રિવે જાણતી ત્રિવે આંત્રી એવો ત્રિવાજ છે.
 પંચુ તારા માનના મુનસેનને દાગીને માગીને ગાજામાને
 નું ત્રિવે આંત્રી છે. આ તારા જાણતી તારી દેવતા કરી મે
 પ્રત્યક્ષ દેવતાની તથા. "

આમ બોલીને દેવતા ત્યા જ અંતર્યામી જાં મઠે.

માણ્યો. પુષ્પનસવના પોમને આમને દિવમે ઈન્દ્રપદ્મ નમરની
સામેના મામમાં તે આવી પદોન્વે. ગતિ પૂણી મેલેલી દેવાથી
અને થાક સામેનો દોષથી તેણે વિચાર કર્યો કે આમની મન
અર્થી જ મુકામ હજી આવતી હશે સવારે પુરગાળના
કરતે જવું.

મુનમાંમ પુષ્પનસવના પોમને સમને આનાયે જતો.
હતો ત્યાં રાખામાં આ સાક્ષજનો બેરો થયો. સાક્ષજે કામ
ઉપા હજી પુરગાળને આછીવાંદ લીધો. મુનમાંમ ગથમાંથી નીચે
ફાળે અને સાક્ષજ કામથી અને કેમ આવ્યો છે એની પૂ-
છણ કરી.

સાક્ષજ બોલ્યો, " મદારાજ, આપ ત્રિલા આનન્દ
બાળ હો એવી આપની જાણ માંબજી તપસિમાંથી
દૂ અડી મુખી સાસના આવ્યો છું. એ મદારી સામે નાં મો
જાણપણી કિંમતના આ મોક આવ્યા છે, ને આપ સાબજી
મો અને આપને પત્રક પડે નાં અને થોમ પામિતિવિક આપને."

મુનમાંમ બોલ્યો, " દૂ દમજા જ્ઞાન મારે જાડ છે.
પુષ્પનસવના પોમ દોષ ત્યારે જ્ઞાન કરવું એવો સામને
નિયમ છે. તેથી તમે દમજા દૂ આવું ત્યાં મુખી દૂ દૂ ને
કેદાણે વિચારિત થા."

મુનમાંમે પોતાના એક દાનુગીજ્ઞાન સાક્ષજ સામે મોકલી
એક જગમ મહેસમા તેની તપજી વ્યવસ્થા કરી.

મુનમાંમ પોતાના તપજને સહે આવી જ્ઞાન, પે તપાવમા
કરે છે કે તપન તપજ્ઞો નેને પદો. મુનમાંમને પદ પદ નાખો

એવિસત્ત નોંધો. "દે નરભક્ત, અમનમાત્મ્ય
 પર વેદોત્તરિ જીવતા કરતાં દુ પડી જુઓથી મરણ મીઠારીત
 ને કેવળ પેતાનો જીવ જમાવતા પગાર ભૂઈ નોંધે છે તે
 જીવના પાંતળાથી કાઢાય જાય, પણ દુર્ગતિમાથી કદિ છટકાતા
 નથી. દે પુત્ર, મદ અને મુર્ચ કાઢ્ય પડી પર પડે અને
 સર્વ તરી કાઢ્ય મુગ મળી વેદેય લાગશે. પણ બેઠા રહે
 માથી અસત્ય કદિ નીકળવા નથી. અદ્યુ જ્યા તને રંગ
 મારી પતીય પડી ન દોષ તો આ તારી તપસ્યના મોમન
 આજને દુ દુ પુ કે આજના કાળમાથી મુક્ત થઈ દુ
 નરભક્ત તારી પાંતળ આરીત.

નરભક્ત મોટી મુશ્કેલીમાં પડેલા હોય તો નાના માથ તદિ
 એવા મોમન મુગમાં માથ છે, તો તેને છોડી દેવા કે તદિ
 એના તેને વિચાર પડે. છેવટે તે એક નિશ્ચય પર આવ્યા કે
 મુગમાં નાથી વળ તોપણ કરતા તદિ, એકદમ એની
 પરીક્ષા તો દેવી. પડી તેણે મુગમાં મને છુટું. "હવેનો મદમા
 માથ તદિ એની વળતા તપસ્યના મોમન તે માથ છે.
 તેથી તારા પર વિચાર મળી દુ તને છોડી દઈ છું. આજનું
 વિજય કદિનું તું પાછો આવશે ન. તારા વિના મારો વગ પડે
 મરણો નથી એ લાગુ મળશે."

મુગમાં નરભક્તના કાલમાથી છટકે દે પેતાના મહેલમા
 ગંગા તેને રંગ તો લોડને આનંદ થશે મુગમાં પારે કા-
 પડી નરભક્તના કાલમાથી છટકે એમ ને તે કહેવા લાગુ.
 પરંતુ એવિસત્ત પેતાના પરિતપના કહેવા વરસ મારું

આ શાસ્ત્રીનો મોઢો સાંભળીને બોધિસત્ત્વ ખડું સતોય પાંચે અને તેણે શાસ્ત્રીને એકદમ ચાર દાંતર કાર્યાપણ બચીબ આપ્યા. આ ખજાર કૌરવ્ય રાખીને મળી ત્યારે તે બોધિનન્દ પર ખુબ જ મુઝે થયો અને બોલ્યો, “ અરે મુનમંત્ર ! મોઢો રીઝ પામ, થયાસ કે એ કાર્યાપણ આખા એકલે હા આવી. તેં એકદમ એક મોઢના એક દાંતર કાર્યાપણ આપ્ય. એ શું કહેવાય ? ”

મુનમંત્ર બોલ્યો, “ મદારાજ ! વિદ્યાની અભિગતિ થાય એ જ મોઢો, દેવું છે. તાપુનન્દના બોધિરમ્ભ સાંભળતાં દેહી રે થઈને, તથા મોઢા દાંતર થાસેથી પણ દિનેપદેશ સાંભળતાં દે નૈયાઃ રહે છે, તેા આદ્યં દુરથી મુખ આરંભ. શાસ્ત્રીને દે વિનુષ કેમ કાઢું ? જે કામ્યથી તેનો ૧૫૦૦ એ સાંભળી લીધો છે તેજ કારણે તેની યોગ્ય રિદાવનિગી કરી પડિત હતી. આજ કહે છે તેમ પાંચ, થયાસ કે એ કાર્યાપણ આપુ તો તે એના વાઙ્મય મારે પણ પૂગા ન થાય. હવે પૈલાંના દુષ્પ્રયોગ કર્યા મરિ આપને મોઢા પર મુઝે થવાનું કારણ નથી. હવે પછી મોઢા દાંતર આરા અપવ્યથ થવાના નથી. એ નમ્બકાને આપેલા વચન પ્રમાણે દે તેની પાંચ મરિ છે. ત્યાંથી છવના આવવાની આશા જ નથી ! ”

કૌરવ્ય ગમ્ભ ચલિત થઈ બોલ્યો, “ આ તું મને તેમ શું બોલે છે ? એકવાર તું એ દુષ્ટના દાસમાંથી છડી આપ્યો અને ફરી તેના મોઢામાં જઈ પડે છે, એને શું કહેવું ? ”

અક્ષય બોલે, " હું નહિયો પાકું છું એ જ એક
મોટો મુન્દો છે ખો ને ? અને તેથી જ તું મને
મિત્ર કહે છે ને ? પણ હું તને પપ્પુ છું કે મમ્મણ મમ્મણ
મગીન મિયાગં મુઓને મગીન ખાયા અને માખુનોને
ને ખાયા એમા એક કો ? "

બોધિસત્ત્વ બોલે, " અક્ષય, પાક નખવાગા પાક
પાણી કાઢવું બાળક કરવા એવી સામ્યતા અનુભવ છે;
નાર આ કમ સામ્યનિષિદ દોલકથી તું અધર્મિક
છે. "

અક્ષયને આ સવાર મિત્રેથી જ છેડી દેવા, કાલજ
નો મુન્દો કમ્પક કરવાની લેનામા દિવસ ન હતી.
બોધિસત્ત્વને કહ્યું, " હું અધર્મિક છું કે પાર્થિક છું એ
મારે શર નથી કમ્પા. પણ મને તું પાકો આવ્યો
એ કહે. મને સાને છે કે તું કવિજનીનિ બની મરો;
તેના કાનુ દાવમાથી જેમ તેમ કરીને છુટવા પછી
સાકપુત્રીથી તું ન્હાતી પાકે આવ્યો ન દોન ! "

બોધિસત્ત્વ બોલે, " મુન્દનીનિ કરવા સત્ત્વ છે.
તેની બીજ નીનિ આ વચવા નથી ને વચ્ચો બંધ
સત્ત્વ મારે હું સાકપુત્રીથી આ કેકરો આવ્યો છું. "

અક્ષય કહે, " સાકમહેલમા ખરસ અમનું બોલવ
વાનું અને મુન્દારસનું અકરે પાન કરવાનું મને છે, ને
તે સત્ત્વનું જ નાકે કાલી ખેસનું એ કેવા મર્ખવાનું છે ? "

નેનો આમદ તેને જાણ્યું પડેથી મ.ખરેથી મ.
 માથાનો મુઠાએ નેને માથે જાણી: એટલે તે બાપિતલ
 દેરા માથે. "દે નરેશ" આ તારી અર્થપૂર્ણ જુન
 માથાનો સામગ્રી અને જુદા આનન્દ થયો છે. આ મા
 માથા જરૂર હું જણાવનારથી તને મા: ૨૩ આપું છું.

બાપિતલને હું "દે અમર" પોતાનું દિવસદિન ન
 જાણતા કેવળ વિદ્યવાર્ધાવથી ૭ કૃષ્ણે કરવાને પ્રભુ થયો
 દેનો. તાનામા ૨૩ દેવાનું સ.મર્થ દેવાથી દેવા ૨ થ.૩ કે એ
 તારી થાને ૨૩ માને. અને તે તારા જવાબ પ્રમાણે તારી
 આપું એમ હતું ને: પછી એવે વખતે તારા નિવાળ બીજાનું શું
 થઈશું આંખે, અને દેશે સાને: પુરૂષ તારા જેવા માનુષ
 સાથે જાગૃત્તિપૂર્ણ દેશ દેશે. હૈં)

અમરનું મોખું. "દે કૃષ્ણ" સદા તારા ઉપરી દે.
 આમ વચનનો બમ દેશી જે દેવાનું નથી. પ્રભુ જણાવે તારા
 માનેશ. ૨૩ આ.ખ. નિવાળ હું તારા મુઠા.

મ. પ્રમાણે અમરને ૨૩ માનવાનો ખૂબ જ આમદ દેશે
 તારે બાપિતલને તેને હતું. "હીં છે: પહેલો ૨૩ હું એ
 માનુ છું કે તને સા વર્ષ સુધી તારાની અને સુખી જીવવાને
 હું સમર્થ થાઉં."

આ સામગ્રીને અમરને ખૂબ આનન્દ થયો. આ આગેડિ
 પુરૂષ ૨૩ માને છે તેમા પખુ બીજાના જ દેવાનું બની

બોધિતનના આ વચન સંજ્ઞાને અદ્યત્ન કરમને
 કન મેલે, "મનુષ્યમાંથી જોડી અને જોડે તેને જ
 વળ વિષ નથી. હવે મારે મનુષ્યનામનુષ્ય ઉપર
 એવી જ રીતે તારી દા દે. ને ને જ જુદા અને આપું છું."

બોધિતને પોતે જાતે વચ્ચેએને પાર્થિવ: સમજાવેને
 હવે કે "ફ તમને જોડવા મારે કહી આપે: જુ. જુ
 તમને જોડી દે. જોડે. તમને કહ્યું જાણે (અદ્યત્નના વચના
 મેંની કુળ કારક જાણમ રવ. થી મુનસેને કહી તેને કમાવવા
 કરી. દરે) કમને જાણ આપે. અમારી દરેજો
 જોડી કોમા કામ: જોડી કમને કહી જોડી મુલા કોમ
 જોડી કોમ. જોડે જોડવાનો વિચાર મનમાં આપ્યો ન
 તેમજ. કોને. કેડે જુદા પ્રકારે જોડે. જોડી નહિ એવી ને
 ને પ્રતિજ્ઞા કમા. દે. ને. ફ તમને જોડી દઈ છું.

મનુષ્યનાં અદ્યત્ન જોડે જોડવાનું નહિ એવી પ્રતિજ્ઞા
 કરી, એવું જ નહિ જુદા કમને ને. જોડે પોતાના મનમાં
 જોડે. જોડે જોડવાનું એવું વચન આપ્યું. જોડી બોધિતને
 એ જોડે જોડે. જોડે પોતાનાં જોડે. જોડે. અને પોતે
 કમાવવાને જોડે જોડવાનું નહિ. જોડે. જોડે. કમાવવાને
 જોડે જુદા કમાવવાને કમાવવાની મર્યાદા રાખી કરે. દો.
 તે જોડે બોધિતને જોડવાનું જોડે. જોડે. જોડે. જોડે. જોડે.
 જોડે જોડવાને જોડવા મન મનમાં.

અદ્યત્નને નરમાંસ લઈ લીધું છે અને દરેથી તદર્મથી
 જોડવાને તેજો નિમજ કોંઈ છે વગેરે સમજાવે સમજાવે તેના

ભાગ બીજો

.

મુદ્ધચરિત્ર

(૧)

જન્મ અને જાગૃત્ય

મુદ્ધ પડી મિલ્લ મિલ્લ કરે:મા ફોંડિઆરે
થયા એ સુધાનો દારૂદારીમા આપેના ઓપિ
મિનાએમાથી એક એક પાર્શ્વિના પૂર્વ દેવ.મા
1. આ પાર્શ્વિના પૂર્વ દેવ. માટે ઓપિમને
પામ્યુ થયા અને તે પૂર્વ થયા પડી છેવટન
પિત નામના દેવદાસમા જન્મેયો.

પણાએ જાગૃત્ય પડે મુદ્ધ જન્મ થયા પંડિતે એવી
નાસ:વણી સાચી ગદી દળી. અનેક આવાસમાથી
થયા અને તેમણે ઓપિમને મનુષ્યદોષમા
1 જન્મ આપેલ છે. તેમણે કહ્યું, " દે મિત્ર !
14 સુધી દલ પાર્શ્વિનાએ: અખ્યાત છે. એ પાર
કે પૂર્વને પદેમાડી, તે જન્મમા અદ્યક સખેનિ
કુચ્છાથી નદિ ક્રિષ્ણ કે શ્રીષ્ણ મેગરવાની
નદિ; પશુ મનુષ્યદોષમા જન્મ સારને જુદપદ પ્રાપ્ત
તે દારૂ દેવમનુષ્યનો જદાર કરે: એ માટે અનેક
તે તે દેવ પાર્શ્વિનાના પાર્શ્વિના નંપાદન કરી છે.
થવાના સમય નહકે આવ્યો છે, માટે નનનવનના
રમના મનુષ્યદોષમા દુષ્ણ બોમરવાને નેપાર થા " "

જાનના એમના ફગાવી ખાટે પ્રતિજ્ઞા છે. નેથી આ જ
ફગાયા ઉતરતો જન્મ લેશે. આટે માટે લેખ છે. દરે જ
માને પેરે જન્મ લેશે એ જાનવાની પંચાત્ર સ્ત્રી નથી. મુદ્દોત્ર
જાનની સાચી સ્ત્રી આગી માતા રવતે લેખ છે. માં
લેશેએ ફરેલી વિચિત્રને માત્ર આપવા લાગે આટે દરે જીવ
ફરવાનું જાણ્યું જુ નથી.

આધિમત્યે શાસ્ત્ર ફગાયા મુદ્દોત્ર જાનની પનાઈ
પેરે જન્મ લેવાને, પેનાને નિમજ્જે રંગેને જાણ્યાં. જે લેશેને
આપુલનવાંદા પડી જઈ દત્તી નેમજે પણ બુદ્ધના કિં
સવાની નહિ જવ. ન લેવી એવા વિચારથી મધ્યેયમ
જન્મ લેવાને નિધાં છે.

આવડી પૌર્ણિમા પદેજા નાત રિવસ પર કૃષિવચન
નમજા એક મોટો ક્લેશ લાગે લેશે. ને ક્લેશ સાત રિવસ
સાચી પૌર્ણિમાને રિવસે લખાળ લેશે. આવડેલી સાત રિવસ
સધી ચનનપુષ્પથી સુગંધ મુખમાંની અનિ આનન્દથી ક્લેશ
આમ લેતી; પણ પોતાના નિયમને અનુસરીને લેશે જાણ
જાણે અર્થ છે. ન લેશે. જાણે સવિધ સીપુપો એ જાણ
રિવાજ મુજબ એ ક્લેશમા મધ્યમાન જંગા, પણ આવડેવ
સર્વ પ્રકારના મારક પાણિથી અશિષ્ય રહેતી.

એક વરમ આ પૌર્ણિમાને રિવસે આપાંદવીએ આપા
પામગા લેશે અને અનાથ મળુને અને અમળ-પાણિ
પુણ્ય લાગે દીધે અને રાત્રે લેશે રખત પદ્મપાળમાં મા

માત્રને મારે તેના અન્નકર્યુષા પડેજેથી જ દયા કરેલી
 હતી. આધિસેનર મર્મના આત્મે ત્યારથી તે એ દયા
 ગ્રસ્તિ જ પામતી મરે. આવડેવીના બનમાથી વિરલવામના
 નિર્મળ સર્વ મર્મ કુદોદન માત્ર પર તેને પડે જ પ્રેમ
 દત્તો. અને તે આ મિથિના ખુલ પડે. પડેનું પડેવા ક્રો
 પ્રેમના વિવલવામના કરેલી હતી તે આ અધિનર પ્રેમના
 કરી નહિ. આ પ્રમાણે આવડેવીને નવ માત્ર પડે થવા.

એક દિવસ આવડેવીએ કુદોદન માત્રને કહ્યું,
 “મદા:૩,૪, અને પિયર જ્યાંનું મન થયું છે. મારે અને
 તારીને આવી માને થોડે માંદગરની અવસ્થા કરે.”

કુદોદન માત્રએ આ નવ મદિનામાં પોતાની સ્ત્રીનું
 મન કરી પડે દુભયુ નડેનું. તેના કહેવ. પ્રવર્તે વર્તવાને તે
 નિગમ નાપડે એનો. તેણે તાત્કાલ એક દલતર માત્રમનું
 છાંદ માં આપેને દેવદ મુદેરમાં આવડેવીના પિતા એનો.
 દત્તો. ત્યાં એને માંદગરની અવસ્થા કરી. કપિવચનુથી
 માંડેને દેવદ મુદેરના આત્મે દત્તો તાત્કાલ કરેલીને આવડેવીને
 એક નુતર પાવખામ. તેનાથી દેવના કરવામાં આવી.

કપિવચનુ અને દેવદ એ એ મુદેરની વચ્ચે સ્થિતિના
 નામનું એક નુતર દેવાન હતું. કપિવચનુના શાસ્ત્ર અને
 દેવદન. કપિવચ એમણે પોતાની સંસ્કર પર ખેલના વિદાર
 મારે આ દેવાન નેવારે કહ્યું હતું. આવડેવી કપિવચનુથી
 નીકળે આ દેવાન પાને આવી ત્યાં તેને દેવાનમાં ઘોડો
 વખત વિતાવે દેવની કુદર કરેલા થ આવી. તેના

શ્રી મહુ; આઘાદિ દિવ્ય પશુઓએ પોતાની કરના નજી રીતી;
એ રીતે બીજા પક્ષ પુરુષ સમકારે થયા !

મુદોદન મગ્ધને પુરુષોત્તમની ખબર પાત્યાં રેન નેમ્ને
મેઠા ધાખાથી આવડેલીને પુત્ર સદિન કપિવચસ્તુમાં આપી.

તે રેગા કપિવચસ્તુની પામેના અમ્બવમા અસિન દેવક
નામના કાપિ હોવા દત્તા. તેમજે અન્નારિકામા પાતપતાકા
વગેરે જાણી રેવા મેઠા કમલ કરે છે એમ વેતપું. તેમજે
રેવાને હતુ. “ દે રેવા. આજ તમે આવડો મેઠા કમલ કરો
છો એનું કામજુ રુ ? અસુરો પરાક્રમ પામ્યા અને તમારો
વિરાટ થયા તે રેગા પક્ષ તમે આવડો કમલ તો નડોનો કયો ! ”

રેવાએ હતુ. “ તું આડ્યો નજી છે હા મુદોદન
રાજાને પુત્ર થયા છે એવી તો ખબર નથી પડી રુ ? મુદોદનનો
આ પુત્ર જન્મતો હતાં હનારે છુદ થવાનો છે અને
તેથી જ આજ અને અગિ આગળથી કમલ રીએ છીએ ! ”

રેવાના આ વચન સાંભળી અસિન કાપિ અન્નારિકાથી
મુદોદન મગ્ધના મદેકમા કાપું અને ત્યાં બેઠા થએલા
શાંતેશન હોવા પાળ્યા. “ મુદોદન રાજાના પુત્રને જોવાની
મદાગી હોવા છે. ”

અસિને સર્વસંતોષપામ એવા આ જાગરને જોયો
ત્યારે તેની આખાથી એકસરખી અમુષ્ણા વડેવા ધાગી.
તે જોઈને કામલ દોઢો અચ્ચો પામ્યા. તેઓ મેઠા, “ દે
કપિરિક, આ અમારા રાજાના પુત્રને જોવા તપસ્યાથી

નામકમળે દિવસે, શુદ્ધાદને પુત્રપાપથી પાતાના મનોરથ પૂરા થવા એમ કહીને પુત્રનું નામ સિદ્ધાર્થ પાડ્યું.

સિદ્ધાર્થ સાત દિવસો થકા એટલામાં જ માવઠેરીનો પરમાકાશ થકા ! એટલે તેના સપત્તી બાર તેની સાચી માતા અને માસી અદાચિત્તથી માનથી પર પડ્યાં. ધીનમાંએ સિદ્ધાર્થને પેટના દોડાથી થયું અધિક વાડ પ્રાપ્ત્ય. સિદ્ધાર્થ તેને પ્રાપ્ત્યથી અત્યંત વદાસા થઈ પડ્યાં.

કપિલકમળમાં પ્રતિવર્ષ વચ્ચમચ (ખેતર ખેડવાનો કામચ) થતો હતો. તે દિવસે શાકવગાળ પોતે ખેતર ખેડ્યો. શુદ્ધાદન રાત્રી સિદ્ધાર્થને માથે લાગે મોટી ધામધુનથી કામચને દિવસે ખેતરમાં મોકલે. સિદ્ધાર્થને એક જાડાના ઝાડ નીચે બેસાડીને અને તેની ઝાડા માંડે દાડાએને માખીને શુદ્ધાદન પોતાની પ્રાણની સાથે ખેતર ખેડવાના કામમાં પડેવડે. અહીંઆ પેલા દાડાએ સિદ્ધાર્થને મુન્દર બીડાના પર મુરારીને કામચ જેવડા માંડે ત્યાંથી બીજાં દોકાંને ત્રણ કામચની ઘડાએ મંજ્યાખેષે ફેરવાયા પોતાનો માથા લાગે જેમકા માંડે યરના દના. ફેરવાકે દુકાનદારોએ તથા વાડીને એટલા થમન પડેલી દુકાનો ખેડેલી હતી. સિદ્ધાર્થની દાડાએ આ દુકાનથી તે દુકાને યરની કરેલી અને જે તે નહીવ વચ્ચ જેતલી જેતલી હતી હતી. તેમને સિદ્ધાર્થની વાડ ન મળે. સિદ્ધાર્થ જાડાએ અને પામે કાલ નથી એમ જેતને વચ્ચાનન વાગી ખાન સમાવીને બેઠો.

એ તથા દુકાને કામચમાં મુખાવા થકી એક દાડાને સિદ્ધાર્થ વાડ આપ્યો. તે દોડેલી દોડેલી પેલા જાડાના પામે

(૨)

મહાભિનિષ્ક્રમણ

મેઢાક દિવસ પછી શુદ્ધાદત્ત રાત્રીએ યત્રોપદા નામની
રૂપવતી દેવતા સાથે સિદ્ધાર્થનું લગ્ન કર્યું. સિદ્ધાર્થને યત્રોપદાદેવી
પર અમાધ પ્રેમ હતો. તેને સાથે રાખીને પોતાને ખારે બાથેલા
રાત્રીમહેવમા સિદ્ધાર્થે ખારે આનન્દથી યાચના દિવસ માગ્યા.
પણ તેના રજ મા વર્ષે તેને પિતાની રાજધાની જોવાનું અને
રાત્રીમહેવમા પછી આવવાનું મન થઈ આવ્યું.

સિદ્ધાર્થ રણાનમા હતો જાણે છે એ ખબર શુદ્ધાદત્ત
રાત્રીને મળતા પેંત તેણે દેખા વહેરે સાચાક કમન્ના અને
આપણા, પામણા, પરદા વહેરે દુર્ભગ સોદાએ ને દિવસે દેખા
પર યરવું નદિ એવો કુદમ કર્યો. પણ સિદ્ધાર્થ રજમા બેસી
વણા બહારી જતો હતો ત્યાં દેખામા વડપણથી ચોકે વગી
મએમો એક માણસ તેના જોવામા આવ્યો. તેને જોઈને
સિદ્ધાર્થે પોતાના છત્ત નામના નારથીને પૂછ્યું. “છત્ત, આ
ને સામે પ્રાણી જલ છે તે મનુષ્ય છે કે કોણ છે? એ
મનુષ્ય જેવું તો દેખાય છે, પણ મેં જોયેલાં માણસ કરતા
આની રિયતિ સાર જુદી જ છે. એના વાગ પાગા થઈ
મથા છે. દાન તો નિલકુલ છે જ નહિ; ટોચા કુદા કુદરી
મથા છે; દાયમા ધાકી લઈને કાપતો કંપનો આવે છે; અને
એની પીઠ તો છે જ વાળી વગી મથ છે.”

દામ સિદાર્થ પર દેખોજ રાજસા પડેરા મુખ્યા અને સિદાર્થના મહેલમા ને વાસોમનાઓ રાજવાખા આવી હતી તેમની મંજવાખા વધારે કરે. છતા રાજસા પ્રવનની સિદાર્થના મન પર હેટ જમ્ અમર ન કરા. તેની આખ આમગ પેલા ૭૬ મનુષ્યને ૩૫૫ મિલિમન્ટ નરક ઉભી રહેવા લાગી.

૧૬ મેક દિવસ ને દવાનમાં રહેવા નીકળ્યો ત્યા વાટમા તેને એક રોગી માણસ મળ્યો. તેને એક સિદાર્થે જમ રાસકિને પૂછ્યું. "આ માણસ રોગી છે ? એને ૧૬ મીએ ને એના વાજ પાગા કયા નથી ? એના રાત જમ્ પાગા નથી ?" છતા આતો પેલા ૭૬ મનુષ્ય કસ્ટા મે અધિક અટકા રહેલા છે !"

જમ મોલો, "આર્થપુર" અધિ કરે છે તે આ : અ.પનુને આજ આપને જમવાન હીએ એમ કામે છે, ૧૨૭ સામું જોના આપિના કપાટાથી આપણું સરીર આરે નાક પામશે એનો નિવમ નથી. ને દિવસ પડેલાં આ મનુષ્ય જોરાવર હો. જમ્ આજ રોજે તેની છી સ્થિતિ કરી છે ને જુએ. મનુષ્ય પ્રાણીનું જમ કેટલું સંભવ છે !"

અધિસત્ત્વ મોલો, "જમ, આરો ૨૫ અલીથી જ પડે. ફેરવ. આજ મુંઝી આરોગ્યના મદથી હું મસ્ટ રહેઃ હતાં, જમ્ હવે એ મદ રહો નથી. હવે મને ઉવાળીયાની દોંગ રહી નથી."

સિદાર્થની આજા પ્રમાણે જાને લાંથી જ ૨૫ પાકો વાળ્યો. જમ્ રાજને આ જમર પડોંગી તારે તેમ મનને અલ્પત લાંમ કરો.

તે જ પ્રમાણે રોગી માણસને જોઈ મ્હાફે વિન અગત્ય દુનું ત્યારે મ્હારા મિત્રો મ્હારી અગત્ય કુશલતા સાચા. દને જ્યારે દુ તેમને પેલા મુન મનુષ્યની વાત ક્હાજ ત્યારે ફરી એજાર તેઓ મ્હારી મારફરી કર્યો! જરા, બગાથ અને મરણ એ ત્રણ અવસ્થાઓનું અવગોચન કરવાનું એમનામા જાણે સામર્થ્ય જ રજું નથી. પણ આ જરાનો વિચાર કરવાથી માણસનો તારબ્યમદ નષ્ટ થાય છે; બગાથના વિચારથી બધમદ નીકળી જાય છે; અને મનુષ્ય વિનતનથી આયુષ્યમદ નિર્બળ થાય છે. આ ત્રણે મદ નષ્ટ થવા પાડી આ પ્રપચમા માણસને રસ લાગે પડે? પ્રપચી માણસો મુકાએકા ખળોચીઆમાની માગ્લીની જેમ નુખ્તથી તણા છે. હા આ ત્રણ મદને લીધે તેઓ આત્મમાં કષ્ટઆ કરે છે. એકબીજાની કપો કરે છે! એકબીજાનો વિરોધ કરે છે. પણ મ્હારા એ મદ નિર્બળ થવા દોરાથી દુ દવે આ કષ્ટદર્પણ પ્રપચમા દેવાને યોગ્ય રહેા નથી; અને પ્રપચનો બધ લાગે છે! "

રાજ્યદેશમાના સર્વ સુખો પરથી રાજાપુત્રનું મન હી મુ. ફરી એજાર તે હવાનમા જવાને નીકળ્યો. હવાનમા એક ગ્રામ નીચે બેઠેલા એક કાષ્ઠવસ્ત્રધારી બિહુ એની નગરે પાંચેા બિહુને જોઈ સિદ્ધાંતે સારંશિને પૂછ્યુ, "હા, આ માણસ કોણ છે? એણે કાષ્ઠવસ્ત્ર ધારણે ક્યાં છે, હા એની મુખમુદ્રા અતિ ગંભીર દેખાય છે!"

હાને જવાબ દીધો, "આર્યપુત્ર, એને અમણ અક્ષરા બિહુ કહે છે. એજે પ્રપચનો ત્યાગ કર્યો છે. પ્રાપચિક

કે પો કાલવાને કાલ મારે કાલો તો એ. આ કુમરને
 મારે આત્મનિક કુમરુ ભગ્યુ કરાવ્યું દેવાથી ને મારે
 ભગવાને છે. મારે એને કાલ મારાવિષ્ણુ દેવી ભેદ્યે.

આનો વિચાર કરી પેનાના મગાવણે મોતીને દાઢ
 દારી સિદ્ધાર્થે આગમીને મોત્યો. સિદ્ધાર્થે વિન આગ
 વર મોત્યું દો એમ પરી કૃદામોત્યને જન દરમ વેંદ.

સિદ્ધાર્થ મરેલમા આત્મા ત્યા જ એને ખગર મારી
 ૧ મોત્યોદેવીએ પુત્રને જન્મ આપે. છે. ને મોત્યો
 મોતી દાવે, "આ મારુ પેદા કરો."

રાજપુતના મરેલમાના ફોતે દાવડેન મુદ્દાલ રાજ
 આમગ વમોત્યને પુત્રમસર વધાની વધામણી આપી.
 રાજને તેમને પુત્રુ, "મારો પુત્ર પુત્રમસની વધામણી
 કામગીને રું મોત્યો."

ફોતે મોત્ય, "મદગામ, જીજી ન કરેના વુવરાજ
 એમું જ મોત્યો કે 'આ જખન આત્મુ; આ રાદુ'
 પેદા કરો."

રાજ દરમે જરડને મોત્યો, "માગ પાત્રુ નામ રાદુસ
 જ પોતે સિદ્ધાર્થે આ જખન વગમ્ય એટલે દરે તેનાથી
 મુદ્દામ નથી કલ કલવાને દાવરો પદેરમીરો કરના કે
 કોદદુખસા કરના જ્ય આ પુત્રમસન અધિક મુદ્દ ૧ એના
 મને અનુમત છે."

રાજને એ ફોતે વધામણી આપતા મારે મોતી મોતી
 ખમીને આપી અને મરેલમા મોતી કલતર કર્યો. કુપિ-

શિદ્ધર્થે બોલ્યો હતો ત્યાં હતી જાણેમાંથી બોલ્યાં
 માન્ય વચ્ચે જતાં હતા. તે મેટ્રીથી તીસમો તાપીને બોલ્યો,
 "આર્યપુત્ર, જાણ મુખી છે. જાણો બોલ પડ્યા પડેલા
 ગ્રામી હોય છે એ ખરું. પણ જાણો તે ખરો વિરોધ
 કરાવે પ્રસન્ન ન હતો જાણો નહોતો. આ ખરો સાચો
 દો નો ચાહે તે કમ હતા અને હતાને જ કામતો નથી.
 પણ જાણ આ ખરોથી કામતો હતા પડ્યા માત્ર છે,
 નથી ખરો જાણ જાણે આ ખરો નહીં હોય બોલ્યા-
 ને હોય માત્ર જાણે જોઈ ખરો સ્થિતિ થઈ છે.
 રાજાપુત્ર, ખરો જાણે એ ન વિચારે છે કે આપ અને
 જાણથી વિખરો પાડ્યો મા. "

શિદ્ધર્થે કહ્યું "હા, તારી સ્થિતિમાં પ્રસન્નતા પાત્ર
 છે. પણ વિચારીને તે કમ પૂરો જાણ જાણો નથી.
 કે અને તે બેમાં સીધું તેજ્ય છે પણ તે જાણને
 વિખરો પાડ્યાનું ન છે. અને વિખરું મનુષી દાખમાંથી છૂટ્યો
 દોષ એવો જાણે કમ છે? માત્રીકરો, પિતાપુત્રો,
 પતિપત્નીઓ, મિત્રમિત્રો અને સગાંસગાં વિરોધ પાડ્યાં
 મનુ હોય જાણેમાં જોઈ નથી. તે આ કમને કમીકરો
 કરાવે વિરોધ જાણ ન થાય તે તેમાં તે જાણે કમીકરો
 દેખાડે કાને જાય છે? અને જોઈને એમ છે કે આ ખરો
 વિરોધ એ કમીકરો નથી અને સદર્શિય થશે—અને
 અને એવી અને પૂરેપૂરી જાણ છે—તો ખરો અને તારો
 ગ્રામી મેળાપ કરાવે ન છે. માટે કમ વગર અને તે ખરો
 નથી. "

(૩)

તપશ્ચર્યા

સિદ્ધાર્થે પોતાનો શત્તેષ્ઠ હોડી બિભુવેશ માર્યું હશે
અને પોતે મુસાફરી કરીને એ આવાશિયામાં રાજગૃહ બર્ધ
પદોએ. તેણે રાજામાં યી રીતે નિર્વાહ હશે એ રાજ ધન્યોમાં
દેહી નથી, આ અરણ્યમાં મને એવા રમણ પર તેણે મુલકો હશે
હતી એણે અનુમાન છે. પણ સિદ્ધાર્થ રાજગૃહમાં આવ્યો ત્યા
નિર્વાહનું બીજું સાધન ન હોવાથી તેને હરેન્દ્રમાં બિંદા માગવા
ગયું ૫:૫. બિંદાવાર સર્વ પ્રસન્ન મુખમુદ્રાથી રાજગૃહના
રખાએ. ૫૩ તેને સામનો નેત્રેન રાજગૃહવાસી નામદિશે
શક્તિ થઈ ગયા. રાજગૃહની આસપાસ બંને ધમળે, મેલા
દગા. પણ અમ્બુવાસીમાં આવેલાં સિદ્ધાર્થ ગંગા તેજની
પુરુષ એમનામાં હી જે દેખાવો નહોતો. સિદ્ધાર્થને બાઝ્યા
આમત્ર ગંગા જ હેઝેરથી ત્રીએ જવાર આવી વસાહતિ
સંપન્ન અમ તેના પાશમાં મુક્યા હાથી. પરીવારમાં તે
સિદ્ધાર્થનું પાત્ર તાતપ્રકારના અમથી બગાડી ગયું. એ પાત્રને
તપશ્ચર્યાથી હાથી મળાવેલ આમત્ર થઈ સિદ્ધાર્થ પાંડર પર્વત
બહી વળેલ

મરણ દેહને રાજ્ય જિનિલાઈ મેલની અમાલીએ
મેલો દને. સિદ્ધાર્થને રાજા પછી બંને નેત્રે તેણે નોંધેને
મુ. - આ વિષયનું પુરુષ રાજ્ય છે? એવા હાથની દાનિ
મેલો તે દરમિયાનમાં અન્ન્યો દોષો બંદાએ એમ ૨૫૨

મા પ્રભાતે ચેતના મનને નેત્ર દબે સિદ્ધર્થે મારે
 મંવમયી બિહારું જન જાગતી સદાચાર હી એકામાં
 બિનિસાર રાજ્યે મેઠવેલા ચાર હવ સિદ્ધર્થે નોડો દો
 ના આજ્ઞા એમાંથી એક જનુ વાળડોલ રાજ્યે જનર
 આપવાને પડો દોડી પડોડો અને બિનિસારે રહું,
 મદાગાર, આપે ને સમુદાયની બાજુ દાવ્યા સાર અમને
 મેઠવ્યા હતા તે પાંચ પર્વતની લેટીમાં આવેલી એક દોરીની
 ઠાવામાં નોડો છે. સિદ્ધર્થે તેની કડા નેમને રાઈ પણ
 માખુમના મનમાં અને વિં આદરણીક વાળ્યા વિના રહે
 એમ નથી."

તેના ના કન્ડો ધાબજી બિનિસારે પોતાનો રા
 વાળ્યા અને વાળાને પાંચ પર્વતની લેટીમાં જઈ ન્યા
 ભદર્થે નોડો દોડો તે રેશજે પંચ માગનો મથે.

સિદ્ધર્થે મેઠવન હમણુ જ પડે રહું હતું. બિહારાવ
 પેકને એક જાણુએ વાળ્યા પછાડી વાળુને તે પોતાના
 માસન જ દાનપત્રે નોડો દોડો બિનિસાર તેની પાસે જ
 એક જાણુએ નોડો અને નેમને. " તારા દોરીની રાજી
 પછાડી તુ હમ્મ સુવિવજાયા જાનેસે દોડો નેમને એમ જાણુ
 છે પણ આપણી તારુ વચમાં રાજ્યપાલે તામ લારે દા મારે
 રાજ્યે પડો એનુ અનુમાન હું રાજી દરોડો નથી. તું માર
 રાજ્ય જાનેસે છે અને અહીં રાજ્યે છે એ જાણુવાન
 રાજ્યેથી હું અહીં આવ્યો છું. તું મથે તે જાણે દોડ તે
 રાજ્યેથી પડે રાજ્યે મોડી પડીને રાજ્યેથી મું વિમ

આજારકાસમ એ મોટા ચામાંસિ તપસી હતો અને
 શબ્દ પામે એક આશયમા રહેતો હતો. એમણાંમા તે
 પારંગત છે એવી તેની બારે જાણિ હતી. આ સામના તરંગ
 કમળ જેવાને તેની પામે દુઃસ્વપ્ના પ્રાનેભાથી સંખ્યાતમ
 જાણિક હોઈ આવતા અને તેમાના ડેરલાક તેના સિખ બની
 યોગાભ્યાસ કરતા મારે ત્યા જ રહી જતા.

સિદ્ધાર્થ કાસામના આશયમા પ્રવેશ કર્યો તે વેળા મોક
 બાપક મળા ત્યા જામ્યુ હતું. હું કાયામના દર્શને આપ્યો
 પુ એમ હતુ એટલે ડેરલાક તપસીઓ તેને કાસામ જાણિની
 દીગમા સર્જ મયા. કાસામ એક દર્શાસન પર બેસી હતો.
 સિદ્ધાર્થ તેને નમસ્કાર કરી એક ભાગ્યુએ પૂછ્યા આમન પડ
 બેસી અને કાયામને પેનલો પૂર્વ રંગાન નિરેલ કરી બોલ્યા
 "કાસામ, આપનાં સિખ બની મેલુમાર્ગની પ્રાપ્તિ કરી
 કેવાની દેખાઈ હું આપની પામે આવ્યો છું."

કાયામ જાણિના અનેક સિખો જા તેમાં બાદલા નોડા
 રાજ્યવમા જન્મેસો એવો એક પણ સિખ નહોતો. તેથી
 સિદ્ધાર્થ આરંભિત જીસારવાને બહી સારી બાબતો એ
 વિચારથી એના મનને જાનત થયો હોય તે તેમા જુ
 તવાઈ જેનુ તથા તેનું સિદ્ધાર્થન હતું. "ખારા પન્દમા
 જાણિને પણ કેટલું સમયન થયુ છે. હું હવે દીગમા
 જન્મેસો દોડાથી ન તપસુમા જ સર્વ પ્રકારનું સિદ્ધાનુ લો
 મનુ દોડુ વેલોએ. તેથી હું આરો મન જામીકાર કરીશ તે
 એનું દરજ્જા હને જામીકાર વાર લાગવાની તરીકે."

—અહિંસાવાદન મનાવિની પ્રાપ્તિ થવા જતી બદામી પર્ષના
સદસ્યનો તને સાક્ષાત્કાર થયો એમ સ્વીકાર્યો.”

નિદાર્થે ગુસ્સો ઉપેક્ષ સાબળી હતું એકાન્તમાં વિચિત્ર
રમ્યાનો પ્રારંભ કરી. નેત્રે વિચાર કર્યો, બદામી આચાર્યે જદા,
વીર્ય, રમુતિ, સમાધિ અને પ્રજા એ યાગ માનસિક કલિઓનું
મમત નામવાનું મને હતું એ નો નિશ્ચય છે; કેમકે અવધારમાં
પણ એ કલિઓનું સામ્ય દોનું જરૂર જાય છે. આપણી
પ્રજા જ એ જમતી જલ્પ અને એની સાથે સાથે પ્રજાની
ગદિ ન થાય તો આપણે મનેને પણ પર વિધાન રાખવા હામીએ
હીએ કેમકે હાંમ હતું એટલે ને અપણે ખા સામે છે.
એથી હવડું આપણી પ્રજા જમતી જલ્પ અને તેને બદાનું
જમન ન દોષ નો ને હવડું જલ્પ થા જલ્પ છે. તેને લીધે
આપણે મર્ચી કુટાલ જલ્પે હીએ અને હવડું બહુ
જા પડીએ હીએ. પણ પ્રજાને જલ્પે બદાની જલ્પ થયો છે
તે જ આ જને માનસિક કલિઓનું મુખકાલક પશ્ચિમ નીવડે
છે. ને જ પ્રજાએ વીર્ય (કિલ્લાદ) પણ જલ્પ અને એને
મનાવિત જમન ન દોષ નો ને હવડું જલ્પ થા જલ્પ છે.
અનિયમ કેસાદને લીધે મનુષ્યને પેન થા છે એનું પણ બાલ
સેંડે જમી. છતાં એકથી સમાધિ પણ જલ્પાવડા છે. સમાધિની
દરિદ્ર વાંતી જલ્પ નો નો મનુષ્ય આગળ મને અને એ
હવડું જલ્પાવડો જલ્પ હી થો નહિ પણ વીર્ય અને સમાધિ
એ એ કલિની સમજા પ્રજા હવડું નો પશ્ચિમ
મુનરે આપે. રમુતિના ઉપધોન મર્ચે હવડું પડે
બદામી મુનરે હવડું જલ્પાવડ છે. કેસાદના મુનરે પ્રજાને

તે! દરની નથી. આ સમક્ષિથી દુરંમનાનું કેરવો વખત
 ચૂકી રખત હી દરથી, પણ એને સમુદો દુઝો દરને
 નથી. ખારા બાપાઈં દરેરોલા આ માર્ગથી નિરંજનો મર્ગ
 જિન દોરો નેરંએ."

આમ વિચાર હી સિદ્ધાર્થ હાવાન કળિા આપન
 ઉ.પી નીકળ્યાં અને ઉઠે શમપુત્ર નામના બીજ એક પ્રખ્યાત
 તપસ્વી કળિા આપમે મરેલ.

ઉઠે કળિા સિદ્ધાર્થની તારી પોં આપનાઆપના.
 હી. સિદ્ધાર્થ પેતાને જાનત રવો તારે આ રાજપુરે આદમ.
 અત્ય સમયમા જ સાત પાવરીઓ વધારી લાઈ એ નાજીને
 કળિ ચક્રિ કહ મરલ તેમજે કહું, "હે રાજપુત્ર, ખારી
 સિંધવઃખામા અનેક તપોરત મનજ છે; પણ આદમ મે.ડ.
 વખતમાં સમક્ષિની સાત પાવરીઓ ચરેલો સિંધ ખડે એ
 પણ મળ્યો નથી! તું હવે કુળમા જન્મેલો દેવાથી તારી
 આગલી ઉમર મુખર્ચનમાં મળ છે. તેમ છતાં, જમને તપ
 સીએને જે વસ્તુઓ ખારે રહથી સાખ થાય છે તે તેં વમર
 ખડેનને સાખ હી એ વાનનું નેરકું હીનું હીએ એટલું
 એટલું છે! તારા પ્રગાદિ મુલેથી અને તપમર્ચથી તું
 આજમને થોભા આપીશ એમા ખડે કંકા નથી. હવે તને
 શીખવાડવાની એરી એક જ સમક્ષિ નાજી રહી છે. હાવાને
 તને જે સાત પાવરીઓ શીખવાડી તેની આગળ બીજ એક
 પાવરી છે. તેને અને નૈવર્તમાસંગાવન સમક્ષિ હીએ
 હીએ. આ સમક્ષિમા થોગી લઈન થાય એટલે તેવા મનમાંથી

પ્રદેશ અત્યંત રમણીય હતો. નેરંગરા નદી આ જ પ્રદેશમાં
 ઘૂમને વહેતી હતી અને ઘોડે ઘોડે અન્નરે આ નદીને કાંઠે
 માત્ર વસેલાં હતાં. આ રમ્ય પ્રદેશની વનથી જોડેને બોધિ-
 સત્ત્વનું હાથ વીધાર્યું મધું. તે બોલ્યો, " આવો પ્રદેશ આપણા
 નેત્રમાં દર્શાવે જ આવ્યો હતો. શી આ વનથી ! આ
 મંદમંદ વહેતી નદી તો જાણે મને ઘેરના જ દર્શી થી છે.
 અહીંનાં લોકોએ આ વન નેત્રી આ પ્રદેશ કલ્યાણ કર્યો નથી
 એ એક તપસ્વિનનનું જાત્ર સમાપ્તું નેહ્યો. "

બોધિસત્ત્વે આ જ પ્રદેશમાં પોતાની તપશ્ચર્યા આગળ
 મધ્યાહનનો નિશ્ચય કર્યો. જીવન જમ્યા અનેક તપસ્વીઓ મરણ
 દેશના આ અરણ્યમાંનાં તપશ્ચર્યા કરતા હતા ઉદ્ધેષકારવશ,
 મધ્યાહનવશ અને નરીકારવશ એ મધ્ય આપ્યો. અહીંના
 તપસ્વિનમંડળમાં મુખ્ય મધ્યાહન હતા જીવન જમ્યા દેશકાં
 અનંતજન્યે યોગાભ્યાસ કરનારા તપસ્વીઓ આ અરણ્યમાં
 વસતા હતા.

મિદાર્યે જમ્યા દેશનું કિમ્બલ ન મ્વીકારનાં અહીંનાં
 સ્વતન્ત્રજન્યે યોગાભ્યાસની શરૂઆત હતી. સમાધિની આદ
 પાવતીઓ તો તે વહારી નવો જ હતો. છતાં એથી જમ્યા
 આગળ જીવન દંધ નથી પાવતીઓ દોષ તો જોતી એ દુરંદુષ્ટી
 નેત્રે દાઢ યોગાભ્યાસ આપ્યો. યત્નસ્થિતિન ગેહી કપાલના
 કપાલ કુપી તે જીવન જાનમ્ય જેમતેલ એને લીધે એના
 પેરમાં ભવંકર વેદના હતી અને આપું હતીર જાતું જાતું
 રા રોનું. છતાં તેનો કલ્યાણ ઝનિપૂર મેલે. પડ્યો નહિ
 અને જાતુવિમા દેશુપ આવી નહિ. પડેલાં તો આ નીવ

યો. એના રેહની અણખની હવે દર આવી મર્ઝ
 સજીએ થઈ ગયા, જલ્લાની કરોડ સાર રેખાવા લાગી,
 ધસા વાંસની રેડે પાંસગુઓ દગ્ગની મળ, પાણીમાં
 કાચનાં પ્રાવનિંજ નેમ જ્યાં મએલાં રેખાવ છે તેમ
 યોની દીપ્તિએ જડી જવરી પડી, કાચું કાચું કાચું
 તાકામાં નાખતાં નેમ દરમર્ઝ ભવ છે તેમ તેની
 સુન્દર અંમશન્તિ છેદ દરમાઝ મર્ઝ અને તેનાં રેદ
 યોનીને એક થઈ ગયાં.

એક દિવસ સિદ્ધાર્થના મનમાં એવો વિચાર આવ્યો કે
 ને હું અતિ લીધ વેળા મોઝનું ધું તેના દરવાં વધારે
 દના કેઈ તપસીએ નહિ વેડી દોષ ? પણ આટલું દુઃખ
 જતાં અને પરમશન્તિનો માર્ગ જાણો નથી. ત્યારે
 પ્રયત્નમાં બૂધ તો નહિ દોષ ? એકમંડગમાં બૂજો પડેદો
 નેમ આડી વાટે ચડી ભવ છે તેવી જ આડી સિધ્ધિ
 દોષ એમ કેમ કહેવાય ? નાનપણમાં આરા પિતાની
 મેનરમાં મરો દનો ત્યાં જાંજુના કાડની ડાયામાં દું
 વ મોડો દનો એ અને વાદ છે. તે વેળા દું રેદરંદ
 મડેનો તેમ જતાં અને સમાધિમુખ મરેલું. એટલે
 ના આરા રેદરંદથી અને કંઈ શયો વાવ એમ લાખું
 નાનપણમાં દું ને સમાધિમુખનો અનુભવ કરેલો દનો
 વાસનાની તુષ્ટિ કરવાથી મરેલું મુખ નડોનું કે બીજના
 રથી મરેલું મુખ નડોનું. ત્યારે એનું મુખ આરે
 જ નું કરું એ અને સમજનું નથી. આ લપધવોનો
 માર્ગ છેડી દું એ સહે માર્ગે દાં ન વળું ? પણ આરે

(૪)

માર સાથે પુદ

હિરેલાના પ્રેમમાં સેનાની નામનો એક હિંમતવાર
રહેનો હતો. તેને માખમાં રહેનો હતો તે માખનું નામ સેનાની-
માખ પાડું હતું. એ હિંમતવારને મુળના નામની એક
ફવતી હતી. અને એમ વર મળ્યો તે પહેલાં પુત્ર
જન્મ્યો તો દેવાને ફવતી ખીસ્તું નેવે પડતી ધણી માખથી
તેની પુત્ર ફરીક એવી મુળનાએ કુમારી અવરવામાં પેતાના
માખની પોતામાંની વતેવાની જાણ રાખી હતી.

મુળનાનો ખેડામ પૂરો કરો હતો. તેને દયા ફાળે
સદમુદ્રી વર મળ્યો હતો અને એના સદવાસમાં રહેતો રાગ
ગાથા પડી તેને એક ભાવો. અને તેમની પુત્ર કરો
હતો. મુળનાની જેવી પત્ની પર અપાર અગ્નિ હતી તેણે જ
તેના પતિનો પત્ન તેના પર નિર્મલિપ્ય પ્રેમ હતો અને એ
પ્રેમ પુત્રપાત્રથી રિગુણિત કરો હતો.

મુળના આ આનંદના ક્રિસાદમાં પેતાની દેવાને ખરી
ન ગઈ. વૈરાળી પૂર્ણિમાને રિવતે પ્રમતમાં રહેને રાત્રીને પતન
જતા ત્યાં પેલી દેવતા ને વળા જાડ પર રહેલી હતી તેની
નામેની જાણ સત્યજ્ઞ હતી પુત્રની નેવતી ફવતી જાણ
હતી અને પેતે જાને ફવતી હવત ખેડે જાણવાના રહે
જમાં પડી.

આરંભ્યો દનેલ તેણે બોધિસત્ત્વ ઉપર એકસાચો કુઆમોનો
વરસાદ વરસાચ્યો દનેલ પંજુ એ સર્વ કુઆમો તુલ જની
જાણ બોધિસત્ત્વના પગ આગળ પડ્યાં !

ન્યારે મારને લાગ્યું કે પોતાની મેનનો ચિત્ત્વ યવો
મુરોય છે, ત્યારે તેણે પોતાની સ્ત્રિ વડે એક બપોર તેણાન
લાગ્યું. આસપાસનાં રહેા દુઝાદ કંખડી પડ્યા જાગ્યાં, આકાશ
ધૂળના ઝેરાથી બરાછ ગયું, પગુપડીઓ એકસરખાં બગાડા
પાડ્યા લાગ્યાં; પરંતુ બોધિસત્ત્વની સમાધિમાં તયમાત્રનો
વિદ્યેષ પડ્યો નહિ, એટલું જ નહિ પણ તે રાત્રીનીયે તે યોદા
દગા તે દમનું એક પાન મુઠાં લાગ્યું નહિ.

આ ત્રેણે મારે આનિયવ સંસ્કૃત્ત્વ યવો. તેણે બપોર
વર્ષા મારે કરી. ન્યા ત્યાં પાણીના પૂર રેખતા લાગ્યાં, પણ
બોધિસત્ત્વનું આસન કોઈ જ રહ્યું. તથા તેમના અંગ પર
પાણીનું એક ફોફું મુઠાં અડ્યું નહિ. આથી તેમની
સમાધિમાં કોઈ પણ જાનનો અંતરાય આવ્યો નહિ.

ત્યાર પછી મારે પાવાખરણિ, અંગારણિ તપેલી રાખની
રણિ, તપેલી રેનીની રણિ અને તપેલા રાવની રણિ, એમ
અનુદ્યમ જુદી જુદી ૭ રણિ દેવમ કરી. પરંતુ તેનાથી મુઠાં
બોધિસત્ત્વની સમાધિમાં અંતરાય આવ્યો નહિ.

તે જંત્ર મારે અનન પિત્ત યવો. તથાપિ પ્રયત્ન ન
હોતાં છેવટે તેણે બવાનક અપકાર દેવમ કર્યો તે દિવસે
દેવતામ મુદ પૂર્વેમાની રાત્રિ હતી. ન્યા ત્યાં ગુમ માંદની
જવાઈ ગઈ હતી; પરંતુ બોધિસત્ત્વની આસપાસ મરે એટલું
યોર અંધારું પ્રસાર્યું કે મારના ગિરિભેજન દાણી કે આસપાસના

વિધિસત્ત્વે કવર આપેલ " દે માર, તારા સૈન્યને હું
 સારી રીતે જોગવું છું. નાનાજકારની રિલાસસામગ્રી એ તારા
 સૈન્યની પટેલી દુકરી છે. તેની પાછળ જ અગિરિનિ, જૂખ-
 વરસ, તખ્ખા, આળસ, કુશંકા, મર્, દાર્નિની આઠા; આપ-
 મુવિ અને પરનિરા એ સર્વ તારી દુકરીઓ ચાલી આવે છે.
 સાધારણ વખતીથી આખની એકાદ દુકરીનો પરામવ ન લાવ
 એ સંભવિત છે, પરંતુ હું તારી આ સર્વ સેનાની કાંઈ જ
 પરવા કરતો નથી. કામી માલીનું વાસણ તેમ પચ્ચર વડે
 સઢળ ફેલી ચલાવ છે, તેમ મારી પ્રવાના બળથી તારી
 સેનાનો હું પરામવ કરી છાકો "

માર બોમ્બો: " એ નવું જાણ દે: પણ તું જે આસન
 પર બેસી છે, તે આસન મદાઈ છે. તેના પર બેસવાનો તને
 અધિકાર નથી; મારે હું તને કહું છું કે તું અદિથી જી રાં-
 વાં ચાલવો લા " "

વિધિસત્ત્વ બોમ્બો: " માર! આ આસન ત્હાઈ છે
 એનો ઠી પુરાવો તારી પામે છે " "

સિદ્ધાંતનો આ પ્રથમ સામવ્ય મારનેનાખંથી પજા
 રોલા આમગ આવી " આ આસન મારનું છે; અમે એના
 સાક્ષી છીએ " એમ બોલી હાથ તારે મારે વિધિસત્ત્વને
 દર્શુ: " જો આ મદારો પુરાવો આ સર્વ કોણે એ આસન
 મદાઈ દોષા બાલ સાક્ષી આવે છે. હવે એ આસન ત્હાઈ
 છે એ બાદ પુરાવો સ્તુ કર: નહિ તો મૂનો મૂનો અદીથી
 મારી નીકળ " "

અનેકશનિષંગારં સંદર્ભિયં અવધિયં
 નદ્યારદં મહેશ્વનો દુષ્કાં ગતિ પુનઃપુનઃ ।
 નદ્યારદં રિદ્ધોડિતિ પુન મેદં ચ વાદ્યિ
 મળ્યા તે કાણ્ડા મળ્યા મહાદ્વે વિભંચિત્
 વિષ્ણુભાવત્ કિંઈ દર્શ્યાર્થ સ્વરૂપમ્ભાવ્યા ॥ ૭

૭ અર્થેઃ નામકામ્યાન્તરેઃ નાના ભ્યા કલ્યાણમાં હું રાત્રિવરે
 રખાયેલ, અને જુદાઓની યોગ્ય ક્ષણે ક્ષણે વારંવાર જા પાડેલ
 તે જુદાનાં નામો મને પ્રત્યક્ષ થયે છે. હવે ફરીથી પણ ફરીથી
 નદિ, નેના સર્વ ધોડીવાપાળીયાં જાયો, અર્થાં કે અને કિંચિત્
 વધી થયા છે. મ્હાં બિન નિર્વાણ પામ્યું કે અને દુષ્કારો ભર
 થયે છે.

હવેર દશા પ્રમાણે દુઃખનો હાથ અને નિરોધ કેમ થાય છે એ બ્યારે સિદ્ધાંતને સમજાવું ત્યારે તે છુદ થયો. પોતાની ટાનદણિ વડે ચાર આર્થસભ્યો અને લલિતર્થત આર્થશાંતિ માર્ગે લેજો જોવા. મનુષ્યપ્રાણીનું દિનાકિત કામાં ઠી એનું હવે લેને સ્પષ્ટ જાન થયું. ત્યારે તે પોતાના મનમાં બોલી હાલો કે “ખાનસ્ય આદ્યજ્ઞે બ્યારે પ્રવલથી બ્યારે સદર્શનો સાક્ષાત્કાર થાય છે ત્યારે તેની સર્વ કુચંકા લય પામે છે, કેમકે કાર્યકારણપરંપરાનું સ્પષ્ટ જાન લેને થયું હોય છે.”

રાશિના મીઝ પ્રદરમાં છુદે પ્રતીત્યસમુત્પાદનું પુનઃ સમારોધન કરું. દુઃખનો હાથ અને નિરોધ કેમ થાય છે એનો ઠીક વિચાર કરી ને બોલો. “ખાનસ્ય આદ્યજ્ઞે બ્યારે પ્રવલથી બ્યારે સદર્શનો સાક્ષાત્કાર થાય છે ત્યારે તેની સર્વ કુચંકા લય પામે છે, કેમકે દુઃખના કારણોનો નિરોધ કેમ કરવો તે એ જાણે છે.”

વળી, રાશિના મીઝ પ્રદરમાં છુદે પ્રતીત્યસમુત્પાદનું પુનઃ સમારોધન કરી હાથાર કાઢવા કે “ખાનસ્ય આદ્યજ્ઞે બ્યારે પ્રવલથી બ્યારે સદર્શનો સાક્ષાત્કાર થાય છે ત્યારે તેની સર્વ કુચંકા લય પામે છે, અને જ્ઞાતરીક્ષમાં પ્રકાશનામ સૂર્ય પ્રમાણે ખાનસ્યનો વિખંસ કરી ને પ્રકટિત થાય છે.”

છુદ પોતાના જાસન હવેર સાત વિવિધ મુશી વિમુક્તિદુઃખનો અનુભવ હોયો ખાનસ્ય નોંદા અદ્યમે વિવેક ને જાસન પરથી હી અસિધાસ નંજે મંદ, અને ત્યારે તે સાત વિવિધ મુશી વિમુક્તિદુઃખનો અનુભવ હોયો ખાનસ્ય નોંદા

ત્યારે પછી જુદ મુશ્કિલોં વડ નીચેથી મુખવડન-
 રૂપ નીચે મળે અને ત્યાં વિદુશ્વિગ્નનો અનુભવ લેતો
 મોડો. તે વખતે તપુસ્સ અને બ્રાહ્મિક નામના બે વ્યાપારી
 હિન્દુ દેસથી તે માર્ગે વ્યાપાર કરવા માટે જતા હતા, તેમનાં
 સમાધાનજોડે તેમને જુદગુ નજીમાં દોરાના સમાપાર
 જળાભ્યાસ ત્યારે તે જુદના દરને આવ્યા અને તેની તે
 વખતની મંબીર મુઠા જોઈ તે દિવસથી તેના સિખ થયા.
 જુદના ઉપાસકોમાં (શુદ્ધ સિખોમાં) આ જ બે પદેશ
 ગણાસક હતા.

એક આચારીયા પછી જુદ નીચેથી નીચે જઈ મોડો
 ત્યાં તેના મનમાં એવો વિચાર આવ્યો કે “જુદને જે ધર્મગાન
 પ્રાપ્ત થયું છે તેનો મેં જીવનમાં પ્રયત્નમાં સ્થાપના
 કરેલા જોતો જોયો હવે નથી. હું જો વખતે ઉપદેશ
 કરીશ અને જો લોકોને મારા ધર્મનું ગાન સ્પષ્ટ રીતે
 થશે નહિ, તો જુદને વિવાહારજી ગાસ માત્ર થશે ! તો હવે
 ‘મર્મોપદેશની ખટખટમાં ન પડતાં એકાગ્રમાં જ શાશ્વત્વ કરવું
 મિજ સાધું છે.”

જુદનો આ માનસિક વિચાર તત્કાલ જ અસરે લાગ્યો.
 અને તે મેરણી મોલી ગયા કે “અરે ! જીવનને મેરણી
 દાનિ થાય છે ! સમ્પત્તિજુદનું મન મર્મોપદેશ બહી ન પડતાં
 એકાગ્રતાસના સુખ બહી વગે છે !”

ત્યારે અપરેવ ગુરુનજ અક્ષરોમાં અંતર્ધર્મ પછી જુદ
 સમય પ્રસદ થવા અને જુદની આખા હાથ જોડી મોલ્યા :

કરીને તું જેટલાં પડ્યો, તો તને અપ્પાનુલ ધર્મનું જાન
મો રીને શકશે ?”

જુદ બેસ્યો: “ નિહુઓ ! એ આ પૂરે આવા પ્રકારના
ફરમાર હી કાલ્યા દના ખરા કે ? ”

“ તા ” તપ્પીઓએ કહ્યું આપેલ

“ તો પછી તું જે કાલ્ય હું તું તેના પર તમારો વિશ્વાસ
નેસનો નેસ્યો. તમે એક વાર નિર્ણય કર્યો. કપરે
સાંભળ્યું તો આ ધર્મ પ્રમાણે એ તમે વર્તશો તો તમારું
પ્રધર્મ સાર્થક થશે ! ”

ધીરે ધીરે ને પાશ તપ્પીઓનાં વિશ્વાસ જુદના કહેવા
પર બોલ અને તેઓ તેમનો ઉપદેશ સાંભળવા તૈયાર થયા.

ત્યારે જુદે તેમને કહ્યું. “ નિહુઓ ! કાર્યોપમોપમા
મુખ માનવું એ એક સિદ્ધાન્ત છે; પણ એ દીન, માન્ય
અવગમનપિત અનાર્થ અને અનર્થક છે. ઉપદેશ કરવું એ
બીજો સિદ્ધાન્ત છે. આ પણ ઉપદેશક, અનાર્થ અને અનર્થક
વડ છે. તપ્પીઓએ આ બંને સિદ્ધાન્તોનું સંજ્ઞા કરવું નહિ
તથાનું આ બેની વચ્ચેના મ.મ કહેવા કાલ્યા છે.

“ નિહુઓ ! જન્મ, મરણ, પાપ, મનુષ્ય, અપ્પા
વસ્તુનાં સમાચાર અને ત્રિવ વસ્તુનાં ત્રિવ સ્વરૂપ કાલ્યા
મનુષ્ય આ કોઈનાં ઉપદેશ છે. આ જે કાલ્યા રહે પૂરે
સર્વસાધારણ ઉપદેશ તો હું તમારું કહેવું
સત્ય કહું છું.

“ આ સર્વ ઉપદેશો (૧૫ ઉપદેશો) કાલ્યા છે.
કાલ્યાનોના ઉપદેશો સર્વકાલ્યા અનુભવની ઉપદેશો

11

12

અમરતની પાસે આવી યશે "શો આ ઉપદેશ! શી આ
પીડા!" એ સંદેહ પુનઃ ઉઠ્યા.

જુદ બોલ્યા, "અહીં ઉપદેશ નથી અને અહીં પીડાએ
નથી. દે મંડિપુત્ર, આ આસન પર બેસ. તને દુઃખોંપરેલ હાં છું."
ત્યારે યશ જુદ પાસે જઈ નમસ્કાર કરી બાજુએ પડેલા
એક આસન પર બેઠો.

જુદે ક્રમે ક્રમે દાનકી થતા યાવતા, શીશરમુખી થતા
રાવતા, સ્વર્ભોક્ષપ્રાપ્તિ. કામાભક્તિમા દોષ અને એકાંતવાસના
શુભ્ર, ક્તિયદિ પ્રતો ચર્ચા ઉપરેલ કથોં; અને ત્યારે યશ
ચિત્ત મુદ્ધ અજ્ઞાનના આચરમુખી મુજા થયેલું જોયું, ત્યારે તે
તેમજે દુઃખ, દુઃખતમુદ્ધ, દુઃખનિરોધ અને દુઃખનિરોધમ
માર્ગ એ ચાર આર્ચસત્યનો વચ્ચેલ કથોં.

તે સાબજી યશનં તે જ આસન પર કાનદષ્ટિ પ્રાપ્ત
જે દુઃખનો સમુદય થાય છે તેના નિરોધ પશુ કરી
છે એ વિષે તેને સ્પષ્ટ બોધ થયો.

બીજે કિંચિત્ સંવાદે યશને ઘેર ધણી મહાદ માણી
પૂર્વ રાત્રે યશ પરમાથી એકથોં નીકળે ગયો એ
તેના માખાપને માણમ પડ્યાં જ તેમજે યશના શો
ચારે બાજુ સ્વાર દોડાવ્યા અને યશનો પિતા પો
ક્રોધમા મુદ્ધિપત્તન તરફ ગયો. પાંચ તપસ્વીની
પાંચે આવ્યા પછી યશની નુવર્ણ પાદુકાનાં ચિહ્ને
તેના જોવામાં આવ્યા, ત્યારે આ ચિહ્નો પ્રમાણે
આસનાં તે જુદ પાસે આવ્યો અને બોલ્યો, "મમ
યશને તને જોવા છે કે ?"

એથી બેવેળે આજી પુત્રો આપના ધર્મસમ્મનું પર્વદાન
કું એ તેને એટલા લાભ ન થવો એમ હું માનું છું.”

થઈના પિતાએ બંને રિતે પોતાને ઘેર બોલાવ કરવા
માટે જુદાં જુદાં આમંત્રણ આપ્યું; જુદાં આમંત્રણો સીધા
દેવોં પહોં પહોં ઘેર જઈ તેને બોલાવ રિતે માટે સર્વ
તૈયારી કરી.

જુદાં થઈને સાથે જઈ બંને રિતે સઘારે તેને ઘેર
ગયા. જામજૂ પૂરે થઈ પહોં તેમજુ થઈનાં માતાપ અને
પત્નીએ ધોંધોટ દેવોં. અને થઈની મા અને પત્ની એ
જાને થઈના પિતાની મારફત ન જુદાની ઉપસિદ્ધ થઈ અને
થઈને મુદ્દાપ્રમાણ આપવાનો તેમજુ અગ્રદ દેવોં નહિ.

વારજૂથી નમીમા થઈના પુત્રા મિત્ર હતા, તેમાંથી
એકાદ ગમેજુએ મુદ્દાપાન કરી જુદાની મિત્રસંધમાં પ્રવેશ
દેવોં જુદાની પૂર્વના થઈ સાધવાર, થઈ અને થઈના
એકાદ મેળાનીએ મનુ જુદા પાંચે દેવ સાથે મિત્ર બેઠા થઈ

દાનિ કરી પૂર્વિમા પહોં એક રિતે જુદાં તે સર્વ મિત્રને
બેઠા દેવોં અને તેમને કહ્યું કે “મિત્રો! હું આ દેવોંમાં
અને સર્વદેવોંમાં સર્વ બંધનોથી મુક્ત થવો છું. તે પ્રમજુ
તમે પણ આ સર્વ બંધનોથી મુક્ત થઈ હો. હવે તમે
જાનનાના દેવોં માટે મારે દિવાળી સંચાર દેવોં આરંભે
દેવોંપ્રદ, મધમા દેવોંપ્રદ અને પશુપત્રે દેવોંપ્રદ
કેવોં આરાધના સર્વ દેવોંને ઉપદેશ દેવોં અને તેમને
જુદા અન્નસર્વનું ગાન કરી દેવોં એક માર્ગે બેઠા જાન નહિ.

પાછળ એક દેશનું કચું જ છે કે આ અરણ્યમાં
એનારા તપસવી મોઢીમાં ઉન્નેષકાવચ નહીંકાવચ અને
મવાકાવચ એ ત્રણની મુખ્યપણે મણગરી વની હતી. આ ત્રણે
આત્મોમાં ઉન્નેષકાવચ વહીલ દેવાથી જીભ ને તે
પોતાનો ગુરુ માનતા. ઉન્નેષકાવચની પાસે પાંચમો જઠાપત્ર
લિખ દતા નહીંકાવચ પાસે ત્રણે અને મવાકાવચ પાસે
જમો લિખ દતા.

જુદમુદ પ્રથમ ઉન્નેષકાવચને આગ્રમે જાણ બોલ્યા
“દે કાવચ! ને તને મદારથી અગ્નિનું વરા નેતું ન દે
ને હ તારી અમિઠાગામાં એક રાત રહેવા કમિયું છું.”

કાવચ બોલ્યો, “દે મદારમળ! તારા રહેવાથી મ
કેલ જમુ પ્રકારે અગ્નિનું વરાની નથી; જમુ મદારી અમિઠાગા
જ્યાંકર નામ રહે છે; ને તને તાસ દેસી એમ મ
જવ રહે છે.”

જુદ બોલ્યા, “ને જાણ તું કાગલ હરીલ મા,
મને એક રાત અહિં રહેવાની પરવાનગી આપ.”

કાવચ બોલ્યો, “એમ છે, તે તું ખુશીથી અહિં રહે

ને મારે જુદમુદ કાવચની અમિઠાગામાં પ્યાન
મેઢેલા દતા ને સમયે ને મદારર્પ ત્યા આપ્યો અને પોતા
તેજથી જુદનો પરાખવ દેવાનો પ્રયત્ન કરવા લાગ્યો. તે
કુશલ સાબરો તથા તેના તેજથી અમિઠાગા પ્રકારે
મેઢેલી ને, કાવચના આગ્રમમાના તપસવીએ આમિઠાગા
આસપાસ એકા દવા અને આપસમાં બોલવા લાગ્યા, “અરે
મળીન નિચારો મમળ આ મદારર્પના સપાટામાં
પાવો છે!”

એ દત્તો એ સમાચાર લેજે જલ્પા ત્યારે પૂર્વેના જ
પ્રાર પુનઃ એકવાર લેના મનમાં આવ્યો.

૫૫૧ એક દિવસ રાત્રે જુદના દર્શનાયે શ્રવણ
માધ્યા દત્તો એ સમાચાર કાગળે જલ્પા તથાપિ જુદ
નર્મદાપરે પડેલા દત્તો એ જલ્પ લેતી ખાતરી થઈ નહિ.

એક દિવસે કાગળપના આશ્રમમાં મોટો વરસમારુંબ
ચનાર દત્તો, તે મારે અંગ અને મગધ દેસમાંથી પુષ્કળ સોડો
ખાવાપીવાની જાણીને સાને ત્યાં આવનાર દત્તો આવી
ઉઠેલાકાગળપના મનમાં એવો વિચાર આવ્યો કે, "આવી
કાંઈ મારા આશ્રમમાં અંગ અને મગધ દેસમાંથી પુષ્કળ
સોડો આવનાર છે. જો આ મદાશ્રમજી લેમને પોતાની જાણીને
ચમત્કાર નાવશે તો એના સાબસાકાર વપશે અને મારો
સાબસાકાર હમી થશે. જો એ આવી કાંઈ અર્થ આવે
નહિ તો સાઈ થાય."

કાગળપના મનનો આ વિચાર જાણી જુદ વગરે દિવસે લેના.
આશ્રમે ગયા નહિ પણ પૂરો થયો, કોઈ પોતપોતાને ઘેર ગયા
જીજ્ઞે દિવસે કાગળપ જુદને આશ્રમજી કરવા મારે તે જોડા
દત્તો તે અરજીમાં મરો અને લેને કહ્યું, "દે મદાશ્રમજી
માગતની સર્વ તૈયારી છે; પણ તું કાંઈ કેમ આવ્યો નહિ?"

જુદ બોલ્યા, "દે કાગળપ! કાંઈ ત્વારા આશ્રમમાં વગ
ચનાર દત્તો, અને તે મારે અંગ અને મગધ દેસમાંથી
પુષ્કળ કોઈ આવનાર દત્તો ત્યારે લેમને હું કંઈ પણ જાણી-
ચમત્કાર રાખી લેમનું મન દગી કરાવ અને તેથી ત્વારા
સાબને દાનિ પડેલથી એમ લેને સાચું; અને હું તે સમયે

જુદના આ સન્દો સાંભળી કાલવણનું અભિમાન તરત જ ઝડપ મળી અને તે જુદને પગે પડી બોલ્યો, “ અમારુ, મને તમારી દિવ્યશાખામાં સમાવેશ કરો. ”

જુદ બોલ્યા, “ કાલવણ ! તું પાંચમો જટિલોનો શુદ્ધ છે. તેમને મળ્યા વિના તું મારો દિવ્ય કરાવી કલાવણ કરતો નહિ. ”

આથી કાલવણે પોતાના શિષ્યોને એક જ કરી જુદના દિવ્ય કરાવો પાડાવો વિચાર તેમને મળ્યાવ્યો. તે સર્વ કાલવણ સાથે જુદના દિવ્ય કરા નૈવાર કર્યા, અને તેમણે પોતાની બધા કાપી અભિદોષના સાદિત્વો સાથે નદીના પ્રવાહમાં નાંખી દીધી. જુદે આ સૌને પોતાના બિહુસપ્તમાં દાખલ કર્યા.

નદીના પ્રવાહમાંથી નળજી આંવેલી તે બધાએનો મારો અને અભિદોષના સાદિત્વો બંધ પોતાના મોઢા આગળ અને તેની ‘ દિવ્યશાખા ’ પર રેતી વિદેહ પ્રસંગ આપ્યો દશે, એમ નદીકાલવણને લાગ્યું; તેથી તેણે ખરી મળિની મેળવવા પોતાના દેહધાર શિષ્યોને દુરવેશકાલવણના આગળે મોકલ્યા. પોતાનો બંધ શિવ્યશાખા સદ જુદનો અનુયાયી થયો, એ સમાચાર મળતા જ નદીકાલવણ પોતાના ત્રણેય શિષ્યો સાથે જુદ પાસે જઈ તેનો અનુયાયી થયો.

તે જ પ્રમાણે ગયાકાલવણના કાલ પર પોતાના બે બંધુઓ જુદના અનુયાયી થવાની વાત આપતાં જ તે ત્રણ દુરવેશકાલવણના આગમમાં જતા પોતાના ત્રણેય શિષ્યો સદ જુદનો અનુયાયી થયો. આ પ્રમાણે યોગ્ય વખતમાં એક દબાર વપરીઓએ જુદના બિહુસપ્તમાં પ્રવેશ કર્યો.

(૬)

રાજગૃહમાં આગમન

ઉરનેવાના પ્રદેશમાં કેટલોક દાગ મારી છુદ્ધ પોતાના
એક દબર દિપો સદ રાજગૃહમાં આવ્યા. ત્યાં ભગવાન
વહિવનમાં રહેતા હતા. છુદ્ધ પોતાના નગર સમીપ આવ્યા
છે, એ સમાચાર બિનિસાર રાજને મળ્યાં ન તે યજ્ઞ
કામમાં સાથે તેને મળવા ગયે.

તેની સાથે મમય દેવના પુત્રા આસજો પણ હતા
તેમને એવી વંશ આવી કે છુદ્ધ દાપવના સિખ છે કે
દાપવ છુદ્ધો સિખ છે.

તેમના મનમનો નિચાર બજી લઈ છુદ્ધ દાપવને
છુ. "દાપવ! તેં અમિદોત્તો કેમ ત્યાગ કર્યો?"
દાપવ બોલ્યો, "ભગવત્! સર્વદોષમાં સર્વ પ્રકારે

કામકુખની પ્રાપ્ત થી એ ન થઈ શકે સમન્વય છે. પણ આ
લોકના તેમજ સર્વલોકનાં કામકુખ પાપકારક છે, એમ બજીને
હું આમદોષ અને વજમાંથી વિગ્ન થયો છું!"

"પણ હું દાપવ! એ કામકુખમાં જીને જ્ઞાનદ મળતો
જી, તો તારું મન ક્યે દેશ્યે રા થયું છે, એ કહે."

"ભગવત્! અત્યંત સાન નિરંજનને જ્ઞાન મળે મન
વધવાન વિને વિગ્ન થયું. એ નિરંજનને હું રા થયે ભગવત્!
આ મારા ગુરુ છે અને હું આજો સિખ છું."

ને વખતે, રાજાના મનમાં એવો વિચાર આવ્યો કે
 વેણુવન ઉધાન છુદ અને બિહુસંધને રહેવા યોગ્ય છે,
 તે રહેવાથી થલું દૂર નથી તેમ થલું પાસે વે નથી. ત્યાં
 આવવાનો રસ્તો સારો દોષ બાવક મનુષ્યને જવા-
 ના મારે સગવાખર્ચો છે. ત્યાં દિવસે ઘણી મજા
 નથી અને રાત્રે વિશેષ શોરજોર હોતો નથી. એકાંતવાસ
 તે યોગ્ય છે. તે છુદને દાન દરીશ તો દીકરો."

બિંબિસાર રાજા પોતાના આસનેથી ઉઘે, અને હાથમાં
 થી બરેલી સોનાની ઝારી ધર્મ છુદ પાસે જઈ બોલ્યો,
 મગન, ખાઈ વેણુવન ઉધાન હું આપને અને આપના
 સંધને દાન દઈ છું; તેનો આપ સ્વીકાર કરે."

છુદે વેણુવનના સ્વીકાર કર્યો; અને બિહુએને ઉદંધી
 બોલ્યા, "બિહુઓ, આજથી સોઠેએ દાનમાં આપેલા
 રામ (વિદાર) સ્વીકારવા વિશે હું તમને પરવાનગી આપું છું."

તે દાગે રાજાજૂદ પાસે સુગન્ધ નાખતો મુખસિદ્ધ
 દેવાજાદાચાર્ય રહેતો હતો. તેની મોટી સિખચાખા હતી.
 શિષ્ય અને શ્રામસ્થાન એ બે શાસ્ત્રજી પરિવારોની તેના
 મુખ સિધ્ધોમાં ગણના થતી. પણ સુગન્ધના વત્તજાનથી તે
 નું સમાધાન ન થવાથી તેમણે એવો વિચાર રાખ્યો હતો કે
 આમાંથી એકને નિર્વાણમાર્ગ પ્રાપ્ત થતાં, તેણે તે બીજાને
 મનાવવો. "

એક દિવસ અરસાનિ (અપરિણત) નાખતો બિહુ
 રાજાજૂદમાં પિંડપાત (મિટા) મારે રસતો હતો તેવામાં
 શાશિપુને તેને જોયો. તેની દાન્ય મુદો અને ચંબીર

સારપુત ત્યાંથી નીકળી મોઝાશ્વાન પાસે મયો અને
મેલી સર્વ વાન લેને હતી. ત્યારે મોઝાશ્વાન બોલ્યો,
“માથો, આ જ કસ્ટે આપણે જુદનાં દર્શન મારે જાએ.”

સારિપુત બોલ્યો, “આપુધન! સંસ્થના કિષ્કેમાંના
અડીમાં પરિવારનો આપણા બેની ઉપર અવલંબીને મેદલા
; નો પ્રથમ લેમને મળી લેમની સલાહ લઈ પછી
જુદાઈને જાએ.”

આ સંભાષણ પૂર થયા પછી તેઓ બન્ન પાનાના ઉપર
અવલંબી મેદલા પરિવારોએ મળ્યા અને જુદના કિષ્ક
દર્શનાં પેાનાનો નિમગ્ન લેમને જાણ્યો; ત્યારે તે અડીમાં
પરિવારનો સારિપુત અને મોઝાશ્વાન સાથે જુદના અનુયાયી
થયા નૈવાન થયા. તે સૌને સાથે લઈ સારિપુત અને મોઝાશ્વાન
જુદાઈ પાને જતા બોલ્યા, “આપુધન! અને જુદ મુક
પાને જતાં જોડીએ. આજથી ને અમારા મુક છે.”

સંસ્થા લેમને ન જાણી મારે પુષ્કળ આશ્ચર્ય થયું, પણ
તે સારિપુત-મોઝાશ્વાનના મન ફેરવી સંસ્થા તરફ લેને
પેાનાની આજથી મોટી કિષ્કેશાખા નજર થયા બદલ અત્યંત
અંતર થયો.

સારિપુત-મોઝાશ્વાન પેાનાના અડીમાં તપસ્વી મંડુએને
સાથે લઈ પેાડવન ઉપાસના આપ્યા. લેમને દૃશ્ય આવતા
જોમને જુદ પેાનાના મિત્રો તરફ જરી દેવા લાગ્યા, “હે
મિત્રો! આ જો બે પરિવારો અહીં આવે છે ને મારા
અમેશ્વર (અમેદિય) સ્નાત્ર છે!”

દેવિયાથી માંડીને છેઃ સુપરિયુન-પ્રાચીન કુળે ગમે જુદે
 પેલે જિજ્ઞસુષમાં લીધા દના દેખતો પ્રવચ્ચવિધિ તદ્દન
 મટા દતો જુદ " જિજ્ઞુ ! જિદિ આવ " (દરિ મિત્ત)
 એમ દરે એટલે ગમે તે માણસ જિજ્ઞુ રતો પણ અને લીધે
 સંધમાં સર્વસાધારણતા મ્હી નદિ, એટલે કે એકનાં પત્ત
 એક પ્રકારનાં તે બીજના બીજ પ્રકારનાં; એકનો આચાર
 એક પ્રકારનો તે બીજનો બીજ પ્રકારનો, એવું રવા સામ્ય.
 આથી જુદે પેલાના જિજ્ઞસુષનો આચાર એક જ પદ્ધતિએ
 માલે તે મટે જુદા જુદા નિયમે દાખવે છે. એ સર્વનો
 વિચાર વિનવખંચમા રવોં છે.

હેવો કાપુદાણી નામના સિદ્ધાર્થના બાલમિત્રને રાત્રીએ જુદને છઠ આરવા માટે રાત્રીગૃહમાં ચોક્કસે તે વેલ્લરનાં આવીને જુદનો સિન્ન ચોક્કસે તે જીભ દૂતો પ્રભાતે પોતાનું દર્શન વિસ્તરો નહિ. રાત્રીગૃહનાની પૂર્વિમાએ તેને જુદને હતું. “જમરન, આપના પિતા આપના દર્શન માટે હતુંકે થયા છે. તો આપે કપિવ્રજનુ જાત્રે એકવાર તેમને અને જીભ સમાવ્યાપ્રાએને મળી આવવું, એવી મદારી વિનંતી છે. જમરન, આ વસંતકાળ આવન. જમન માટે અત્યંત થોડું છે.”

કાપુદાણીના વિનંતિ માન આવી જુદનું રાત્રીગૃહમાંથી નિજાયા. અને માર્ગમાં પેતાંપેદેશ કરતા કરતા કપિવ્રજનુમાં આપ્યા. ત્યાં રાત્રીગૃહમાં નેવાં કરેલા ન્યેમોષ નામના વિદારમાં રહી જુદે પોતાના ન નેપું,એને અનેકવાર પેતાંપેદેશ કર્યો.

એક દિવસ નિજામદખાઈ ને મુદ્દાલનના મહારાજામાં નવા દત્તા ને વખતે ચોક્કસે તેનીએ તેમને નેવા, અને પોતાનાં પૂર્વે હતું. ‘રાદુલ’ ત્યાં પેતાં પેતાં જમરન તેં નેપેા કે ? તે ત્હાને પિત્ર છે. તેમની પાત્ર જાત્રે પોતાનાં વારંમાં માત્ર.”

પોતાની માતાનું બાપનું સામગ્રી રાદુલ દોડેા દોડેા જુદ પામે આવી હોય ન્દેા. જુદનું આસન પરથી હી ન્યેમોષારાન ગમે માવતા થયા. રાદુલ જનુ તેમની પાત્રા “જાપુ” મને ન્દારે. રાવજાન આપે. જાપુ! મને મદારે. ‘રાવજાન આપે’ એમ બોલેા બોલેા નામો. વિદારમાં પડેાયા પડી જુદે સારિપુને બોલાવી હતું કે “આ રાદુ

(૯) મુદત હિં આનાથપિંડિક એથી

શાપોને વધાવતાં કષ્ટેત હરી જુદમુક પિંડિકસ્તુથી
 ખેડા બિહુસમુદાય સદ પુનઃ રાજશૂદે આપ્યા ત્યાં તે
 સ્ત્રીનવનમા રહેવા લાગ્યા. ને વેળાએ અનાથપિંડિક નામનો
 આવશ્તિનો એક પ્રતિદ થોડો ઠાકો દાર્ પ્રસંગે રાજશૂદમાં
 પેતાના સાગાને પેર આપ્યા દનો.

આ વેળાએ અનાથપિંડિકના સાગા ઘણી માન્યમાં
 દનો તેને પેર બોજાવતમારંબની તૈયારી ચાલતી હતી. તે
 જોઈ અનાથપિંડિકે તેને કહ્યું, “જ્યારે જ્યારે હું તમારે
 ત્યાં આવનાં ત્યારે ત્યારે તમને સર્વ કામો છોડી મોકલ
 આદરણિય પ્રથમ કરના; પણ આજ હું જોઉં છું કે ઠાકક
 ખેડા બોજાવતમારંબની તૈયારીમાં તમારું ચિત્ત મૂંઝાઈ મુકું
 છે. આવતી કાલે તમારે ત્યાં ખેડા લમસમારંબ છે, કે
 ખેડા થત થનાર છે અથવા બિનિસાર રાગને અને તેના
 સરદારને આવતી કાલે તમને મિલ્યાની આવનાર છે ?”

તેણે કહ્યું આપો. “તમે કદો છો તેમાંનું કાંઈ જ
 નથી. આવતી કાલે મેં જુદ અને તેમના બિહુસંધને
 બોજાવતુ આમંત્રણ કર્યું છે ?”

“હું તમને ‘જુદ’ બોલ્યા ?” અનાથપિંડિકે ખેડેથી હાથાર
 કાઢ્યો.

અનાથપિંડિક શુદ્ધને નમસ્કાર કરી એક માણુએ બોલો
અને બોલ્યો, “ભગવન, આપને શરે સુખેથી નિહા તો આવી
તે ?”

શુદ્ધ બોલ્યા, “જે સાક્ષણ કામગુજમાં બદલે થતો નથી,
જેની સર્વ તૃષ્ણા નષ્ટ થઈ છે અને તેથી જેનું મન શાન્ત
થયું છે, તે સર્વ કામ ગુજથી મુક્ત છે.”

તદનંતર, શુદ્ધ દાનથી થનારા હાથ, સંકલિતથી
થનારા હાથ, સ્વર્ગ લોકના ગુજ, કામોપભોગમાં દોષ
અને અંશાન્તવાનથી થતા હાથ, કલ્યાણ વિપવંતો ઉપરેષ
કેવો; અને ત્યાજે અનાથ પિંડિકુ ચિત્ર મુદ્દ, મુદિત અને
પ્રમમ થંવડુ જેવું ત્યાજે ભગવન જેને આર આર્થ સત્યનો
ઉપરેષ કેવો.

તે સાંભળી ગાંધધમની સત્યતા મરણ અનાથપિંડિકની
આત્મા થઈ. તેનું શુદ્ધને હતું, “ભગવન, આ આપનો ધર્મ
અવન ગુરુ છે. એકદમ માણુમ લોકોથી થયું ઉપાસી કરી
અનાથ કે દંખતા નાજુનને અંધાગમા ગળ્યાન તે મારે મસાલ
ધરે, તે પ્રમ જે આપે આપના ધર્મનું ઉત્તમ અપાકરણ થયું છે.
હું આજથી ન્હાને સરીરમા પ્રાણુ દોષ ત્યા સુધી આપને,
આપના ધર્મને અને મિહુસધને સંમ્મુ નહકું મું! આપના
ઉપાસક તરીકે ન્હારો આપે અંનીકર કરેલ દરે આપની
કાંઈ આપ મિહુસધ તદ ન્હારા અતતનું મદળુ કરો એવી
ન્હારી રન્હા છે.”

અનાવધિગિને રાખવું તથા આરતિ આ બે સદેશી વચમાંનાં મળે. અને ન્દાના ન્દાનાં સદેશીના પુષ્પ મિત્રા હતા. આરતિ જ્યાં બે બે દેશને લેજે મુખ્ય થશે. તે તે દેશને પેલાના મિત્રને જુદને માટે રમ પ્રદેશમાં વિદાર તથા બીજી દેશને સ્વેચ્છા બચવા દેશનો લેજે ૧૫૬૪ થશે. અને આરતિ જે આ પછી તે જુદને સ્વેચ્છા થોડા મળી તથાસ દેશ થાયા.

કેસર દેશના રાજાંકમના લેન નામના રાજામારું આરતિ પાસે એ રમવાનું જ્ઞાન હતું. અનાવધિગિને આ જ્ઞાન સિવાય બીજું મુંદર જ્યાં આરતિની આસપાસ મળી નહિ. તેથી તે લેન રાજામાર પાસે જ્યાં તેને સ્વેચ્છા થાશે, “જુદ આપજુ સદેશી મારુંમાન મારા આવાર છે. તેમને સ્વેચ્છા માટે સદેશી આનવાને જે પછી જમાએ. જેકે પશુ આપના હિંમત સિવાય મને એક જ્યાં પસંદ પડી નહિ; તે આપ કૃપા કરી વિદાર બધવા માટે મને આપનું જ્ઞાન આપશે.”

લેન બોલે, “હિ મુંદરનિ, એનાના નાજુ મારા જ્ઞાનમાં પસરશે, તે નેહલી કિંમત લઈ હું તેમને મારું જ્ઞાન આપીશ; એ સિવાય તે મળી શકે એમ નથી.”

લેનના સ્વેચ્છાના બત્તાર્થ એવો હતો કે અને તેટલી કિંમત આપે. નોપજુ જ્ઞાન વેચાનો મારો કહેવ નથી, પણ અનાવધિગિ તેનો સજ્જ અર્થ થશે.

પેલાને ઘેર આવી એનાના નાજુથી બે ચાર મારીએ. મળીને અનાવધિગિ પેલાના નેહરેને તે મારીએ લઈ

અનાદિપિણિ એવો વિચાર ક્યો ? હોત નેવા
રાજકુમારની બૌદ્ધધર્મના પ્રસારમાં થળી મદદ કરી શકે એમ
■ તેા તેની આ બેઠાએ અસીદાર કરેલા સીક નથી. તેણે
લેખને કહ્યું. “સીક છે, આ ગાળીની જાળીમાં આખો જુદ
માટે ને કરવું દોષ ને કુખેલી કરે.”

લેખે રહેલી જાળમાં એક ઓરડી ગાળી અને અનાદિપિણિ
પુસ્તક ઓરડીઓ, પુસ્તક ચંદ્રમંદ્રેડ, પુસ્તક મોજાનદાગાઓ,
પુસ્તક વિદ્યારો અને પુસ્તક આનદાગાઓ ગાંધી.

જુદમુઝ જિહ્વસપ લાખે રાજકુમારની નીકની વિદ્યાર
કરના કરના આરુણિમાં આવી પડેલા. ત્ત તેઓ લેખનમાં
અનાદિપિણિના દલાનમ મેદાન પડા, ને મખરે અનાદિપિણિ
આવી લેખને જિહ્વસપનદ પેનાને પેત આમચળ આપ્યું.

ખાંતે દિવન પેને જુદને અને જિહ્વસપને મંદુમ કવં
પછી અનાદિપિણિ “લેખન વિદ્યારની આગળ દિવે રી
અવરદા કરવી ?” કહેવે કમ કરે. જુદ બે.લા, ‘દે કુદર’
આ વિદ્યાર નુ આગળ કરના જિહ્વસપને માટે દાનદા કરે.”

અનાદિપિણિ લેખનન વધારિધિ લાવે ક્યું. ત્તે જુદે
તેલુ અર્થનવન કરના કરુ. વિદ્યારન એ લેખે કહે
પન છે, હમને તેને લાખે જિહ્વસ આગળે વચ્ચે, રાજકુ
નકો, વિસકે થયું, રાજકુ અનાદિપિણિ મંદુમ કરે નથી.
તેણે કહ્યું કેવલો વધારિધિ વિદ્યાર કરે ત્તે વિદ્યાર
જિહ્વસ મેદાનની સમગ્ર કરી અગરી, મંદુ તેને વધારિધિ
અનદાન રેડુ.”

દત્તી. નિર્ઘ્ન આવી પોતપોતાને આસને બેઠા. પછી મિત્રાચ્છેડીએ પોતે આદ્યનિષ્ઠ હરી તેમને સતોષપૂર્વક જાણાવ્યા; અને તેમનું મોજાન પૂર્ણ થયા પછી પોતાની પુસ્તકોને દેવાનું કે, “આપને પેર અર્દન આવ્યા છે. તેમને નમસ્કાર કરવા આવજું.”

‘અર્દન’ એ શબ્દ દાંતે પડતા જ પિતાખાને મળે. આનંદ થયે. હાથ ન્દાનપ્રભૃતી તે શુદ્ધી ઉપાસિતા દત્તી, તથા શુદ્ધ અને ખોદ મિત્ર સિવાય અન્યને પણ અર્દન હો છે એ એને ખબર ન હતી. ઉનાવળી ઉનાવળી હમણે પદેરીને તે પોતાનાં સસરા અને તેના સૌ અર્દન જે રિવાજ-ખાનામાં બેઠા હતા ત્યાં મઝા પણ તે નમ્ર મમજોને ગેદમ તેને અત્યંત નિરક્ષાર છટકા; અને પોતાના સસરાને દેવા સામી કે, “મને આપે અર્દિં શા મારે મોઝાચી ? આવા નામાં ઉપાધ્ય કોઈ હો અર્દન દોશ શકે ખરા કે ? આવા નિર્ઘ-નનંદને અને અર્દન હોવા નથી.” આ ઉદ્ગાર દાંતે પિતાખા ત્યાંથી ચાલતી રહ.

આ માત્ર, પેલા મમજોને આ નવધૂને પોતાનું અપમાન ત્યાં નાલ અનિદ્રા ખરાલ સામ્ય, અને તે એકામ મિત્રાર ફેરીને દેવા સામ્યા કે “દે શુદ્ધનિ ! આવી હાંદને તું ક્યાંથી પડી સામ્યા ? જાહે કે તારા પુત્રને આખા જમતમાં શીજી દેવા જ મગતી નહોતી ?”

મિત્રારે કહ્યું, “હજી તેનો સ્વભાવ ઉઘરણી છે, ધૂર ધૂર દુષારવા જાણ્યું. તેના આ ઉદ્ગત આવસ્ય નાલ તેને દામા કરવી પડે છે.”

હાથી દરયા માટે દલી રાખ્યું છે. તો લેખની સમજા મ્હારો
 ૧ દોષ છે તે જણાવેલ. એ દેખો મને અવગણી દસવસો,
 ૨ દુધાથી અદિયો નીકળે જાય." "

પુત્રવધૂનું આ રચ્ય બોલનું સમજા મિત્રાને બિનજ
 રસ દેશો આપ્યો. લેખે તે આઠ ફૂલીન શુદ્ધિએ વર્ણવેલી
 સાચી મંગાળા અને પેતાની પુત્રવધૂનો ગુન્દો લેખને દલી
 મંજાણી જણાવ્યું: "આને મ્હારા પરમાંથી આજ ને આજ
 લીધો મોલ."

તે શુદ્ધિએ પૂછ્યું, "૧મ, ન્દેન વિદ્યાખા! ત્હારા
 મસરા મંદુ અજ ખાવ છે એવું લે' દેખું હતું ૧૧"

વિદ્યાખા બોલી, "મ્હારો સસરો જૂના પુત્ર ૧૨
 નેવંદ હરે છે અને નવીન પુત્ર સંપાદન કરતાં નથી, એવો
 મ્હારા દેવરનો અર્થ હતા, તેથી તે જુનું પુરાણ ખાવ છે
 એમ મ્હે' દેખું હતું."

તે શુદ્ધિએ મિત્રાને રજી, "આ કરેવું હતું
 દેવરનો મોલ જણાવે છે. આપણા માટે જ વિદ્યાખાને પરમણી
 દલી સાચી એ લેખને કમિન નથી."

વિદ્યાખાના બોલ ને મેઘાત જાગે જાગે રહે:
 મિત્રાને તે શુદ્ધિએ જણાવ્યું, પણ વપસ કરતાં તે દેવ ન
 રેખ, મિત્રાની મજા શેરમજાન થઈ હતી એવું દેખાઈ આવ્યું
 તારે મિત્રાને બોલેલ "પણ આનો નામ જારે અદિ
 જાયો તારે જાણી સમજા એકે રસ નિખ એવી પુષ્ટિ

પેને જામવું નહિ; નોદર્યાકરોની ખજર દાહીને પછી જામવું; વડીલ માણસોના મૂળ પડેલાં પેને મૂવું નહિ, તેમની અવસ્થા કરીને પછી મૂવું. અગ્નિની પૂજા કરવી એ નવમો નવમ. પતિવ્રતા અને પતિ અગ્નિસમાજ પૂજા દોરો ભેષ્યો, અને જાદુજી જેમ અગ્નિની પરિચય કરે છે તેમ તેણે પોતાના પતિની કરવી, એ આ નિયમનો અર્થ. શૂદ્રોવાની પૂજા કરવી એ દશમો નિયમ, એટલે સ.સુ સસરા ઈત્યાદિ વડીલ માણસોને શૂદ્રોવા નમજ તેમની મેવા કરવી. ”

વિદ્યાખાએ પોતાના પિતાએ જનારેલા દસ નિયમની આ પ્રમાણે સમજાવ્યું આપવાથી તે આદ્ય કુલીન શૂદ્રોએ તેની ધણી પ્રશંસા કરી અને મિત્રારોહિણિ મૂવું કે, “આપ ગુરૂએ લઈને આ દાહી ઊંડીને ધમાધી પૂરી મૂકવા તૈયાર થયા હો; પણ એ તમારા શૂદ્રની લક્ષ્મી છે એમ સમજાવે.”

મિત્ર કે પોતાની બુદ્ધિ જુલુડ કરી અને વિદ્યાખાની સખા મારી.

વિદ્યાખા બોલી, “આપ વડીલ જા હો, એટલે હામા કરવા જેટલો મોટો અપરાધ આપેલો છે એમ દુ ખારતી નથી; પરંતુ માત્ર એક વાતમા મ્હાને અને તમારે જેમ ખાવ એમ લાગતું નથી; દુ મું જુદની ઉપાસિત અને આપ હો નિર્મલવા ઉપાસક, એટલે જોઈ જિમ્મ આદ્ય બિહાર્યે આવનાં તે આપને પરવારો નહિ, અને નિર્મલ આવના તેમને દુ નમસ્કાર કરનાર નથી. આ જામનમાં દાહ નિર્જીવ થયો સિવાય મ્હારા અદિ દેવાથી આપને કે મ્હને કુપ થનાર નથી.”

જીને રિપેરે વિશાખાએ બોળવની સર્વ નૈવારી કરી,
 બુદ્ધ અને બિહુએને બોલાવી, ધણા આદરસહાર સહિત
 દેખને જમાડવા બોળવ પછી વિશાખાએ પોતાને તથા
 ધરનાં સર્વ ખાનુએને ધર્મોપદેશ કરવાની જુદાગુને વિનંતી
 કરી. પણ આ ઉપદેશ સાંભળવા મિત્તર આવ્યો નહિ.
 વિશાખાએ અત્યંત આચર્ય હર્ષથી તેને પડાની આડે બેસી
 ધર્મોપદેશ સાંભળવા દ્યુવ દ્યું. જુદાં યુગ માત્ર તેને જોતું
 ન હતું ! વિશાખાએ એક નાનુએ પડો નાંધી પોતાના સમરને
 બેસવાની સમજા કરી.

સર્વ મંદગ્ન બેસી ધણા પડી જુદે પોતાની અમૃતદુભ
 વાણીથી તેમને ઉપદેશ દેવો. રાત્ર, યાત્ર, ભાવના ક્ષત્રાદિ
 વિગત સંબંધે જુદે દરેકા બોલ સાંભળી મિત્તરએને ધણું
 લાગી આવ્યું. આવા મહાપુન્ય પોતાને ઘેર આવ્યા છતાં પોતે
 મૂખઠથી તેના દર્શન કરવા નૈવાર નથી, એ વિચારથી એને
 ધણે પથાતાપ થયો; અને એકદન પડો દૂર ખસેડી નાખી
 બહાર દોડી આવી તેને જુદના ચરનેદાખા પોતાનું મસ્તક મૂકી
 દીધું. તે બોલ્યો, “બમરનુ મ્હારા અપરંપિની ક્ષમા કરો.
 આજથી હું આપના ઉપાસક થઈ છું. આ નામનમા વિશાખા
 મ્હારે માતા સમન છે. તે જો મ્હારે ઘેર આવી ન દોત, તો
 આપની અમૃતવાણી મ્હારે રાત્રે પડી ન દોત. તેથી આજથી
 હું તેને મ્હારી માતા જ કહેતો જાઉં.”

ત્યારથી વિશાખાનું મિત્તરમાતા એવું નામ પડ્યું.
 શ્રાવણના ધણાખરા દોષો તેને મિત્તરમાતાના નામથી જ

(૧૧)

દેવદાસ

કાકિયોનું ગામન મદ.જનસંખ્યા ૬૩. જુદા જુદા મા
મદાજન કોલેને રાજ કરેલા. આવા જનભમ સાત
રાજ્યો કાકિયોના રાજ્યમા હતા. તેઓ આપસમા કે
અપસા મુકના અને તેને મદાજન કરેલા. આ મદારાજન
કાકમા અંગર્થન અવ-૬.નંબંધમા ફેરલાક અધિકાર રહેન
પરંતુ પમરાકી તાથે લાગે કે મધ.૬ કરવી એ કાર
મદાજનમદાજન મદુમને કરુ હૃ. કાકિયર,જનના સમામુદયને
૨૬.મા કરેલા જુદના લમમમા મધદેકમા આ જનના
જાન ફેરલાક રાજ્યો હતા.

એક વેળાએ દ.કોનું અપકરમન અધિ ન.મના એક
ન.જ કાકમને માનુ હૃ ને વેળાએ દ.કપરાજનના કુમમાના
પક્ષે રાજ્યોએ જુદન નિરુત્તપમ પ્રેરેલ કરે. પરંતુ
મદાજન દ.કપન. કુમદા ફેર પક્ષ નિરુ કરો ન હતા.
આવી તેને પે.જ.ના ન.ના કાકિયમને કરુ ૧ નસિદારે
જુદ કક સદમંની પ.ક. જન તા કરવી છે. દ.કપરાજની
દિવિ અભવાનુ છે આ વખતે જુદા દેશના મે.દાકુમના

પરચુ દામો દશે એવું મને લાગ્યું નથી. આવાં દામો દરવા
દરવાં બિંદુ દવું જ મને અધિક હટી જાય છે. "

અનુદે બિંદુ દવાનો વિચાર-અરે નિશચ દશે, પણ
તેને તેની માતાની પરવાનગી મળી નહિ. અનુદે અમારે
અતિદય દા પડી, ત્યારે તે બોલી, " હાથના આપણા મદા-
રાખ બદિય ત્વરા નાગમિત્ર છે. એ તે ત્વારી સાથે બિંદુ
વવાને તૈયાર દોષ તે હ ત્વને પરવાનગી આપું છું. "

બદિય આટલો બેરો. અધિકાર હોડીને બિંદુ વગર
નથી એવી અનુદેના માતાને ખાતરી હતી. મારે તેણે પોતાના
પુત્રને સમજાવવ. આ પુત્રને પાંચ હતી.

અનુદે બદિય પાંચ જાણ બોલ્યો, " મિત્ર, છુદના
બિંદુસંપદા કેવલ દરવાની મને ત્વંદા થઈ છે. પણ મદારી
માતાની મને પ-વનગી મળતી નથી. તું જો મદારી સાથે
બિંદુ દાપ, તે જ મદારી નાગ. મને પરવાનગી આપવ
તૈયાર છે.

બદિય બે બે, " અનુદે. " હ ત્વનેકે વર્ષ પોતા
દરમાનમાં મને આપણ. ત્વંદામાં જે દા. હુદરા વધારા
દાવા દોષ સને ન હતી હ ત્વે દા. પડી આપણે મને
બિંદુ વાસ. "

પરચુ અનુદે બિંદુ દવા મારે એટલો હુદ દામો હતો.
સાત દા. પડી તેને સાત વર્ષ સમાન માન્ય હતો.
તેના અત્યંત માતાને પડી દા બદિય એ અત્યંતીયન.

છે અને ધણેા પુદિમાન છે. આપે પ્રથમ તેને બિહુ ક
એટલે તેની પછી કપેલા બિહુ તરીકે અમારે તેને વંદન કર
પડે, અને તેથી અને મદાર કુળમાં જન્મ્યા બીએ એ ન
લનો અમારો મર્વ રહેશે નહિ. "

છુરે તેમની વિનતી માન્ય કરી પ્રથમ ઉપાસિને પ્રત્યક્ષ
આપે ઉપાસિ આમગપર બેઠો. વિનયપર (વિનયમંથમાં
કુલગ) કપે. અનુબંધને દિવ્યદર્શિ પ્રાપ્ત થય. આનંદ છુરની
મુખમાં કન્નારા બિહુઓમાં પ્રગુભ કપે. પણ દેવદત્ત લૈકિક
સિદ્ધિઓની પાઠગ પડ્યો. એક વખતે છુરનુ કૌશાભી નગરીમાં
દોષિનારામમાં રહેતા હતા. ત્યાં દેવદત્તના મનમાં એવો
વિચાર આવ્યો કે " હું એકાદ સમકુળમાંને પ્રસન્ન કરી મોહું
નામ મેળવું. "

તે કૌશાભીયા એકઠો રાજગૃહ આવ્યો અને ત્યાં
બિનિસાર મળવા કુમાર અભાગયનને પોતસિદ્ધિનો અમલદાર
મનારી વચ કહેા. રાજગૃહમાં આવ્યા પછી છુરનુએ એવા
સમાચાર મળ્યા કે, " દેવદત્ત અભાગયનુ પામેથી લાજસન્દાર
મેળવે છે, " ત્યારે તે બોલ્યા. " બિહુઓ! દેવદત્ત બોલે મારે
મરણ છે. કેમ કે મને નાક કરે છે; વાસના કરે વાસનો
નાક કરે છે, અને લૈકિક સિદ્ધિ રો મેળવેલો લાભ મૂખ
મનુષ્યનો નાક કરે છે. "

એક દિવસે છુરનુએ એક બેઠી સમાચાર પોતે પડેલ કન્ના
હતા તે વગાએ દેવદત્ત છુરન નમન કરી બોલ્યો, " જગત્પુ
દેવે આપ દદ વધા છે, મારે બિહુસમનુ નાકપણું મેળવે
મેંથી આપ સન્નપણે રાજકમલુ કરે. "

દેવાન બોલ્યો, "તો પછી જ્યારે આ ગરીબાથી જુદ
અથ ત્યારે તેના ઉપર નાશગિરિ દાથી છેડી દેજો."

"તીક છે." માફને ઉપર આપ્યો.

નાશગિરિ દાથી અનંત મસ્તીને માટે પ્રખ્યાત રહેનાર
એ કાચ દગ્ગિયામાથી તે છોડે રહેતા તે ને માણસોને
ધાણ કાઢી નાખે.

જુદ તે રસ્તે જતા હતા નેરામાં પેલા માફને તેવું
બંધન તોડી દેને છોડે હવે. ત્યારે આસપાસના પરમાં રહેનારાં
માણસો, ઠાણ ધન. ગામના પા તે ઠાણ મ.તે જઈ,
મરણ મેલ.

નાશગિરિ દાથી જુદના દરીર પા પર્ત. આવે.
એને નિહાળ્યો બોલ્યા, "આ મનુષ્યપાતક અવર નાપા
ગિરિ દાથી આ જાણુએ માલ્યો આવે છે તો આપ જવડી
બીજા જાણુએ વગી મલ્યો."

પણ નિહાળી બોલ્યા બધી લક્ષ ન રેતા જુદજુદ આગળ
રખ્યા. ત્યારે આજુબાજુના લોકોએ, "અરે તિયાડા આ બધા
અમલુને નાશગિરિ દાથી પૂરે કર્યો." એવા દુખાડાર
કાઠ્યા. જુદે પેવાની વિપત્તિઓનું એકાદમુ દરી મનોજગથી
તેનો પ્રવાદ ને દાથી ઉપર છેડ્યો. નાશગિરિ દાથી મુંદ
નીચી નમોડી જુદ પાને આવી ડો. રહ્યો. તેના દુઃખરૂપ
પર દાચ રેન્ડી, જુદ બે.પ. "નામે નામને" મારેલો એ
પ્રકારે રહે છે નામ એકે દાથી વધા પાપરદિન મનુષ્ય
(વ+પ્ર.પ).

(૧૨)

આમનિવા આદર્શ-વા

કુરોડના આમનિવા. ન.પનો. એક જ.કળા રહેતો, દનઃ
 તેને એક સર્વદુષ્કૃતપણ સ્વભાવ રત્ન. દર્શી પણ તે કુરોડ
 જ.કળા.એ તેને માત્ર હું પણ આમનિવા "તમે પોતે વા
 નથી" એમ કહી તેમને પે નાની રત્ન. જ.કળા.એ નિર્ધારિત.તો
 આમનિવા ક્યાં પણ રહેતો જો જુદા જુદા કુરોડના મન-ત્વ
 તેમો. માન્યતા.મ હાથે દાવ. રમતા દાવ. તેમ.મા આમનિવા
 જ.કળા.એ તેમને જોવા. અને તેમના કાન પડતા સહજે. જોઈ,
 "આ જ આપણું પુરુષને પોતે વા છે એવી તેની ખાતરી
 થઈ તેથી તેને જુદાને કહી. "હું કમળ" આજ રહેલા
 વર્ષો થયા હું આગી પુરુષને પોતે વા દે.કુ.પુ. પણ ત્યાં
 જોઈ સર્વદુષ્કૃતપણ ર.મ નિર્ધારિત નથી, દને આગી પુરુ હ
 તને સર્વજન કી પુ. તેને. તું આંખીકાં રત્ન."

જુદા જાણવા પાળ્યો ર. "હું કાળજી" આ પાટવદ
 મનુષ્યકીર પણ પુણઃ આવવાથી તો એ સદસ્ય થયો.
 ર.મનુષ્યમા દને અને આગર લાગતો નથી; તે પણ ત્યાં
 પુરુષો પડિત હું રમ કહી રત્ન."

પરિવારો! બોમ્બા, "અમને શામપુત્રીય ભિષ્ટ
 હવે વડેમ આવે છે, કેમકે હમણાં મુંદરી રાજ રાજે જીવન
 વિદારમાં જતી હતી જીવે. અને તેનો જીવ પ્રદારને
 અવદાર હોય, એવી ખબર અમારે કાને આવી છે. હાથિવ
 રોગના મુશ્કેલી કાળ હવે મારે શામપુત્રીયે નિયત
 મુંદરીને મારી નાંખી કેમકે રવજે રાત્રી લાંબી હતી ?"

રાજની પરચનગી લઈ પરિવારોએ નગરસ્થો
 (પાલીસ)ની મદદથી પ્રથમ કોનવનની ઝડપી લીધી, અને મરાના
 હમણાં સંતોષે મુંદરીનું પ્રેત શોધી લાવ્યું. રાજએ
 કોનવનમાં મુંદરીનું પ્રેત મળવાના સમાચાર સાંભળ્યા પછી
 તેને આખા હૃદયમાં ફેરવી કોરોને દેખાડવા આદા કરી.
 પરિવારોએ સપગા હૃદયમાં મુંદરીનું પ્રેત ફેરવી જુદાભિદ્ધની
 નાનામી કરી. જ્યાં ત્યાં મુંદરીનું પ્રેત જતારી તેઓ
 'આ જીવે! શામપુત્રીય અમને! તુલ્ય' એવું ઘોરથી બસાડવા
 હતા. આવી કેલકાત મહારાજા દેખાતો વાદ હવે આગસ્તિના
 સપગા કોરોમાં જુદા અને જોડામણ વિષે અત્યંત તિરસ્કારની
 લાગણી પ્રસરી. બિહુને બિહુ મગવાની આમજ પડવા
 લાગી.

પણ અણધારથી જુદા દબા તદિ તે બોમ્બા, "બેટા
 મારા મગવારા મનુષ્યની હું હાથ ન કિમત સમજતો
 નથી. જે બોલું બોલે છે, અને જેને ફરજ પડે ત્યાં જીવના
 માથે મોરાલવા માટે છે, તેને નરક વિના બીજું શું ન
 રહેલું છે."

(૧૪) મહાપ્રભુપતિ જ્ઞાતમી અને નિહુણીસંધની સ્થાપના

જુદ પોતાની કુતર વચ્ચે એક વખત કપિવરસુખમાં રહેતા હતા તે વખતે મહાપ્રભુપતિ જ્ઞાતમીએ તેમને નિહુણીસંધ સ્થાપન કરવાની વિનંતી કરી; પણ નિહુણીસંધ સ્થાપન કરતા નિહુણીસંધ અને નિહુણીસંધના સંધમાં ટંકા ઉપસ્થિત થવાનો સંભવ હોવાથી જુદે જ્ઞાતમીની વિનંતી માન્ય કરી નહિ. પછી જુદ કપિવરસુખી તીક્ષ્ણી ધર્મોપદેશ કરતા કરતા વિશ્વક્રિયા આત્મા સાથે વિશ્વક્રિયામાં આવી મુગ્ધ કરાવી પછી યાગ્ય બોલે. ત્યારે જુદના દેહને જોઈ ચાકરાતા અમથી તેના પગ મુઠ્ઠા નવા દેતા તેને જોઈ આનંદ બોલે, 'તું આ તારી સ્થિતિ' તું આટલી વિપદામય કેમ જાણે છે? "

મહાપ્રભુપતિએ જવાબ આપ્યો, "આનંદ! જુદમુઠ્ઠા બીએને ધરાવ્યા દેવા નૈવાર નથી, એ જાણ મને આવંત બેઠ કાપ છે. "

"એમ છે તો તું અદિ જ નેસ, હું ભગવંતને જી એક વાર વિનંતી કરી જોડે છુ. "

એમ બોલી આનંદ જુદ પાને મરો અને બોલે, "ભગવંત! મહાપ્રભુપતિ જ્ઞાતમી પગે ચાલી કપિવરસુખી અદિ સુધી આવી છે ચાકરાતા અમથી તેના પગ મુઠ્ઠા

(૬૫)

વિદુરભ (વિદુરભ)

પસેનદિ રાજાનો જુદા તરફ ભારે અભિમાન થયેલ
હયો હતો. તે વારંવાર લેવવનમાં ખર્ચવનવારે જતો અને
ભિક્ષુસંધને અન્નચઢાવે દેતો. પોતાનો જુદના કુળ સાથે
નિહત સંબંધ થાય, એ દેવગૃહી તેને શાસ્ત્રકુળમાની એક
કન્યાને પોતાની પદરાજી કરવાનો વિચાર કર્યો.

પણ શાસ્ત્રરાજાએ ભારે અભિમાની હતા તે કોસલ
રાજાના કુળ કરતા પોતાના કુળને કેટલું સમજતા. પસેનદિએ
કન્યાને કન્યાપુત્ર માનું કર્યું ત્યારે શાસ્ત્રોને ખેડી ચિંતા થઈ.
પસેનદિનું સામર્થ્ય શાસ્ત્રો કરતાં પ્રખ્યાત વધારે હતું.
અર્થાત્ શાસ્ત્રોથી કોસલરાજાની માથપી ક્યાડી રીતે
નાશજીવ થઈ જઈ નહિ. તેમજે સર્વાનુમતે એવી કુળિ પોષ્ટ કે
મદાનામ શાસ્ત્રની ઘણીકન્યા વાસનદક્ષિણને મદાનામે
પોતાની કન્યા તરીકે કોસલ રાજાને આપવી.

કોસલદેવના અમાલ્યો(મંત્રીઓ)ને તે જાણી
પસંદ પડી. પણ પસેનદિને શાસ્ત્રરાજા આપજીને કમળે એવી
વંદા આવવાથી તેને પોતાના અમાલ્યોને એવો સંદેશો
મદાન્યો કે " તમે જે કન્યા પસંદ કરી, તે ને મદાનામ

વામન-વિવાસે મહાન-મને કુમ મદિતે. મે.મ.મ. ૩
 "મદિતે પુત્ર ત્વ આરે છે, તેને કેવળ પ્રારે એવું મને
 નદિ એમ વર્તવું એ આપ તેની મારે કિત વર્તિત. નદિ,
 ને. હે.મ.મ.મ.મ.મ. મ.મ. ૫૨ ન મેવ નદિ, ૫૫ આપના
 ૫૨ ૫૫ મિતરુ વડે."

વિદુઃમ સ્વિયવશુ મયા પડી શાકરોએ તેનું ૫૨ પે.મ
 આપનાનિય દુરુ. અને આ. ત.ત. મ.મ. આ ત.ત. ૫૩.
 આ ત.ત. વિષયક મામ "એમ એ.મ.મ. આ પડે તેનું ૫૨
 મયાન.મ વનંતે વડિયેને નમ.મ.મ. ૫૨. ૫૫ વિદુઃમ
 "મદિતે કમલ દિમે તનુ આદિ કે.ક.ન નથી કે ? એવો
 અ.તે પ્રશ્ન કોણ તારે " તે વિદ્યાને મારે જવર મયા છે,"
 એવો દિવર માર્યો.

વિદ્યાના દરને ધેર દેવદાસ દિવસ મડી વિદુઃમ અ.તે
 આપના પડે. આ. નીકરે, તારે શાકરોએ વિ.ત.ત.
 સ.ક.મ.મ. (નમ.મ.મ.મ.) એમ. ૫૩ તેનું પે.મ સ.મ.ન
 દુરુ. વિદુઃમ કે.કે.કે. અને ૫૫ પડી તેનો એ. ને.તે
 કે.કે.કે. સામાન રીતે આપના પડે. ૫૩. ૫૩. તારે નીચેનો સંજ.
 તેના સ.મ.મ.મ. આપ્યો.

એક દાસી દે, "અલી, પે.કા દાસીપુત્રનો મેડેકો
 ૫૨કો આપે મુ.મ. દે.તે તારે મી.કા દાસીએ દુરુ. "અલી,
 દાસીપુત્ર તે કે.ક. ?

"પા.તે, તું નો તારનજ જેવી ન અજાણ છે. મારે, પે.કો
 આપને વિદુઃમ દાસીના પુત્ર છે, તે તું અજાણી નથી કે ?
 અલી, તેનો ૫૨કો કહ ૫.સી.સી. સાર વિષય નામ."

મગજેઓ રાજ્ય અભવકરુ એ પહેલિના બાણેજ રતે
 રતે તેની મદદથી વિદ્યમ પામેથી રાજ્ય કુટરો હેવાને
 વિચાર હી પહેલિ એક દાસી સાથે જગાડ વેને રાજ્યકદ
 દરે માખેલ જુ ત્યાં પડેયનાં પડેલાં જ રાજ્યકદ બદા
 આવેલી એક ધર્મચાળામાં પરિશ્રમથી તે મુત્તુ પામેલ
 અભવકરુને પેલાના મામાના આજ્ઞા દુઃખકારક મરજુની ખખર
 મગજા તેજે પહેલિના દરબાને દોમે એવી સપગુ
 કિયગીયા હી

રાજ્યકારકાર દાવમા આવતા જ વિદ્યમે શાકે:
 ઉપર સ્વાની દાસીની નેપાની હી. જુદે તેને સમજાવી તેને:
 આ વિચાર ને વાર ફેરવી નાખેલ, જુ શીલુ વખતે જુદે
 તેને સમજાવવાનો પ્રયત્ન ન મગજાથી વિદ્યમ પોતાને
 નિષ્વ નિઃકંઠજે વાર પાડી દાખેલ તેજે શાકેલ પર સ્વાની
 હી તેમની રેવડી દાખડાણુ હી નાખી જે દરજે આખા
 નશા જે ન્દાસી મથા તેમને હોડી બીજાને- ન્દાના મેદા
 સવેને-તેજે કાંમાન કરાખું અને તેમના કાથી પોતાનું
 આસન દાવરાખ્યુ. આ પ્રમાણે શાકેલો વિનાદ હી વિદ્યમ
 આરંભ પાડે આખેલ

ત્યાં દરેર જગાર અભિસ્તરી (રામી) નરીના બદામા
 તેજે પોતાના લેખનો પદાવ નખાખેલ આસપાસના મેદકમાં
 અશગ નેપની બર્બર દરિ દહ. તેથી અભિસ્તરીમાં મદા
 પૂર આપું અને તેમા વિદ્યમ વથા તેમા લેખનાં ડેરવા
 મજુનો વજાહ મથા

પોતાના સંધમાં લીધા અને માતૃભાંસ પૂરો કરતાં લેખને
 ધર્મોપદેશ કરતા મહે સર્વ દિશામાં મોક્ષતા તે પછી છુટ્તું
 નોખતા નેતું દાર્જ એટલે ઉચ્ચેષ કારણ, નંદી કારણ
 અને ગયા કારણ આ ત્રણ સુધિસિદ્ધ વર્ણવી મંબુએને એક
 હજાર સિધ્ધો સદ પોતાના બિહુસંધમાં લીધા એ ગણી
 સદાય કારણમંબુ સિધ્ધ કરાથી રાજગૃહમાંના મમજવાસીએ
 પર છુટ્તું તેમ પડતાં વાર લાગી નહિ રાજગૃહમાં છુટે પુષ્કળ
 સિધ્ધો મેગલા, પણ તે સર્વમાં સ્થાપિત અને પ્રાપ્તિવાન
 એ મુખ્ય હતા રાજગૃહથી પોતાના બિહુસંધ સદ છુદ
 શુદ્ધોત્ત રાજને મગચા કપિશવસ્તુ મળતા ત્યાં બનેલી મુખ્ય
 વાત એ કે લેખને પોતાના એકના એક પુત્રને ધનન્યા આપી
 મામલેર કર્યો.

કપિશવસ્તુથી છુદ કરી રાજગૃહમાં આવ્યા ત્યાં
 અનાયપિદિસિ (મુલ્લે લેખને આવસિ આવચા મહે/આમદ
 કર્યો. પછી ત્યારે બિનિસાસને મારી અભનચતુ સિંદાસને
 આવ્યો ત્યારે છુદે પોતાનું મુખ્ય વાતું આવસિમાં જ રાખ્યું.
 છુદના જે ઉપદેશ ત્રિપિદમાં સંગૃહીત કરેલા છે, લેખના
 ધર્મામરા છુદે જેતવનમાના અનાયપિદિસિના આસમમાં રહી
 આપેલા છે. આવસિ એ કે છુટ્તું મુખ્ય સ્થાન વર્તુ હતું,
 તે પણ માતૃભાંસ બાદ કરતા બાણી આદ મદિના તેએ
 બિહુસંધ સાથે ધર્મોપદેશ કરવા મખ્મદેશમાં સર્વન પ્રગટા હતા.

છુદનો વિરોધ કરનારા જે છતુ ઉદ્ભવ્યા લેખાં
 નેતલને અમસ્થાન આપતું નેદ્યે. દેવવ સામ્યોમાનો જ

વરે રહેણી મલેણી તેની ગેરી બાપા ટીજા ટીજા
 જાદરે તેના દિખ વણામે જામણા જામણા જાણેની ટીજી
 વરે દવાધી જાણી જાણી

જુદ દવાર જાણેણી હેણી ખેડું મહાર મેલે પિઠાને
 પાંચતરે જાણેણી ગાણેણી મંદાર હોં જો દેણું જોણી
 જોણે મળે. પ્રથમ જોણેણી જાણેણી ગાણેણી જાણેણી તેના
 પુત્રે જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી તેના પુત્રે
 દાંડી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી
 જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી
 જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી
 જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી
 જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી જાણેણી

ભાગ ૩૦

જુદા દિવા સમજી; મુખે દક્ષિણ દિવા સમજી; પત્નીપુત્ર
 પશ્ચિમ દિવા; સમાંદાણાં ઉપર દર; દક્ષિણ અને મુખ
 નીચેની દિવા; તથા મુખ અને જાણી ઉપરની દિવા સમજી.

૧. દે મુદ્દપ્રતિપદ જુદા દિવા ને માળાપ, તેમજ
 જાંઘ અને છે:— (૧) તેમજ દામ દેવું; (૨)

કું; (૩) મુખમાં મારી આવેલાં સાંધાં

) તેમની સંપત્તિમાં ભાગીદાર નવનું;

તેમજ જુદું ન દોષ તો તેમને નામે

પાંચ માંડી ને માળાપની પૂજા કર

માળાપ પાંચ પ્રકારે નાજાક ઉપર અનુમદ

પાંચી તેમજ નિવામ્બ દર છે; (૨) તેને

સમય છે; (૩) તેને જ્ઞાતીસભ્ય ધી

મી સાથે તેમજ સમ દરી આવે છે; અને

ને પોતાની નિષ્ઠા તેને સ્વાધીન દર છે

દક્ષિણ દિવા ને મુખ તેની પૂજના આ પાંચ

મુખ પાંચે આવે તો હીને ઉભા થ

ન તો તેમની એવા દર; (૩) તે ધી

તમજ દેવું; (૪) તેમજ ને દર્શ દામ દે

૫) તે ને દિવા આવે તે ઉપર રીતે

પાંચ પ્રકારે મુખી પૂજા દર તો તે સિ

પા અનુમદ દર છે:—(૧) સદાચાર ધી

રિતિ દિવા ધીખને છે; (૨) પોતાને

ને મિત્રને ધીખને છે; (૪) પોતાનાં

“ દે મુદરપિપ્પુત્ર ! તીચેની દિશા જે સેવો તેમની પૂજના આ પાંચ અંગ છે:—(૧) તેમની ચિત્તિ જેણે કામ કરે; (૨) તેમને મોખ વેળા (પચાસ) આપવું; (૩) ગાદી પરે તેા તેમની સાચાર કરી; (૪) પ્રસન્નતાથી તેમને કામ મોજાવ આપવું; અને (૫) વખતોવખત કામ કામ નદબ તેમને જીતી આપી આ પાંચ પ્રકારે પછી જે મોક્ષની પૂજા કરે તેા તે પેનાના પછી કપર પાંચ પ્રકારના અનુમદ કરે છે: (૧) પછીના કામ પરેકા તેડે છે; (૨) પછી મુઠા પછી મુઠે છે; (૩) પછીના માથની ચોરી કરતા નથી; (૪) કામ કીને કામ કરે છે, અને (૫) પછીને વડ માલ છે.

“દે મુદરપિપ્પુત્ર” કપલી દિશા જે પ્રમજ્જાસણ (સાપુસંઘ) તેમની પૂજના આ પાંચ અંગ છે:—(૧) કામથી તેમને આદર કરવો; (૨) વાચાથી આદર કરવો; (૩) મનથી આદર કરવો; (૪) નિહાળી આવે તેા તેમને તેડું વજુ લાગની કરતા કપલી નહિ; અને (૫) તેમને કપાંચી વસ્તુ આપવી આ પાંચ પ્રકારે મુદરપ જે સાપુસંઘની પૂજા કરે તેા તેઓ તેના પર ૭ પ્રકારના અનુમદ કરે છે:— (૧) પાપથી તેડું નિવારણ કરે છે; (૨) તેને કલ્યાણકારી માર્ગ લગાડે છે; (૩) પ્રેમપુરુષને તેના પર દયા કરે છે; (૪) તેને કામ પર્મ ધીખવે છે; (૫) સંકેતિવાળુ કરી તેના મનનું સમાધાન કરે છે; અને (૬) તેને સર્વનો માર્ગ દેખાડે છે.

“ દે મુદરપિપ્પુત્ર ! કામ, વિવચન, અર્થમયો એટલે કાપોથી મુ. અને સમાનાત્મતા એટલે બીજાને પેનાના

(૨)

ધાર્મિક અને અધાર્મિક ચર્ચા.

એ સમયે જુદોવ કોસલદેવમાં ધર્મોપદેશ કરતા, રસ્તાં
રસ્તાં શાલ નામના શાસત્રોના મળે આવ્યા. જુદના ત્યાં
પ્રેમિકા પદેલાં ન હોયની કાર્તિક સર્વ ગામમાં પ્રસરી ગયું
હતી શાલના શાસત્રોને જુદ પોતાને ગાય આવનાર છે
એવી ખબર પડતાં ન તે સર્વ જુદનાં હર્ષનાથે મથા
તેમાંના કેટલાક ભણ જુદને નમસ્કાર કરી એ નાનુએ બોલ,
અને બીજા જુદને કુચગણ પછી તથા પોતાનું નામજોત
કરી બીજા નાનુએ બોલ.

તે શાસત્રોએ પોતપોતાના આસન પર બેસી જુદને
પૂછું, "હે ગૌતમ! કેટલાંક પ્રાણી મરણ પછી નરકમાં
જાય છે અને કેટલાંક સ્વર્ગમાં જાય છે, એનું કારણ શું ?"

જુદ બોલ્યું, "હે શાસત્રો! અધાર્મિક ચર્ચાથી મનુષ્ય
મરણોત્તર નરકમાં જાય છે અને ધાર્મિક આચરણને લીધે
સ્વર્ગમાં જાય છે."

શાસત્રો બોલ્યું, "હે ગૌતમ! આપના આ સંસ્થિત
ભાવજીનો અર્થ અમને ખરોબર સમજાયો નહિ. ને વિસ્તારથી
આનો અર્થ સમજાવશો તો આપનો મદન ઉપકાર થશે."

આવળાએ મિત્રભાષ્ય કરે છે. આ પ્રમાણે તે વાચકને પુણ્યચરણ
 કરે છે. તે મનથી જીવનના મનો ભાવ કરે છે નથી. પરધાનનો
 વિચાર લેતા મનો રસ કરે છે નથી, એટલું જ નહિ પણ
 રાત્રિવસ સર્વ પ્રાણી સુખી રહે એવી માનના લેતા મનો
 ભાવ કરે છે.

“ તમિષ્ટ દિ લેતા મનો આશ્ચર્ય નથી; સદૃષ્ય અને
 સદૃષ્ય પર લેતા રસ વિધાસ દોષ છે. આ પ્રમાણે તે મનથી
 પુણ્યચરણ કરે છે. તે મનથી ! આમાં પુણ્યચરણ પ્રાણીઓ
 દેવાસાન પણ સુખિને પામે છે !

મનરંજનો! મારા સપ છે તે દરિયા અને નમસ્કારો રોમ
 છે. એ લોકો! મારે એક કલમ પુણ્યદેવ જ છે" આ પ્રમાણે
 સંપન્ન અનુભવજ્ઞ દરનાં યાત્રાનું ચિત્ર પ્રસન્ન થાય છે અને
 મિત્રનો મન નટ થાય છે.

“વતી વિઠાબા! આર્થમાર રેતાના યોગનું અનુભવજ્ઞ
 કરે છે. જેને પ્રસન્ને પોતાના યોગને ખરિત ન થવા દેતા,
 તેમાં બંધ પડવા ન દેતા, યાત્રા તેનું (યોગનું) પાલન કર્યું દેવા,
 તે તે દિવસનું અનુભવજ્ઞ દરના તેનું ચિત્ર પ્રસન્ન થાય છે.
 તે જ પ્રમાણે મહાનુભાવ દેવાએનું અનુભવજ્ઞ કરના,
 અને પોતે દરિયા દાનનું અનુભવજ્ઞ દરનાં ચિત્ર પ્રસન્ન
 થાય છે.

“આ કૃપણ વિઠાબા! હોસથને દિવસે આર્થમાર
 એવો વિચાર કરે છે કે “આજ હું પ્રાજ્ઞાતિપાત્રથી વિરત થયો
 છું; જૂનમાર વિરે મ્હારા મનમાં દયા કૃપણ થઈ છે; શ્રેષ્ઠ
 કૃપણ થયો છે. હું અદ્યક્ષાન(ચેતી)થી વિરત થયો છું;
 આપેલી જ વસ્તુનો પ્રતિષ્ઠ કરવાનો મ્હેં નિષ્પ રહ્યો છે, અને
 તેથી દરિયા મ્હારા આત્મા પવિત્ર થયો છે. હું અજ્ઞાતર્થથી
 વિરત થયો છું. મામ્બધર્મથી વિરત થઈ હું આજ એક જાદુચર્મ
 પાતું છું; હું અસલ જાણજૂથી વિરત થયો છું; આજથી મ્હેં
 સત્ય બોલવાનો નિષ્પ રહ્યો છે; જેથી મ્હારા વચન પર
 મોહનો વિશાસ બેમરો, લોકોને મ્હારા બોલવાનો પ્રત્યય
 આવશે. હું સર્વ પ્રકારના માદક પદાર્થોથી વિરત થયો છું;

તેમને કેમ કમળે ? " એવો વિચાર હરી આર્ષભાવક ચાહી
ખતો નથી, ચાહી ન આપા વિને તે બીજાને ઉપદેશ કરે છે,
અને સંપ્રદાયના મહાસુની સુતિ કરે છે.

" દે મુદર્યો ! " પારો મહાસુને આપજીને મારો દે
તો તે આપજીને મળતી નથી; તેમ પ્રમાણે આપજીને બીજાને
મારો કહ્યો તો તેમને પણ તે મળતી નહિ ! " એવો વિચાર
હરી આર્ષભાવક અપકર્યો બોલ્યાનું હાહી દે છે, સમ
આપજી કરવાનો બીજાને ઉપદેશ દે છે, અને સંભાવિત આપજીની
સુતિ કરે છે.

" દે મુદર્યો ! " પારો મહાસુને આપજી પાસે
જ્યાં નામક કરે તો આપજીને કંટાળો આવે છે; તેમ પ્રમાણે
આપજીને નિરપેક્ષી સંભાવજી હરી બીજાનો વખત કહ્યો તો
તેને તે કેમ મળતી ? " એવો વિચાર હરી આર્ષભાવક જ્યાં
આપજીના વિરત થાય છે, નિરપેક્ષી મહાસુ ન કરવાનો
બીજાને ઉપદેશ કરે છે અને મિત્રમહાસુની સુતિ કરે છે !
" દે મુદર્યો ! " આપા આર્ષભાવજીની જુદ, પર્મ અને
સંપ્રદાય થકા બેને છે. તેનું શીલ અનંત પરિશુદ થાય છે.
કેમ પ્રાણુપાન, યોગી, અભિચાર, અસત્યપ્રત્યક્ષ, ચાહી, અપ
કર્ય અને જ્યાં મહાસુ એ સત્ત્વ પાપાર્થકી સુત્ત વગેરે
મહાસુની વર્તે છે. "

છુદ્ધ મોક્ષ, “ પતિ રિતે જેના અંતઃસ્વભાવે પ્રેમો
 નથી, તેને માત્ર પેસા પડે જ રેવતી લીધેલી છે,
 અભિચારીની સ્ત્રી મારાઓ જેવી છે એમ સમજવું.
 મેઘરેણા ધનમાંથી થોડું થડું ચોરી રાખવાની કૃષ્ણ
 તે ચોર જેવી છે. જે કામ હતી નથી, પરંતુ પુષ્કળ
 છે, પતિને યાગે દેવામાં પાછી પાતી હતી નથી અને
 સાઈ દર્શ દષ્ટખટા તોરે મળે છે, ને શો જેવી છે.
 પાતાના પતિની એકલા એક પુત્રની જેમ કાળજી લે છે,
 પતિએ મેઘરેણી સંપત્તિની સંભાળ રાખે છે તે અને
 ની કુપમા આપવામાં આવે છે. જેમ ન્હાની બેન ખોરા
 ને માન આપે છે, તેમ જે સ્ત્રી પોતાના પતિને માન આપે
 તેની આજ્ઞામાં રહે છે, તેને બનિનીની કુપમા આપી છે.
 પતિને જેવાંજ અત્યંત દર્શથી કુપરાષ્ટ વ્યવ છે, જ્યે કે
 મિત્ર પોતાના મિત્રને ધન્ય વખત પછી મન્યો દોષ,
 કૃષ્ણ અને શીશવની બાવ ને મિત્રની કુપમા આપવામાં
 છે. પતિ દુરંધ્ર થાય પણ પોતે નુરંધ્ર થઈ નથી એટલુંજ
 પણ જેના અંતઃસ્વભાવે પતિ રિતે ખરાબ વિચાર કરી પે
 નો નથી, તેને કાચી જેવી બાવો કહે છે. મુળગા! આ
 માંથી તું કયા પ્રકારની બાવો ધરા કરે છે? ”

મુળગા મોહી, “ બમતન! આગળથી હું ખાસ પતિની
 જેવી બાવો કરું છું. ”

શુદ્ધિના યાત્રા; તેમ જનુષ્યનું ચિત્ત શુદ્ધિના દોષ તો લેનાં સર્વ
કર્મો શુદ્ધિના શ્લેષ છે.

અદાપરં દુષ્ટમ્ કુટ્ષિ સમતિવિશ્વતિ
દર્શનમાર્ગિતં ચિત્તં રાગો સમતિવિશ્વતિ ।
અદાપરં કુષ્ટમ્ કુટ્ષિ ન સમતિવિશ્વતિ
“દર્શનમાર્ગિતં ચિત્તં રાગો ન સમતિવિશ્વતિ” ।

ધર્મસૂત્ર

—

આપજીથી નિશ્ચય થાય છે, અને માલકે પદાર્થથી નિશ્ચય થાય છે. આ પાંચ નિયમનું ચરાર્થ પાલન એ જ સીદ્ધાન્તનું રક્ષણ સ્વભાવ એટલે પાલન કરતાં સાચું. 'આપજી સાચા પુત્રમાં જન્મ્યા છીએ, સદર્શનું આપજીને જાન રહ્યું છે, છતાં પાલનમાં યતન રહ્યું આપજીને મેંએ જ કેમ?' એવા વિચારથી પાલનમાં કંઈકે આપજીને એને જ સ્વભાવ હશે છે, અપવિધ એટલે કોઈપણનો બધ. 'આપજી પાપાચરણ કરીશું તો કોઈ આપજીને શું હશે?' એવી મનમાં બીની રાખી, એને જ અવિધ હશે છે. જેનાથી જન્મનું કલ્યાણ થઈ શકે એવી વાતોનું ધરણ કર્યું તથા એવી વાતોની જવાબર માલિકી રાખી એને જીવન હશે છે. વચ્ચેના દાનધર્મ કરવા, એને ત્યાગપત્ર હશે છે. આર આર્ સત્યનું અને બીજા સદર્શનું અપરિવર્તન જાન દેવું એને જ પ્રગાથન હોવાય છે. જે સ્ત્રી કે પુરુષ પાને આ સાગ થતાં છે તે જ પુરુષ કે સ્ત્રી ખરા પ્રીયતમ હું માનું છું. કેમકે આરોહ અને પરોહમાં આ પાનનું કે.પ.પ. અપદાન હશે શકે નહિ.

સદાપદં સૌંદર્યં દિગ્દિગ્દિવં વનં
 સુખપદં વ વાતો વ વચ્ચા વે વલ્લવં વનં
 રમ્ય દંતં વના બંધિ દંધિ વો વુરિદાસ વા
 બદ્ધિદંધિ તં વાદુ અમોઘં તસ્ય સંધિવં

—અંદુલ, -સુદેવિવાસ.

। જ ! હું મરણપર્થે છું એ વાતનું ભયંત્ર હજી મને
 કવિનમદ નહીં થયું છે. એ જા વિંતનનો શાપો છે.
 પ્રિય વસ્તુ અને મનુષ્યનો અને વિદિત વનાર છે' એ
 સમસ્ત શુભમાં મનુષ્ય પ્રિય વસ્તુ માટે કે મનુષ્ય મને
 ચત્તુ હજી પ્રગટ થતો નથી, અને વિદિતનું મને
 કંઈ પડતો નથી 'સાહચર્યના દર્શનો' હું બાંધીદાર થઈ
 એ જ ખાઈ જાય અને દર્શ એ જ મારો ભાંધાર' એ
 સમસ્ત હજી મનુષ્ય શાપદર્શનો નિરૂપક દાવ છે.
 વાતના વિંતનથી છાત્ર થાય છે. "

થાય છે, પણ મહારાજ! આર્થશાસ્ત્રી પણ આનાથી
 મિત્ર છે. તે આર્થિક કુર્ચ થતાં, આર્થિક અસ્થિતિ થતાં,
 મનુષ્યમાં મનુષ્ય થતાં, સ્વર્ણમાં સ્વર્ણ થતાં કે નાણામાં
 નાણા થતાં વધારો વિચાર કરે છે. પ્રાકૃતિક આ વિચારથી
 બદ થતાં છે એ જોઈ તે દેશ કરે તરી તે પોતાના
 અંગતકલ્યાણનું વિચારી દેશરક્ષા કરી શકે છે, એ સમજી પિદ
 થતાં કુર્ચ મનુષ્ય પોતાની જ કલ્પિ કરે છે. પણ આને કમે
 આર્થિક દેશરક્ષા થઈ નિર્વિપાકિના થામ પેળથી
 રે છે! "

૩ તે વર્ષાપંચે બહુતો નથી, અને ચિહ્નજ સ્થિતિ મત્રો
પણ તેને થાય. આપણા નથી.

"હે પ્રાણજી" વાસજીના પાણીમાં જૂરો કે કતોરો રંધ
પાંખાએ તો લેખા આપજો. પછાએ દેખાતો નથી, તે જ
પ્રમાણે જેનું ચિત્ર કામચિહ્નરથી બધું થતું દોષ તેને પોતાના
દિગ્દર્શનનું જ્ઞાન થતું નથી તે જ પાણીનું વાસજી મગ્ન થતાં
લેખાંથી વરાળ નીકળશે, અને પાણી ઉછળવા માંડશે. આવે
સમયે મનુષ્યને પોતાનું પ્રતિબિંબ એ પાણીમાં દેખાય એ
લક્ષ્ય નથી. તે જ પ્રમાણે મનુષ્ય કોપદબ્ધન થતાં તેને
આત્મદિગ્દર્શન થીમા છે, એ સમજવું લક્ષ્ય નથી. તે વાસજીમાંનું
પાણી જે યોગ્યરથી બેસેલું હશે. તો મુઠા માણસને પોતાનું
પ્રતિબિંબ એમાં દેખાશે નહિ. તે જ પ્રમાણે જેનું મન આત્મ-
સ્વમાં સપડાયું છે, તેને પોતાનું દિગ્દર્શન સમજાય એવું નથી,
તો બીજાના દિગ્દર્શન વાળ તો બાહ્યજે જ રહી. તે પાણી જે
પવનથી કાઢવા માટે તો મુઠા આપણું પ્રતિબિંબ તેમાં દેખાશે
નહિ. તે જ પ્રમાણે જેનું ચિત્ર જ્ઞાન થયેલું છે, તેને આત્મ-
પરીક્ષણ થીમા છે એ સમજવું નહિ. તે જ પાણી મંદુ અને
મધીય થયું હશે. તો મુઠા આપણું પ્રતિબિંબ બરાબર
દેખાતાર નથી. તે જ પ્રમાણે જેનું ચિત્ર લંઘનમગ્ન થયું છે,
તેને પાસમાંનું કે પોતાનું દિગ્દર્શન સમજાય છે એ જાણવા
જોઈએ નથી. તે જ પાણી જે મધ્ય અને દાઢ દોષ તે
લેખા મનુષ્યનું પ્રતિબિંબ મધ્યરજું દેખાશે. તે જ પ્રમાણે જેનું
ચિત્ર કામચંદ. આપણ (કોપ), આત્મજ. આત્મજ અને
સંઘવમત્તા એ પૃથ્વ આપણુથી નિમુકત થયું હશે, તેને જ
આત્મપરીક્ષણ વર્ષાપંચે સમજાય.

(૧૧)

શિવજીની ભાવના

શુદ્ધિ આપનારી છે. હવે તો એ જગતે જિન્દગી
 દેવાને જોવા ૩ " દે જિન્દગી, જે વેળાએ મિત્ર બદલે
 દોષ છે, તે વેળાએ પ્રતિષ્ઠા, સમાધિ અને દંડના એ વધુ
 જોખમની ભાવના કાઢી પાડે તરી. એક જાણીતું દેવના
 સગમાવેના દોષ અને તે વડે જોવા બાદમાં, જાણી અને
 જોવી પાસ નાખી કાઢે તો, તેને તે સગમાવે, ખરે ૩૧
 તે જ પ્રમાણે જેનું મિત્ર બદલે દોષ, તે એ પ્રતિષ્ઠા,
 સમાધિ અને દંડના એ વધુ જોખમની ભાવના કાઢી તો
 દેવા મિત્રને ઉત્તરના મગધે તદિ કરેલાં જ મિત્ર બદલે
 વધુ દોષ છે, તો તે જાણીતું જોખમની ભાવના કાઢી
 એ કાઢે તરી. વધુ તે કાઢે પ્રતિષ્ઠા, સમાધિ અને દંડના
 જાણીતું જોખમની ભાવનામાં પાડી જ દંડનાથી છે
 ૩૨, જાણીતું મિત્રને એવાથી ઉત્તરના મગધે છે એક
 જાણીતું દેવના સગમાવેના દોષ તો તે વડે જાણીતું જાણી
 અને જાણી પાસ નાખી સગમાવેના પ્રતિષ્ઠા કરે તો તેને
 સગમાવેના મિત્રને જોવા તરી. એ જ પ્રમાણે જેનું મિત્ર બદલે
 વધુ દોષ તેને પ્રતિષ્ઠા, સમાધિ અને દંડના એ વધુ જોખમની
 ભાવના કાઢી તો તે દેવા બાદમાં નીકળે જાણી અને
 દેવા મિત્રને ઉત્તરના મગધે તદિ

(૧૨)

સાત્ત્વર્થનાં પ્રત્યક્ષ રૂપ

એક પ્રસન્ન શાશ્વત્ત્વના આરુઢ્યને જિંદગી જુદા-
 , " હે મૃદસ્યો ! કેટલાક અમલ આરુઢ્યો દાન
 નથી, સત્ત્વર્થ કે કુર્ત્ત્વના રંગ નથી, મા
 નથી, નરો જનાર કેદ નથી, કે સર્વે જનાર
 દેનાર છે. પણ આનાથી હજુ બીજા અમલ
 મ કેદ છે કે દાન થઈ છે, દાન થઈનાં રંગ છે.
 ને અસત્ત્વર્થનાં જે રંગ છે, મા છે, જાણ છે, નરક છે
 છે.

હે મૃદસ્યો ! જે અમલ આરુઢ્ય નાસ્તિકવાદી દોષ,
 દાસ્ય, વાસ્ય અને કરી પાપકર્મ થઈ જાય એ
 છે; પરંતુ જે અસ્તિક દોષ છે, તેમને પાપકર્મના
 , અને પુણ્યકર્મ તરફ તેમની પ્રાપ્તિ થી, એ જે
 ન છે. હવે એકાદ મુલ આપી એવો વિચાર કરે
 ને નાસ્તિકના દેવા પ્રમાણે પરલોક ન દોષ, તો
 પ્રાણને દુઃખની જાણ નથી; પરંતુ જે પરલોક દોષ
 નથી એમ માનીને પ્રાણને આ લોકમાં અધર્મોચ્ચ
 , તો પરલોકમાં તેની શી મતિ થશે ? તેની દુર્મતિ
 કે ? હવે પરલોક નથી એમ માનીએ, તો ધર્મિક
 ની મરણ પછી કદાં પણ દુઃખ થવા જેવું નથી;

ચેતિમાંથી પ્રાપ્તી મેલો કે તે આપોઆપ મેલેને જામે છે, તેને મેલ મેલજવા માટે ખટખટ કરતી પટ્ટી નથી, એવો લેખનો મત છે. પરંતુ બીજા જગજુ જાણજુ મેલ સંદેગ છે એવું કહેનારા છે. પોતાના પ્રવલથી મેલ મેલજાવ છે, એવું તેમનું કહેવું છે. દે જુદસ્યો ! આ બે પંથના જગજુ જાણજુના મતો પરસ્પર વિરોધી નથી કે ? ”

“ હા, ભઈત ! આ જગજુ જાણજુનું કહેવું પરસ્પર વિરોધી છે. ” શાશાસામવાસી જાણજુએ ઉત્તર આપેલ

છુદ મેલવા, “ દે જુદસ્યો ! ઠાઠા માણસ એવો વિચાર કરે છે કે અમુક અમુક ચેતિમાં દુઃખમેલખ્યા સિવાય મેલજ સમાચરજુથી મેલજ મગરી નહિ, એ વાત બે ખરી દોષ તો આ જોડમાં પરિવેશ આચરજુથી કાંઈ જ નુકસાન થવા જેવું નથી. ત્રણી કુલ દોષોઆ આપણી પ્રકરતા જ થનાર છે. અને જે પ્રવલથી સુખતિ પ્રાપ્ત થતી દોષ, તો આરો સુખર્થ વિશેનો કલ્પાદ અને ખૂન જ ઉપયોગી થશે.

પૂર્વપરંપરા એવી જી મારે ખડૂ માનશે નહિ. એ આમ હશે
 મારે ખડૂ માનશે નહિ; એ આપણા પરિવર્તનમાં જે છે મારે
 ખડૂ માનશે નહિ; એ અનુમાનસિદ્ધ છે મારે ખડૂ માનશે
 નહિ; આરો આ લૌકિક ન્યાય છે મારે ખડૂ માનશે નહિ;
 એ મુદ્દર વાળ્યા છે મારે ખડૂ માનશે નહિ; આપણી મદદને
 એ અનુકૂળ જી મારે એ ઉપર વિશ્વાસ મુકશે નહિ; આ મમણ
 પ્રસિદ્ધ છે કે આ આપણને પૂજ્ય છે મારે મદારા આ આપણ પર
 વિશ્વાસ મુકશે માં' પણ કાલમો તદ્દમારી વિરેદ્યુદિયી
 ન્યારે મદારા ઉપરેક તદ્દમને ખરો લાગે, ત્યારે જ તદ્દમે તેનું
 મદણ કરે. દરે દુ તદ્દમને પપું પું કે ન્યારે મનુષ્યના
 અંતઃકરણ ઉપર લાગેલાં પાંખે જેમે છે, તે વેળાએ તેને
 આત્મલિત કે પરદિન સમજાવ એ શક્ય છે કે ?”

“ના, ભગવદ્” એવો કાલમોએ ઉત્તર આપ્યો. છુદ-
 આમળા મોખ્યા, “હવે દે કાલમો! દુ તદ્દમને એમ પપું પું
 કે મનુષ્યનું અંતઃકરણ જે અસંભવથી (પરોપકારગુદિયી)
 બરાબ ગણું, અદેવથી (મૈત્રીથી) બરાબ મણું, અને અમોહથી
 (લાભથી) બરાબ મણું, તો તેનાથી દિવ શરી કે અદિન શરી ?”

“દિન શરી” એવો કાલમોએ ઉત્તર આપ્યો, છુદ-
 રેવ મોખ્યા, “દે કાલમ! જેનું અંતઃકરણ લોભાભિમુખ શયું
 નથી, તે નિર્મોખી મનુષ્ય લોભથી પ્રાણપાત કરતો નથી;
 મોહી કરતો નથી; વ્યભિચાર કરતો નથી; ખોટું બોલતો નથી,
 અને આ પાંચે કલ્યાણમાં જીવનને જે ઉત્કેષ આપતો નથી.
 તેમ જ અદેવ અને દાનથી મનુષ્ય દેવથી કે અગ્રાનથી

૧. (૧) જે પામેક દશે તેા આગ કુખમાંથી જડને કુખનિ
 ખજરી બેઠે; (૨) જે પામેક ન દોષ તેા આજી ૪/૫-૫
 હૂં ડોહી જમી પ્રાણી તમ વેચવા ન ગણતા આવરથી કનુ
 મુ; (૩) જે પાપી અનુબને પાપ જાત કિલ્લ કામવરી પડે
 છે, એ સિદ્ધાન્ત ખરો દોષ, તેા હૂં કદી જે પાપ કમ્બો ન
 દેવાથી કિલ્લ કામવચાનો આગ ૫૨ પ્રભાવ આપી નહિ;
 (૪) જે આપખૂ પાપનુ કણ આપખૂને ખરે છે જાં બેનું ન
 દોષ તે મોબ્દ ડોહને જે કામવનું પડે છે, એ સિદ્ધાન્ત ખરો
 દોષ તેા આગા મદામખૂથી જાં હૂં ખદાઈ જ નહિ જમી મોબ્દ
 બચેનું જે કમખૂ કદી મુ: "

જુદને તપાંચ અવજી કરી કાસાયેને અત્યંત આવંદ
 થયો અને તે વિરસથી તેઓ જુદવા વધાસકે થયા

હાંના વખત સુધી વારવાર ક્યા પછી તે જાણ્યોએ
આપવાનને મળું ? "આપવાન ! તે પવિત્રતા અને
અખાલ હશે છે; અને તે કદ નિના વચ્ચે રહું તો
ચોખ નથી."

આપવાન બોલ્યો, "જીવન સાથે વાત કરો એ તારા
કાલ કાલ છે તો તે તમારું આપવાનું છે તમારી સાથે આવું પુ"

"પછી તે જાણ્યોસમુદાય સદ આપવાન જુદેવ રહે
મને અને કુલસભામાંથી પછી એ નાનુએ બોલ પછી
તેણે જુદેવને કહ્યું. "દે જીવન" જાણ્યોસું હોવું એમ છે
? જાણ્યોસું ન મેં છે, બીજા વજો દીન છે. જાણ્યોસું ન
શુદ્ધ છે, બીજા વજો કુલ છે જાણ્યોસું ન મેં છે,
બીજાએને તરીકે જાણ્યોસું પ્રકરના મુખથી કમલ વંદના
દેના જીવન પુત્ર છે, અર્થતે તે જ પ્રકરના વંદના છે.
દે જીવન ! આ મુદા સંવર્ષ આવતું હોવું પુ છે?"

જુદ બોલ્યા, "દે આપવાન ! જાણ્યોની સંજો
જાણ્યોની વાત છે, મર્મથી વાત છે, પ્રકાર વાત છે, અને
જાણ્યોને કુલ વાત છે. આ પ્રકારે જાણ્યોની સંવર્ષ બીજા
વજો પ્રકારે જાણ્યોની કમલથી વંદના દેના જાણ્યોએ
પ્રકરના મુખથી કમલ વંદના દેના છે, એ આપવું
તરીકે પુ ?"

આપવાન બોલ્યો, "દે જીવન આવતું હોવું અને
તે દેના તો તે પુત્ર પ્રકરના વંદના છે એ વિશે જાણ્યોને
પૂર્ણ વિશ્વાસ છે."

“બીજ વર્ષના લોક આપણી નિરાશ થશે તો મેં સમ-
જમાં બતારા નથી એમ લોકે લાગે છે શું?”

આપણા બોલો, “હાઈ પબ્લિક વર્ષનો મનુષ્ય આ
પાપકર્મથી નિરાશ થતાં સર્વમાં જશે. પુણ્યમયનું ૧૭
જાદુજીવે અને જાદુજીવોને સરખું જ મળનાર છે.”

જુદ બોલ્યા, “આ પ્રેમમાં જાદુજીવ જ માત્ર દેવને
ચિન્તિત મૈત્રીભાવના કરી શકે છે. દરિય, વેલ અને જી
એ કરી શકશે નહિ એમ લોકે લાગે છે શું?”

આપણા બોલો, “મારે તમે મૈત્રીભાવના કરી
શો છે.”

જુદ બોલ્યા, “તારે પછી જાદુજીવ જ એક વર્ષ અને
બીજ વર્ષ લીન છે એમ દેવને શો આધાર છે.”

આપણા બોલો, “આપ તમે ને દેવ પબ્લિક જાદુજીવ
પેતાનું કોઈ સમજો છે અને બીજાએ લીન સમજો છે એ
વાત ખરી છે.”

જુદ બોલ્યા “હે આપણા! પારો કે એકાદ
મુખાંબિલિન રાત્ર સર્વ જાદુના મગ્ન સો પુણ્યોને એકાદ કરે.
તેમાંના દરિય, જાદુજીવ અને રાજાજીવના જન્મેલાને ને દેવ
કે ‘જાદુજીવ અડિ’ ખરો અને રાજા કે મદનજીવનું લાકડું
લોક અમિ દેવજીવ કરે. ‘પગ્નુ દેવના મંદાજી, નેદાદ કંપાદિ
લીન કુદમાં જન્મેલા દેવ દેવને તે દેવ કે ‘જાદુજીવ અડિ
આવો; અને એકાદની લાકડીઓ લોક અમિ દેવજીવ કરે.’

સાચા બોલે, " હે ગૌતમ ! તેને ઘેરો કે
જો નહિ તે એક ત્રીજા ન જલિનું શાસ્ત્રી થાય છે.
જે ખમ્મા સ્ત્રીને છોડે પરંતુ જાહેર અને
મનપ્રસાદી કદાચ પુત્રમાં આવે પ્રસાર જાણી
શે. "

પુત્ર, " હે આપસાચન ! ને સાચજ મધુએમાં
આપ કહેલા સુદિશિત દોષ અને જુને જલિનું
તેમાં ક્યા બગ્ગે થાદ અથવા વાગમાં પ્રથમ
આવશે ? "

આપસાચન બોલે, " જે સુદિશિત હશે તે બંને
દાનો હશે, તો જે તેને જ વધવામાં પ્રથમ આવજવ

જુદ બોલે, " હવે એનું સમાપ્ત કે ને એનું જાણ મા
અંગ વિદ્યા છે, પણ અન્યત્ર જાણી છે, જુને
દાન નથી, પણ અન્યત્ર સુગ્રીષ છે. તો તેમાં પ્રથમ
આવજવ આવજામાં આવશે ? "

આપસાચને કહ્યું, " હે ગૌતમ ! જે સીધવાનું હશે તેને
: આવજવ થશે. જુગાની મનુષ્યને આવેલા દાનથી
શે. મગવાર છે ? "

જુદ બોલે, " હે આપસાચન, પ્રથમ. તે જલિને
આપુ પછી વેળાએ આવુ અને હવે ને. હું શીએ
આપે છે, અર્થે હું જે મનુષ્યને સુદિશ્વુ છું તેને
મંદીર કહે છે. "

આપણે જોઈએ, "હે જીનમ ! તેને વોટા ૩
 આપી નહિ. તે એક પીછાળ જ બનિતું થાણી થાય છે.
 એ ખચ્ચર હીએ છીએ. જરાંત આપણે અને
 સંબંધથી થનારા પુત્રમાં આપણે પ્રસાર જાણીએ
 રહી." "

હે પુત્ર, "હે આપણાપણ ! જે આપણે મધુએઆ
 આપણે કરેલાં સુચિસિત દોષ અને બીજાં અસિદ્ધિ
 તેમાં હયા બાળને જાદ અથવા વજમાં પ્રદમ
 આપણે ? "

આપણાપણ જોઈએ, "જે સુચિસિત દોષ તે અને
 દોષો દોષો, તે એ તેને જ મધુએઆ પ્રદમ આપણે
 "

મુદ જોઈએ, "દરે એક સમય ૩ તે એક સમય મા
 અત્યંત વિદ્યા છે, પણ અત્યંત દુરાચારી છે, બીજાં
 વિદ્યા નથી, પણ અત્યંત સુમીષ છે. તે એ પ્રદમ
 આપણે આપણા આપણે ? "

આપણાપણે જોઈએ, "હે જીનમ ! જે મીસવાનું દોષ તેને
 આપણે દોષ. દુરાચારી મધુએઆ આપણે દોષ
 આપણે જાણીએ છે ? "

મુદ જોઈએ, "હે આપણાપણ પ્રદમ તે બીજાં
 આપણે, પણ આપણે આપણે અને દરે તે. તે પ્રદમ
 આપણે છે, આપણે દોષ એ મધુએઆ સુચિસિત દોષો
 આપણે કરે છે ? "

“અસિત કવિ બોલ્યા ‘તમારું તપ વર્ષ નથી ? તમારું જન્મવર્ષ નિશ્ચય નથી; પરંતુ મહાત્મા પર વિશ્વાસ હોય તો તમારું તમારું હોતી રહેશે નોંખે.’

“તું કોણ છે ? તે સાત શાસત્રોએ પૂછ્યું.

“અસિતે ‘હું અસિતેવશ કવિ છું’ એમ કહ્યું. પછી તે સાત શાસત્ર કવિઓએ તેમને તપશ્ચર્યા કહી તે બોલ્યા, ‘શાસત્રવર્ણ ન કહે છે અને બીજા વર્ણ કીન છે, એમ કહે’ સાબળું છે ! પણ મારા પૂર્વજોએ શાસત્ર સાથે જ સમ દેવ દેવ, એની વખતે પાત્રી છે ? તમારી ઘડી-વઘાડી વગેરે પૂર્વ જીવોએ શાસત્ર પુરખી સાથે જ સંબંધ રાખ્યો હતો, એ જણ તમે નિશ્ચિતપણે કંઈ કોઈ છો ?’

“ના એ સંબંધ અને કાલ જ કહી શકતા નથી. તે સાત કવિઓએ કુતર પાળ્યો.

“અસિત બોલ્યા, ‘તો પછી શાસત્ર વર્ણ ન કહે !’ અને બીજા વર્ણ કીન છે, એમ કહેવામાં તો અસંભવ છે ?’

“હા આપવાયન ! તે સત્તે શાસત્રોએ અનિહાર ક્યાં. પછી તે જ અનિહારના સંબંધમાં તું મારા સાથે કેવી રીતે વાદ કરી શકીશ ?’

આ શાસત્ર સાબળી આપવાયન પુલ્કેને ક્ષમાસહ

આમ વિચાર કરી તે બેડ છુદ પામે ત્યાં; અને
 પ્રથમ પૂછી એક બાબુ પર બેઠા વાસિષ્ઠ બોલ્યો, "હે
 તમ ! અને બેડ સુચિસિદ્ધ શાસ્ત્રજ્ઞમાર હોજી. આ
 પ્રાચીનો સિદ્ધ છે અને હું પોષ્ટસ્થાનનો સિદ્ધ છું.
 બમારી જાતિભેદ સંબંધે વિવાદ છે. આ દેહે છે 'જન-મયી
 શાસ્ત્ર' ; હું દેહ છું 'કર્મથી શાસ્ત્ર'. આપની દાર્શનિક
 સાંબળી અને અન્ને આવા હોજી; હવે બમારામાં મેલું દેહેતું
 ખરું છે, અને મેલું બેડું છે, એ આપ જામને સમજાવી
 દેશો."

છુદ બોલ્યા, "વાસિષ્ઠ ! તજ, રક્ષ હત્યાદિ વન-
 સ્થાનમાં જુદી જુદી જાતો જન્માય છે, તેમજ દાડી, દીડા,
 દત્તિદિ બારીકમાં બારીક પ્રાણીમાં જે જન્માય છે. સર્વની
 જાતો અનેક છે. શાપદની જાતિઓ અનેક છે. પ્રાણીમાં
 મેદનાર માછલાંમાં અને આકાશમાં ઢગનારાં પંખીઓમાં પણ
 અનેક જાતિ જન્મી આવે છે. જુદી જુદી જાતિનાં ચિત્ર
 આ સર્વ પ્રાણીઓમાં સ્પષ્ટ દેખાઈ આવે છે; પણ તે સૌ
 માનુષમાં જન્માતાં તથા વાન, રાત્ર, આંખ, મોં, નાક, જોડ,
 બાંધ, ડોકું, પેટ, પીઠ, હાથ, પગ હત્યાદિ સર્વ અવવેશમાં
 એક મનુષ્ય જીવન મનુષ્ય દરેક તદન બિન દોષ સ્વતંત્ર
 તથા. અર્થાત્ પશુપક્ષિ વગેરેમાં જેમ આકાશચરિયો જુદી જુદી
 જાત જન્મી આવે છે, તેમ તે મનુષ્યમાં જન્માઈ આવતી
 તથા. સર્વ મનુષ્યનાં અવવેશ સમજાય સરખા આકારનાં જ
 દોરાથી મનુષ્યમાં જાતિભેદ નથી કરેલો સ્પષ્ટ નથી. પરંતુ
 કર્મથી મનુષ્યની જાતિ તરીકે એ સ્પષ્ટ છે. એકાદ

(૧૬)

માંડાળ કેમ થાય છે ?

જમવાન છુદ આપખોયા અનાવરિયિના આગમમાં
રહેતા હતા તેવામાં એક રિવસ, જિથા મદલુ દસ્તા દસ્તા
અગિદોત્રી બારદાન માલખુના મારખા આમત આતી મિત્રા
મદે કમા રવા બારદાનનો અગિદોત્ર સગમનો હતો; અને
તેમાં તે આફુનિ તાંખનો હતો. છુદને એમાં જ તે મ્હેરેથી
જમ પાડી બોલ્યો કે "જરે જમખુ" મંડીઆ ! માંડાળ !
ત્યા જ હતો રહે !"

છુદે પૂછ્યું, "દે જામખુ, તું માંડાળ કે માંડાળના ધર્મ
જલ્લે છે ખરો કે ?"
જામખુ બોલ્યો, "દે જાનમ ! મને એની કાઈ જ
ખબર નથી. માંડાળ કેલુ અને માંડાળના ધર્મ ક્યા એ આપ
મને મ્હેરો તો ઠીક રહે."

છુદ બોલ્યા, "વારંવાર મુસ્લે વધાર, બીજા પર વેર
કેનાર, પાપથી લેવાયેલા અને નામિતક દરિયાનો મનુખ માંડાળ
હે એમ જાણ્યું. ને પ્રાણીની પાત દરે છે, નેના અંતઃકરણમાં
દયા વસતી નથી. ને વલ્યાદ અને ચોરી દરે છે તેને માંડાળ
દરેવે. ને બીજાનું કશું સર્થ તે પાપું મામત નહાસી લાય છે,
કે મારે તેને કાંઈ જ આપ્યું નથી એમ આફુ બોલે છે, તે

હાલી જાણે, અદલ રેખાને અપેક્ષાં મટાડ હાલી જાણે
 તે બા પ્રાણે જાણે અદલ જાણે હાલી જાણે હાલી જાણે
 જાણે છે. હું અદલની મરજી મરજી જાણે, અદલ જાણે
 જાણે અદલની મરજી જાણે હું. હું અદલની મરજી મરજી
 હાલી જાણે અદલની મરજી મરજી મરજી મરજી મરજી

વાસિષ્ઠ બોલ્યો, " સરજ માર્ગ દેખો અને દરેકો માર્ગ દેખો એ સંબંધે જ અમારો નિષ્ઠ છે. આપણે આશ્રમ, તૌલરીય આશ્રમ, છોડીને આશ્રમ અને આશ્રમ આશ્રમ એ સર્વ જિજ્ઞાસુ માર્ગો ઉપર છે. નો જે જેમ એકાદ માર્ગમાં જતાના સાંખ્યા અમર કુદો રચાતે માર્ગમાં જ જાય છે, તે જ પ્રમાણે શુદ્ધ શુદ્ધ આશ્રમોએ ઉપરથી દરેક માર્ગે પામેના માર્ગો ઉપરે અસાધ્યતાને જ જાહેર માર્ગ છે. શુદ્ધ બોલ્યા, " તું આ સર્વ માર્ગ અસાધ્યતાને જાહેર માર્ગ છે એમ કહે છે. પરંતુ આ સર્વ આશ્રમોમાંથી અસાધ્યતાને સાધ્યતા બેળ એકાદ એકાદ પણ આશ્રમ છે કે ?

" ના, જીવન " વાસિષ્ઠે કહ્યું આપો શુદ્ધ બોલ્યા " આશ્રમોની સાત આચાર્યપરંપરાઓ સુધીના એક પણ આચાર્ય અસાધ્યતાને સાધ્યતા છે કે ? "

" ના, જીવન " શુદ્ધે કહ્યું, " વાસિષ્ઠ, વિશ્વામિત્ર, વસિષ્ઠ, અંબી-રત્ન, બૃહુ હત્યાદિ વેદવેદના પ્રજ્ઞા અને પ્રવર્તક કાપિ-એકે પણ અસાધ્યતાને સાધ્યતા બેળ છે કે ? "

" ના, જીવન " વાસિષ્ઠે આ પ્રમાણે આશ્રમોએ, આશ્રમોના આચાર્યોએ અને આશ્રમોને પૂજ્ય એવા કાપિઓએ સુદાં અસાધ્યતાને સાધ્યતા બેળ નથી એમ દોષા છતાં આગદાશના આશ્રમો તે અસાધ્યતાને સાધ્યતા બેળવાનું કહે છે, એ વિચિત્ર નથી કે ?

“ હા ચિચિત્ર ભણાવ છે ખરું.”

“ હે, વાલિય! બહેને એકાદ માણસ ચેલ્યામાં મીઠી
મનુષ્યનો આરામ કરી તેને બીજા કોઈ પૂછી કે ‘મઝા!
તું જે પમદીમાં બાંધે છે તે ક્યા પાના માગ ઉપર જવા
મરે છે?’ ને હોય તો પર છું તે મને જાણ નથી, તો જે
તેના માગ ઉપર જવાને હું પમદીમાં બાંધું છું.’ આ
મનુષ્યના ક્યાન મરણ પ્રયત્નોને ન જોતાંજ તેની સાથે
સાધુજનના પ્રાપ્ત કરાવેના માર્ગ દર્શાવનાર શાસ્ત્રજ્ઞનું
બોધનું ચિચિત્ર નથી કે? ”

“ હા ગીડમ! એ ચિચિત્ર ભણાવ છે ખરું.”

“ હે વાલિય! આ અધિભક્તિ નથી પાશ્વરી ઉત્તર
બીજી દોષ અને એકાદ માણસ આ તીર પર આવી સત્યા
તીર્થની પ્રાર્થના કરે કે ‘હે તીર, તું અદિ ભાવ; તું અદિ
ભાવ’ તો શું આ મનુષ્યની પ્રાર્થનાથી કે વાચનાથી અધિભ-
ક્તિનું પેદા થી આ પાર આવશે કે? ”

“ ના, નીતમ.”

“ તે જ પ્રમાણે હે વાલિય! શાસ્ત્રજ્ઞની નામવિધિ
પ્રાર્થનાથી અધિભક્તિ સાથે એ સાધુજનના પાત્રે એ
નંબરનું નથી.

“ હે વાલિય! બહેને એકાદ મનુષ્ય આ અધિભક્તિ
પર જીવ્ય મરે આ કોઈ પોતાની જાતને રોગીથી ક્યા
પૂછી કે જે તો તે ક્યાને તો ક્યા કાંઈ એમ નથી ક્યા
કે? ”

" તે સત્ય છે કે પરત્ય છે ? "

" તે સત્ય છે. "

" દે વાતિષ ! ત્રિવિદ જ્ઞાન સપ્તમિદ છે ?
અપ્તમિદ છે ? "

" અપ્તમિદ જ્ઞાનમ ! "

" તેમના મિત્રના વેર છે કે નહિ ? "

" ઈ. "

" તેમનાના દેવગુરુ છે કે નહિ ? "

" દેવગુરુ છે, દે જ્ઞાનમ ! "

" તેમનું મિત્રપાપમત્રવિરોધન છે કે પાપમત્રપુત્ર છે ? "

" પાપમત્રપુત્ર "

" તે સત્ય છે કે પરત્ય છે ? "

" દે જ્ઞાનમ ! તે પરત્ય છે. "

" દે વાતિષ ! અસંતેજના અને ત્રિવિદ જ્ઞાનપુત્રા મુખ્ય આ
જ્ઞાન પદ્ધતિ વિરુદ્ધ છે તે અસંતેજના અને તેમનો મત્તેનો
જ્ઞાન પદ્ધતિ કો વા ? તે અસંતેજના અસાધુજ્ઞાન પદ્ધતિ તે
જ્ઞાન પદ્ધતિ નથી. તેથી દે વાતિષ ! ત્રિવિદ જ્ઞાન
અસાધુજ્ઞાનનો જે માર્ગ છે તે માર્ગ નથી, પણ ક્રમાર્થ
જે આ તેમના મત્તે ત્રિવિદજ્ઞાન કે ત્રિવિદજ્ઞાન સ્ત્રી
દર્શન.

ત્યારે એના મનમાં એવો વિચાર આવ્યો કે આપણી પાસે
જા સંપત્તિ છે. તેને જો આપણે મદાપ્તમાં વાપરીશું તો
આપણને ચિરકાળ શાંતિ થશે. આ વિચાર તેણે પોતાના
શ્રદ્ધિને બાંધ્યો અને કહ્યું કે 'દે જાણજી, મદાપ્ત
સ્વામી મારે થઈ રહ્યા છે. તે કઈ રીતથી કરતા મારે
દિન થશે તે ખતરે છે.'"

"પુરોહિત બોલ્યા, હાલમાં આપના રાજ્યમાં શાંતતા
નથી. ગામ અને સદેરો વચ્ચે જંગ છે, સોરોને ચોરો તરફથી
ઉપદ્રવ થાય છે. એવી સ્થિતિમાં જો આપ સોરો ઉપર કો
નાખશો તો કઈ વ્યથા વિમુખ થશે. હવે આપને એમ સામગ્રી
કે શાકી દાખાથી, ગુરંમમાં નાખવાથી, વિરુદ્ધ કરવાથી, કે
રાજ્યમાંથી હાલો નક્કીથી આ ચોરોનાં બંદોબસ્ત થશે;
પરંતુ આવા ઉપાયથી રાજ્યમાંની અધોધર્મોનાં પર્જાને નાશ
થશે નહિ. કેમકે, આવા ઉપાયોથી જે તામે આપણે નહિ, તે કરી
નોશાન ઉભા કરશે."

"હવે આ નોશાન તોડવાના ખસ ઉપાય જોઈએ તો
આ છે કે આપના રાજ્યમાં જે બેની કરતા કંઈ છે તેમને
આપ બી આપો; જે વેપાર કરતા કંઈ છે તેમને
મુદ્રી આપો; જે સરકારી નોકરી કરતા કંઈ છે તેમને
યોગ્ય વેતન આપી તેમનાં યોગ્ય કાર્યમાં ઉપયોગ કરી સો.
આવી રીતે સર્વ માણસો પોતાપોતાના મનમનના કામમાં લાગી
મથા પછી આપના રાજ્યમાં નોશાન થવાનો સંભવ નથી.
આવા ઉપાયો આપની તિજોરીની અભિરુદ્ધિ

(૧૯)

ભારતીય બેંક

આ જમને જુદીય મજબૂતમાં જિલ્લા ૧૭૧.
સાફવૃદ્ધિમાં એક દલ ને જે.એ ભારતીય મજબૂત
બેંકમાં બેંકમાં ૬૫ મ.બુ. ૬૫ મે.એ આ ૬૫૫.
૬૫૫. ૬૫ મે.એ ૬૫. આ જિલ્લા ભારતીય બેંકમાં.
બેંકમાં મિલ્કતી બ.દ ને ૬૫૫ મજબૂત ૬૫ મે.એ
જુદ ભવન ૬૫૫ મ.બુ ૬૫ મે.એ ૬૫૫ જિલ્લા
૬૫૫ ૬૫ મે.એ ૬૫૫ ૬૫.

જુદને જિલ્લા મે.એ ૬૫૫ મે.એ. ૬૫૫ ભારતીય બેંકમાં
" ૬ મજબૂત " ૬ મે.એ ૬૫ ૬૫ મે.એ ૬૫૫ નિર્દેશ ૬૫
જુ ને પ્રમત્તે ૬ ને મે.એ ૬૫ ૬૫ નિર્દેશ ૬૫ જિલ્લા
૬૫ મે.એ ૬૫ ૬૫ "

જુદ ભવન બ.દ. " ૬ મજબૂત ૬૫ ૬૫
નિર્દેશ ૬૫ ૬૫ "

મ.સરે ૬૫. " ૬૫ ૬૫ મે.એ ૬૫૫ ૬૫૫ ૬૫,
૬૫ ૬૫૫ ૬૫૫. ૬૫ ૬૫૫ ૬૫૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫
૬૫ ૬૫ ૬૫૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫૫ " ૬૫
જુદ ભવન. " ૬૫. ૬૫ ૬૫, ૬૫ ૬૫ ૬૫
૬૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫ ૬૫

(૨૧)

બોટ ન બોલવા વિષે રાહુલને ઉપદેશ

૧૭ એક સમયે જુદ બગવાન રાજગૃહમાંના વેલ્ડરનમાં રહેતા હતા. તે વેગાએ આપુધ્ધાન રાહુલ રાજગૃહ પામે અમ્મણ્ડિશ નામના સ્વગમાં રહેતો હતો. એક દિવસ સંખ્યાકાને જુદ બગવાન રાહુલ હતો તે દેશને ગયા રાહુલે બગવાનને દૂરથી જોઈ આસન બિઝાર્યુ અને ચરણ ધોવાને પાણી લાવી રાખ્યું. જુદરેવને આસન પર બેસાડી ચરણ ધોવા રાહુલ લેખને નમસ્કાર કરી એક ભાગ્યુએ બોલે.

જુદે પમ ધોવાના પામમાં ઘોડુંક પાણી નાખી રાખ્યું, અને રાહુલને પૂછ્યું, “ રાહુલ ! આ અત્યંત અરપ ભગ નુ જુએ ઉ ? ”

“ હા બાઈ ” રાહુલે જવાબ આપ્યો.

“ રાહુલ, જેને બોટું બોલતાં સરખ આરતી નથી, તે માન્ય નહીં માન્ય (મમજુવારું) આ પાણી પ્રમાણે હાથક મમજુનું જોઈએ ! ”

“ પછી જુદે તે પાણી ફેંટી દીધું અને બોલ્યા, “ રાહુલ ! જેને બોટું બોલતા લાજ આરતી નથી. તેનું માન્ય આ પાણી પ્રમાણે ત્યાજ્ય છે. ”

કરી જુદ તે વાતજુ ઉપુ પાછી બોલ્યા, “ જેને બોટું બોલતામાં સરખ લાજતી નથી તેનું માન્ય આ વાતજુ પ્રમાણે ઉપુ વાં મળુ છે. એમ સમજ્યું. ”

૧૩. હર્મ કરતા, કરતા પણ તેનું પ્રત્યક્ષજ્ઞ હમું જોઈએ અને
 હર્મ આત્મચરિત્રનાપર જણાવે તેા અપરિચિત્ત હા તેને કાઢી
 રેવું. પણ તે હર્મ સાદા જણાતા આમગ સાધુ કાળનું. વળ
 શાકુપા ૩૩૪ પણ હર્મ ક્યાં જાતી પણ તારે એનું પ્રત્યક્ષજ્ઞ
 હમું. તે હર્મ જગત છે, આત્મચરિત્રને વિષય કરતા. એ
 અને જાણવુંજાણી છે એમ જણાવતા આપના તથામન પામે
 ૩ પિતાનું બિંદુ પામે જાત તારે તેને પ્રજાગત કરે. અને
 તે વિષયથી જાતે તે હમું નહિ. પણ પોતાને દર્શન કરે. હર્મ
 એ તને આત્મચરિત્રનાપર દોષ જુખવુંજાણી છે એમ
 જણાવતા આપે, તેા મુદિત આત્મચરિત્રના અંત-કર્મથી તે કરતા
 તારે જાતે જાતે અભ્યાસ કરે.

“તે શાકુપા ૩૩૪ના જે માધુસૂત્રને પોતાના
 કર્મિક વચિક અને માનસિક કર્મો પરિગ્રહ કરે. તે તેમને
 પ્રત્યક્ષજ્ઞથી જ જાણ કરિશ્વ કરતા જે સમુદયના પોતાનાં
 કર્મો પરિગ્રહ કરે, તે પણ આ પ્રત્યક્ષજ્ઞથી જાણવુંજાણી જા
 તેમ જ વર્તમાન કરતા સમુદયને પોતાના કર્મો પરિગ્રહ કરે
 છે. તે પણ આ પ્રત્યક્ષજ્ઞ વડે જ કરે છે. અથવા તે શાકુપા ૩
 જાતે જાતે પ્રત્યક્ષજ્ઞ કરતા કરતા નું કર્મિક, વચિક અને
 માનસિક કર્મો શુદ્ધ કરતા શીખે.”

આ પ્રમાણે બનવાન બેટી કરતા પાતી શાકુપે તેમના
 કર્મો અભ્યાસ કરી તેમને વદન કરું

મેહું થયું, એટલે એમણે પાસણનો નરૂઓ છાટી ખદારા
કપાળમાં માર્યો!”

“તે દિવસથી વૈદિકા ઘણી દુઃખ અને મરમ સ્વભાવની
હો એવી તેની અવસ્થા થઈ ગઈ.”

“આ પ્રમાણે, હે બિહુઓ! એકાદ બિહુ જ્યાં મુખી તેની
વિશ્વ ખરાબ સંજોડો તેના કામ પર પડતા નથી, ત્યાં મુખી
સાન્ત અને નમ્ર દોષ છે. પણ જ્યારે ખરાબ સંજોડો સાંભળવાનો
પ્રસંગ આવે છે, ત્યારે તે સાન્ત અને નમ્ર છે કે નહિ એની
પરીક્ષા કરી શકાય છે. જે આજ પણ મેઘવદા ખાતર સાન્ત
કે નમ્ર રહે છે, તેને હું સાન્ત કે નમ્ર કહીશ નથી. પરંતુ
જો ધર્મના મૌરવથી ધર્મને પૂજ્ય માનીને સાન્ત થાય છે,
તેજ ખરો સાન્ત મણાવ; અને તેજ ખરો નમ્ર દેખાય છે.

“હે બિહુઓ! કોઈ પોત્ત વેગાએ બોલે છે, તો કોઈ
અપોત્ત વેગાએ બોલે છે, કોઈ બનેલી પાન કહે છે તો કોઈ
ન બનેલી પાન કહે છે; કોઈ મધુર બોલે છે તો કોઈ કટુ
બોલે છે; કોઈ દિન માટે બોલે છે તો કોઈ અદિવ માટે બોલે
છે; કોઈ મિત્રમાને બોલે છે તો જીભે કોઈ દેવગુદિકી બોલે
છે. આ સર્વ પ્રસંગે હે બિહુઓ! તમારું ચિત્ત વિશરવસ થાય
નહિ, તમારા મુખમાંથી જૂઠું સંજોડો નીકળે નહિ, તમારા
અંતઃકરણમાં ક્ષમા અને મૈત્રી વસે, દેવ જો નહિ, અને જે
મનુષ્ય પોતાની વિશ્વ બોલે તે દોષ તેને આધાર મનાવી
અખિય જગત પર તમે મૈત્રીની બાંધના કરી શકો, એવો
તમારો અભ્યાસ કરવો જોઈએ.

જાતી ગિરિનિભે જ ધોમચાનો છે ? જા ગિરિનથી જાનો
 દેહ મુજા સેવો દરજ નથી. ' જા રેદ ઉજ્જવ શરૂ નાહ
 પામે છે એનું ને રમણ રાખે છે, રેદ જાનો છે એનું જ
 રમણ રાખે છે. ને જાનાસાહુ વાચ છે, જમણા રેદરણ
 વચ્ચે ને જાસાહિ રાખે નથી. જા પ્રમાણે ને પોતાના
 રેદનું વચાર્થને જાવશેહન કરે છે,

“ દે બિહુઓ ! એકાદ બિહુ પોતાની વેનાઓનું
 જાવશેહન કરે છે ને સુખદાર વેના જાનુભવેનો દોષ, તે
 ને મખને છે ? પોતે સુખદાર વેના જાનુભવે છે અને
 ને સુખદાર વેના જાનુભવેનો દોષ તે ને જે સખને છે ?
 પોતે સુખદાર વેના જાનુભવી મ્હો છે; ને સુખદારથી રહિત
 વેના જાનુભવેનો દોષ તે ને સખને છે ? પોતે સુખદારથી
 રહિત વેના જાનુભવી રહે છે ને જા વેના હોમથી જાનુ-
 ભવે છે, ? અહોમથી જાનુભવે છે, એનું તેને રમણ દોષ
 છે. જા પ્રમાણે ને અખરિતિ દિવા નાદ વેનાનું વચાર્થ
 રીતે જાવશેહન કરે છે. વેના ઉજ્જવ શરૂ વિનાહ પામે છે
 એ તે જુએ છે. પોતાના અમળા વેના ■ એનું એને રમણ
 દોષ છે, રમણ અને દાન મેગરવાને ને જાનાસાહુ વાચ છે.
 જા હોમ દાહાની જે જાસાહિ રાખે નથી. જા પ્રમાણે
 બિહુ વેનાઓનું વચાર્થ રીતે જાવશેહન કરે છે.

“ દે બિહુઓ ! એકાદ બિહુ પોતાના ચિતનું વચાર્થ
 રીતે જાવશેહન કરે છે. પોતાનું ચિત સકામ છે ? નિષ્કામ; સદેષ
 ? વિમત્સદેષ છે; સમેદ છે ? વીતમેદ છે; સંક્ષિપ્ત છે ? વિસ્તિપ્ત

સંભાળ રાખવામાં મૂકાય છે, અને તેનાથી તેના પ
પરે! ત્યાં બોમ્બરો પડે છે. પણ આટલો વડોળા
જ્યાં પણ રાજા કે વડાશા તેની સંપત્તિ ભૂટે છે; આમથી
રેલથી તે સંપત્તિનો નાશ થાય છે; અથવા દુષ્ટ સમાજવાદી
તેનું દરજ્જું ઠીક કરે છે, આવે પ્રસંગે તે મુદત્તને અર્થાત ક
થાય છે.

“વગી બિહુઓ! આ વિષયો મારે જ રાખીએ ર
નોંડે છે, સ્ત્રિયો સ્ત્રિ સાથે છે, બાલકો બાલ
સાથે છે, વૈશ વૈશ સાથે છે, મા પુત્ર નોંડે
છે, પુત્ર મા નોંડે છે, નાપ રાક્ષસ નોંડે છે, બે
બાઈ નોંડે છે, બાઈ બેન નોંડે છે, અને ડિ
મિત્ર નોંડે છો! તેમના આ કથલનું પરિણામ કે
વાર જોતું આવે છે કે તેઓ હાથે, પથરે, છાત્રીએ કે સમ
ઓએક જ પ્રહાર કરે છે, અને તેથી મરણ પામે છે, અથ
મરણાંતિક દુઃખ બોમ્બે છે.

“વગી બિહુઓ! આ વિષયોની પ્રાપ્તિ મારે જ લે
હાથને સજ્જ થાય છે, અને બમંકર સમાજમાં પ્રવેશ
છે. ત્યાં સમાજોથી તેમને મરણ આવે છે કે જાપમે વરે
કઈ તેઓ મરણાંતિક દુઃખ બોમ્બે છે. બીજા કેટલાક લોકો
વિષયોબોધ મારે ચોરી કરે છે, વૃંદ ચલાવે છે, મુસાદરે
જરૂરી પડે છે, કે પરબી મમન કરે છે. તેમને પછી રાજાઓ
વિવિધ પ્રકારની શિક્ષા કરે છે. રાજપુત્ર્ય તેમને યદ્યપ મારે
છે. તેમના હાથ જમ તોડી નાંખે છે, તેમના નાક કાઢ કાપે
છે; અથવા તેમનો સિરચ્છેદ કરે છે. આથી રીતે વિષયોબોધને
લીધે તે મરણ પામે છે, કે મરણાંતિક વેદના બોમ્બે છે.

“આ જ એ સૌરવનો દોષ છે, એમ કુ મહુ પુ
જિહ્વે ! તે જ મુલ કીનુ પ્રિય ગમતાનમાં પોણુ દાખા :
પુનઃ એ રીતે જીવવા જીવ રીતે જમીન જમીન જોવા
જાતે ને ને પુરનું સૌરવ નર જની તેને દેશને વિ :
કુલ જાતે એમ જમીન જમીન કે નર ?”

“દા જાતે” જિહ્વે એ જાતે જાતે

“એ જિહ્વે” સૌરવ વિષે જાતે જાતે જાતે
એ જ સૌરવથી જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે
જાતે છે, સૌરવની જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે
જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે
જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે
જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે
જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે જાતે

(૨૬)

મારનું બીડા

બુદ્ધ બજવાન શ્રાવણમાં અનાદરિગિના અજમા
 ઝેના હતા; તારે મિત્રમેને હંમેશાંને જોવા કે-“ દે મિત્રમે!
 બીડા હરનારે; મનુષ્ય પશુએના કમ્પાન્યને મારે બીડા હરનારથી
 તેમજ દેવે એવો દોષ છે કે ‘આ બીડામાંનું પાસ ખાઈને પશુએ
 પંડિતનું જ્ઞાન જૂઠી બસે, અને તેથી તે સર્વમાં આજીવ
 લાભમાં આવશે.’

“ દે મિત્રમે! ” જના એક બીડા એક બીડાનાં પશુએ
 આથી પુરુષ પાસ ખાઈને નિશ્ચિત રહ્યા, અને તેથી તે અરે
 બીડા મ.પિ.ના લાભમાં આવ્યા. તે બેડા બીડા કેટલાંક
 પશુએએ એવો વિચાર કરે કે આ બીડા પેમનું સર્વ રીતે
 અનિષ્ટનાં છે. તેમજ તે બીડા ત્યાં કરે અને તે કમ્પાન્ય
 અજમા પેડા પશુ કમ્પાન્યના વિષયે આવતા ત્યાં તેમને
 મ.પ.પ.ની તાજ પડી તેથી તેમના કડીમાં જન મનુ નહિ
 તે જમણી વર્તુલને રીતે તે બીડા પેડા અને પ્રમાણમાં પડી
 તે મનુષ્યના લાભમાં મવા વર્તુલ કેટલાક પશુએએ જા
 જાને મ.ર્ષ છેડી. પશુના અમર્યો અ.મ.વ દરિયા અને તે
 અરે સ.વ.વ.વ.થી તે બીડાનું પાસ ખાવા સમ્યક પડે.

(૨૭)

શુભનો દિવસ.

શુદ્ધ જમવાન આવડિયા આનાથવિહિનના અ.કપમ બિહુએને ટરેટીને બોલ્યા કે, " મારું વાતોના અધિક વિચાર કરેલા નહિ, અને અવિખની વાતની આસા કરખરી નહિ, કેમકે મારા વાતો નાહ પામી છે, અને અવિખની વાત હજી ખનવાની છે. પરંતુ પ્રસન્ન વાતોના જ વરેખર વિચાર કરેલા. જેકા કરવાનુંદેવ તે આજે જ કનું આપની કામના મરજીની કેને ખન્યા છે ? " એની પામે અમુદ સૈવ્ય છે, એવા મુતુની સાથે મુદ્દ હરુ અમારે મારે હાથ છે હું ? " આંખે વિચાર કરીને જે તાવપપમે અને દેવિવારીથી વર્ને છે તેનો જ દિવસ શુભથી જન્ય છે, એમ મુનિવર હદે ॥

" દે બિહુએ " જનકાગમા ખ્દારે ૧૫ આર્જુ દર્જુ, ખ્દારી વેના આવી હતી, ખ્દારી સગા. ખ્દારા સરેશર અને ખ્દારા વિદ્યાત એ આવા હતા, એતુ હરીને એકાદ મનુખ્ય દેખને પાટી રાખે છે. એ માખુસ માર્ગુમરી વાતોની પાડગ પડ્યા છે, એમ હદેતું જોઈએ. શીને એકાદ માખુસ અવિખ કાગમા ખ્દારે ૧૫, વેના એ આવા આવા પ્રકારના થવા જોઈએ એ વિચારમા મન થઈ જન્ય છે, અને આ વાતો વિંદે અત્યંત મમતા રાખે છે. એ માખુસ ખાંધી વાતોની આસા રાખે છે એમ હદેતું જોઈએ. પણ આર્થસાવર આર્થ

(૩૦)

આંધગાઓ અને દાથી.

એ વેગાએ આરંભમાં વિવિધ સંપ્રદાયોના મંત્રજ્ઞાનથી
એક જ પોતપોતાના મન સંબંધે ક્રમાદ્યપૂર્વક લગતા હતા
તેજ દેવો, ઇ, આત્મા દાધન છે; જન્મ તેને બીજો છે
આત્મા અદાધન છે, તેજ દેવ, જનનનો અંત છે; તે બીજો
તેજ દેવ, જનનનો અંત નથી.

તેમનો આ દેવ દેવદાસ જિજ્ઞાસુએ સમજ્યો અને
એકવચના આવી એના સમાચાર જુલો આપ્યા.

જુલ મોખા, "એ જિજ્ઞાસુ" ગ્રામીન શાળામાં આ આરંભ
નરમ. એક રાત્રી દર મંત્ર તેને પેટાની રાજધાનીમાં
એકલા જાનવાંધેલો હતા તે સમયને એના દેવો તેમને
દાથી જાણવા માટે રાત્રીએ દુકાન કપોતે જાણતે જાનવાંધેલો
રાત્રીની વચ્ચે દાથી કો. દેવો દાધીના જે જે જાણવો
તેમના દાધને લાગ્યા, તે તે જાણવો તેમને જાણી લેવા.
જાતી રાત્રીએ તેમને પૂછ્યું 'તે' તમે દાથી જોશો ?

"દા મદારજ" તે જાણવો તે જાણવો.

"તે, જાતી જાણવો" દાધી મો. છે તે જોશો ?

"તેને દાધીનું દેવ" જાતી જોશું હવે તે જાણવો
જાણવો જાણવો જો. મદારજ" હવે હવે હવે દાધી
જો છે તે, જાણવો જો: દેવ છે તે તેજ છે જુઓ !

(૩૦)

આંધ્રગાઓ અને દાથી.

એક રેગાએ શ્વાસનિમાં ચિવિધ સપ્રદારોના અમળ
એક જ થઈ પોતપોતાના મન સંજોડે ત્રિસાદપૂર્વક સંગ
ગાઈ કરેનો કે, આત્મા સાધન છે; પણ તેને બીજે
આત્મા અસાધન છે. ગાઈ કરે, જગનનો અંત છે; તે
ગાઈ કરે, જગનનો અંત નથી.

તેમનો આ કજલ કેરલાક બિજુઓએ સામગ્ર્યો
એલવનમા આવી એના સમાચાર છુદને આપ્યા.

છુદ બોલ્યા, "એ બિજુઓ" પ્રાચીન કાળમાં આ આપ
નમરમા એક રાત્રી થઈ મર્યા. તેણે પોતાની રાજધાન
એરલા જાનાયે સોફા દત્તા તે સપગાને એમા ક્યા. તે
દાથી જાનાયે માટે રાત્રીએ દુકમ કર્યો. માફને તે જાનાયે
રોગાની વચ્ચે દાથી કાં. ક્યાં. દાથીના જે જે અપવિત્ર
તેમના દાધને સાચા. ન તે અવગરો તેમને તપાસી નેવ
પણી રાત્રીએ તેમન પુત્રુ. તેમ. તમે દાથી નેવો કે
"દા મદારાજ" તે અપવિત્ર. એ કહર આપે:
"જે. પણ અપવિત્ર" દાથી કેવો છે તે કરે. ૧
"એજે દાથીનુ કે. ૧ પણ નેવુ દત્ત તે અપવિત્ર
આમજ આપવો જન બોલે. 'મદારાજ' દ. દ. દ. દ. દ.
કે. છે તે. ૧ પછીના ૧૨. દોષ છે ને તેવો છે છુદે."

અંગુલિમાલ છુદની પાસે જ બેઠો હતો. જામણે હાથ આમળ સાંભો દરી છુદે રાખીને કહ્યું " મહારાજ ! આ અદિં અંગુલિમાલ બેઠો છે. "

તે સાંભળી પસેનદિરાખના અંમ ઉપર કાંટા ઉભા થયા. તે બમચક્તિ થઇ જાવરો જાવરો આમ તેમ જોવા લાગ્યો. ત્યારે છુદ બોલ્યા, 'મહારાજ ! મહારાજાનું કાંઈ જ કારણ નથી. અંગુલિમાલથી તને નિહકૂંચે ઉપદ્રવ થવાનો સંભવ નથી. "

રાજાને બમ સાન્વ થયો, અને તે અંગુલિમાલને કહેવા લાગ્યો, "મદંત ! તું આર્થ છે ને ?"

" હા મહારાજ !" અંગુલિમાલે ઉત્તર આપ્યો.

" તારા માળાપત્રું નામ શું અને યોગ કયું ?"

" મ્હારી માત્રું નામ મન્તાની અને જાપત્રું યોગ ભર્ગ."

" દે ભર્ગમન્તાની પુત્ર ! આ જૌદધર્મમાં તું મુખેથી રહે. હું તુહાં અધવત્ત આપી ત્હારી વધાયોગ્ય મુશૂયા કરીશ."

પરંતુ અંગુલિમાલ બીજાનું અમ મહત્ત કરતો નહિ. તે અરજીમાં જ રહેતો, મિલ્કા પર જ પોતાનો નિર્વાહ કરતો, અને રસ્તા પરનાં ચિંદરડાં ભેમાં કરી લેતાં. જ્યુ જ ગ્રીવર ખારજી કરતો. લેજે રાજાને કહ્યું, "મહારાજ, મ્હારી પામે સર્વ કાંઈ છે. મ્હારે વિષે આપ કાગજી કર્યો માં !" પમેનદિરાસલે છુદને કહ્યું, "જમવન" અને દંડથી અને સજાથી તુહાં અંગુલિમાલ સરખા માણસોનું દમન કરી શકતા નથી, પણ આ બારે આચર્યની વાત છે કે બમવાન દંડ અને રજ

અંત્રુલિખાલ જુદની રાત્રે જ બેઠો હતો. જમણે હાથ આગળ લાખેા કરી જુદે ગુળને દષ્ટું “ મદારાજ ! આ આદિ અંત્રુલિખાલ બેઠો છે. ”

તે સાંભળી પત્તેનરિણના અંત્ર હજાર હંટા કરા કરા તે બચચ્છિદ થઈ જાવરો જાવરો આપ તેમ જોવા લાગ્યો તારે જુદ બોલ્યા, “ મદારાજ ! મમરાવાલું હંટું જ હાજુ નથી. અંત્રુલિખાલથી તને નિલકુંથે હજાર કરાને સંભવ નથી. ”

રાજાને બધા સાન્ન થયો, અને તે અંત્રુલિખાલને દેવા લાખેા, “ ભાંત ! તું આર્થ છે ને ? ”

“ હા મદારાજ ! ” અંત્રુલિખાલે જવાર આપેા.

“ તારા મામાપતું નામ શું અને જોય હયું ? ”

“ મ્હારી માતું નામ મન્તાની અને માપતું જોય ભર્મ. ”

“ હે ભર્મમન્તાની પુત્ર ! આ પૌદર્ધમાં તું મુખેથી રહે. હું મુદા અલવત્ર આપી તારી વધાયોગ્ય મુખૂપા કરીશ. ”

પરંતુ અંત્રુલિખાલ બીજાનું અત્ર મદજુ કરેા નહિ. તે અસ્વમા જ રહેા, મિત્રા પર જ પોત્રો નિવાંદ કરેા, અને ગ્લા પરના ચિંદરગ બેા કરી તેનાં ગજુ જ મેવર ધારજુ કરેા. તેજે રાજાને દષ્ટું, “ મદારાજ, મ્હારી પામે સર્ હાઈ છે મ્હારે વિષે આપ કાગજ કરેામાં ! ” પતેનરિણાલે જુદને દષ્ટું, “ જાવર. ” અને દંડથી અને સમથી મુદા અંત્રુલિખાલ મગ્લા માખૂનોનું રમત કરી રહેા નથી, રજુ આ મ્હારે આધર્મની વાત છે કે બમવાલ દંડ અને સ્વ

અને તેને જુરે દેશા રુબ કુચાથી આપી તે એ પ્રશ્નનિરૂપણથી મુને પાર જતી.

અંબુલિમાલ પશુ સાવધાનતાથી અને દાનિથી મિત્રો રી અર્થતને જોઈએ તે બિલ્લુ વચના સમાચાર આચરિ નમરમાં સોને મળ્યા હતા એ દિવસ બિમાલે જતાં દોડીએ તેના પર પચ્છે, હાકીતો અને પૂતો વર્ષે વસાવ્યો તેથી અંબુલિમાલનું મારું ફી તેમાંથી દોડી બેચ હાથું અને તેની સંધારી (કંઠા) રાત્રી મધ્ય તેનો જ તે છુદ પાડે આવ્યો.

તેને જોઈ જુદ મોડા, "હુ થાલજુ ! સદન કર ! જે દૂર કંઠાના વિષય નરમ્મા દબરો વર્ષે પર્વત તારે મોખરવા પડ્યા હોત તેનું જ રાત્રી આ કોઈમાં થોડાકમાં જ મોખરી હો છે !"

હો ! તસથી કવેલા અપમાનથી કે કરીએ કવેલા વેળાથી અંબુલિમાલનું મિત્ર જરા જે વિચિત્ર થયું નહિ એકતમ્મા મેલી તે મનમ્મા જ મોલો કે "જે પૂર્વ વચ મળત રહ હવર વચમાં સાવધ થાય છે, તે વાતમાંથી મુજ કવેલા ચંદ્ર મળક પ્રકાશે છે ! એનું પાપાર્થ ફરક કર્મની ની પૂરાર્થ જલ્પ છે, તે વાતમાંથી મુજ કવેલા ચંદ્ર પ્રમાણે પ્રકાશે છે ! જે બિલ્લુ તરજુ વચમાં જુદખર્મિના અખ્યાલ દો છે, વાતમાંથી મુજ કવેલા ચંદ્ર પ્રમાણે પ્રકાશે છે ! આપા નુકા જુદના ખર્મનું ખરજુ દો ! આપા યતુઓ મુજ ખર્મિના અખ્યાલ દો ! આપું નામ અદિસે રખાતમાં અ દું, જ્ય તે નામ પ્રમાણે આપી કરજી નદોડી ! હુ દોડ દિસા કરને ! પરંતુ આપ આપું તે નામ મારું કવેલા

૩૫૫

અને ઉપાસિકા એ મખમ ખેતર ગેવાં છે; તેમને હું તે
 પછી કહેલો હતો છું. પણ ખીલ પાંચના પ્રતિભાવે લોકો ; અને એ
 દનિષ ખેતર ગેવાં છે ! તેમને મુદાં હું કહેલો હતો છું. કેમકે
 એકાદ ખીલું વાસ્ય તે સમગ્ર જમ તો તેટલાથી જે તેમનું
 સ્વાસ્થ્ય થઈ જાય ! "

(૩૪)

પસેનાર કેતુલ રાખને ઉપરે,

(૬) ખિતાદુરથી ધન્ય કાવલ

પસેનારિયાળ ખૂન જમતો હતો એક દિવસ જામવાંની સાથે તે લેનવનવિદારમાં આવ્યો, અને જુલો નખતાર કરી એક માણુએ મેટો. વધારે અમ ખાદિયુ દોરાથી ચૂળનો શસ્ત્ર જેમથી ચાલતો હતો તે જોઈ જુદે નીચેની માથા ચાલુ:—

મનુષ્ય સદા સર્વજનો

મર્ત્ય માલનો દુઃખોચ્ચે

સુ દમ્ય મરણિ વંદવા

સર્વિદ્ વીરતિ લાલુ વાલુદ્.

તે વેળાએ પસેનાર પાંચે મુદકોન નાખતો હતો મનુષ્ય હતો, તેને રાખને હતું “મુદકોન” તું આ માથા મોટે કરી ખારી ભોજનવેળાએ રોજ ચાલે જાણે; એને ખાલે દુલ્હને રોજ એ કાર્યપણ આપતો રહીશ.”

મુદકોને તે માથા મોટે કરી, અને ચૂળની આગા પ્રમાણે રોજ ભોજનને મમથે ને તે માથા લાગ્યો. આથી રાખન. મન ૫૦ સારી અસર થઈ અને તેજે વધારે અમ

* ૬ રમાદિવાળ મનુષ્ય પાંચાના ભોજનવનું પ્રમાણ જોઈ છે તેને (અલ્પાંત) રેના પડી નહીં તે આપુખનું પાલન કરતાં કરતાં હાલે સમથે રહ થાય છે.

મદંત ! આ શાદુશરની પામે ડેટલી બધી સંપત્તિ છે એ શું
 હતું ? એથી લાખ મેનાના સિદ્ધ જ નીકળ્યા. રૂપાની ને
 મલ્લારી જ શાય નહિ ! પણ આ મુદરચતું જમણુ એટલે
 દણ્ડીનો બાવ અને આંગણીનું પાણી, એટલું જ હતું ! ખાલી
 તિલાવ ખીનું વચ્ચે તેા જિવાગએ દડી વાવ્યું જ નથી, અને
 તેનું વાદન એટલે એક બોખાએ રચ ! તે રચને ચે છતી નહિ.
 તે માથે એક પદ્મકવ (વાડપત્રની છત્રી) ધરી તે બાંધેલા
 રથમાં બેસી ધરેના. "

છુદે કહ્યું, " મહારાજ ! દુષ્પત્રની દોષનની એ જ મનિ
 શાય છે ! ને છત્રમાં પોતાની જાતને મુખ દેના નથી, પોતાનાં
 મા, માપ, પુત્ર, પત્ની કે સગાં બધાંને મુખ દેના નથી; તે
 અમજુઆસજુને દાન કરેના નથી. એવી રીતે બેસે કરેલા પૈસા
 છેવટે રાગ લોક છો જાય છે, ચોર લુટે છે કે તેના પ્રતિપક્ષી
 લોકો લઇ જાય છે ! અથવા અગ્નિ અને ઉદાસી તે ધનનો
 નાશ શાય છે. મામથી દૂર જામવામાં એક વગાવ દોષ, અને
 તેમાંનું પાણી કેઠના ઉપવાસમાં ન આવવાથી મુશ્કેલ જાય,
 એવી જ ગિધિ દુષ્ણ મનુષ્યની દોષનની શાય છે !

" પણ મહારાજ ! જે પોતાની દોષનનો સદ્ગત્ય કરે
 છે, પોતાની જાતને, મામાજન, પત્નીપુત્રને અને સગાંબધાંને
 મુખ આપે છે, અમજુઆસજુને દાન દે છે, તેની સંપત્તિનો
 આમ નાશ થતો નથી. મામ પાસેના મંદર વગાવનો જેમ
 લોકોને ઉપયોગ શાય છે, અને તે વગાવનું પાણી નદામાં જતું
 નથી, લોકોના પાપથી તે સ્વચ્છ રહે છે તેમજ આ ઉદાર
 મનુષ્યની સંપત્તિનો સંવિવિયોગ થવાથી તેનો નાશ થતો નથી. "

રાજા બોલ્યો, “ જાવ ! ખરું રાજ્ય તિમ્બુ વડું છે ;
તો દે મિત્રાણ દક્ષિણ જઈ રહું મેલ્યા પડે ?
દાસમાં પ્રવળ ફરી મ્હો પુ ”

શુદ્ધ બોલ્યા, “ મહારાજ ! પોતાના દુષ્ટો મર્વ
પ્રસારે તું જોતજાત કરે છે એ તીક છે; પરંતુ પડે કે મેળ
માણુમ દોડતો જાતી તને મ્હો છે ? ‘ મહારાજ ’ તો
વિદ્યાથી ખોલ્યાખોલ્યા પર્વત તમારી પર પડી જાતે છે;
તેમજે સર્વ પ્રાણીને સદાર કર્યા માંડે છે; આ વેળાએ
તમારી જે કાંઈ દોષ તે તમે કરો ’ જાતે વખતે તું
જા છીયે ? ”

રાજા બોલ્યો, “ જાવ ! જાતે પ્રસંગે મારા લેખનું
જ આપનાર છે ? સદમાંયરજુ લિવાય બીજું કંઈ શું કરી
દાન ? છુ ? ને વેળાએ મારા પુણ્યાયરજુ જ મને
વચંબારી થશે ! ”

શુદ્ધ બોલ્યા, “ મહારાજ ! જરા અને મનુ એ
તોડા પર્વત કર્યા એ જાણે છે ? દાથી, યોગ, રથ, પાવણ
કર્ત્તવ્ય સર્વ લેખથી જરા અને મનુનો પરાખર થાય એ
મનુ નથી. જાણે કે આદ્ય તો બેઠ જરા અને મનુ
જાણે નથી; મારે જુગ માણુએ સારવાનવડે સદર્મનું
આયરજુ કરવું, સદાયરજુ કરનાર માણુસની આ શોકમા પ્રસંગે
થાય ■ અને પરશોકમા તે સદ્ગતિ મેળવે છે ! ”

એકા હી અને સખમે એનાં હાને બહું એવી સ્થાન
 મૂ હી રંગમને સંભવ બેઠાં પાત્રી મેઘા મ્હા તેનાં
 હાને બધા મ્હો સખમું આ વગરમ્હો પ્રવન હો
 મ્હો નિર્જન નાશુરમ્હો હાને બધા સિંહ સખમે સિંહી
 હી જાનું આનંદમ્હો આપાથી એને વે કાલ નરેનાં મુખ સ્થે.

અહા હૈમવત્સવ નખમે પ્રવિદ વેદ મનસુખના
 સ્થાનનાં હો. તે આ વેદમે આનંદમ્હો પાને મ્હો હો.
 આનંદમ્હો તેને જાનું. "સખ અહા! આ સંભવ
 મું સંભવ હો. નહીં મું."

અહા મોરે. "મહાત્મા! હાથનાં બચાવ મુદ
 મ્હો આગ્રવનાં હો. જે આપની મ્હો હો તે આપને
 ને બચાવનાં હાને બધાં."

આનંદમ્હો મ્હો. "તે જાની હાથી મ્હો હાથનું હો."

સખમ દુષ્ટ પ્રમત્તે હાથી પુષ્પ દાથી અને દાસ્ય
 સખા હી, હાં નૈવતી દોષાથી સખમે ખલમ્હો સખ
 પ્રવેદ દાસ્ય હાં મંદુરમ્હો મેઘ મેઘ અને વેદાથી
 જેને મેઘ હિમ દાથી જા. મ્હો. હાં હાથાં આપને
 મ્હો હાં હાથાથી મુદાહરે મ્હો.

આગ્રમ્હો પાં આપના આનંદમ્હો મ્હો. અને
 હાથે હો. "સૌમ્ય અહા! મ્હો હાં હાથે તે
 નથી ને? આગ્ર સખા દાસ્યનાં આપના મ્હો મ્હો અદિ
 આપને નથી ને? સખા આપને મિત્રોને મ્હો અદિ મ્હો."

મરી સકનારે નથી.' આ પ્રમાણે ચેલપૂતને આત્મચાત્ર
સંબંધે પ્રશ્ન કરતા તેણે પોતાનો ચિત્તેષ(અર્થે) પણ કર્યો.

“કમરવ” આત્મનો એક પણ ખદામો મનનું અપ્રધાન
કરી સકેલા નહિ; પણ ખદામો જેવા માનસે અમનનું કેવળ
નીતિ અપમાન કરતું પોતે નથી, એમ વિચાર કરી આ
આત્મનો વિન્દ કામ ના છેલ્લા કું મુપચુપ પડેલા રહે.”

ભુદ્ધ બોલ્યા: “મદામચર” તારો એકાદ તાલ પોતાની
દર્શન મિશનિયા કરાવ્યો બિહુ થાય અને આરે સપુત્રાથી
રહે, આવા મનુષ્યને કું પકડી રાખી ને, કમનું કામ કરાવીય છે ?”

અમલગચકુ બોલ્યા, “ના, કેવરા મનુષ્યને કું ખદામી
મામે આમન આવીય અને વચ્ચે અમની રહેને તપ્ત પડે
નહિ એવી અવસ્થા કરીય.”

‘તે, પકડી મદામચર’ આમ નવનુ આ પ્રત્યક્ષ કર્યો મની
સકર્ય નહિ છે ?”

‘અનવન નિ સંચય એને આનન્વનુ પ્રત્યક્ષ ત્ત મનનું
રહેઠએ.’

ભુદ્ધ બોલ્યા: ‘એકાદ દરિદ્રી નનુષ્ય પોતાની આત્મ
નવતિનો ત્યાગ કરી બિહુ થશે અને બિહુને પાળવાના સર્વ
નિયમો પાળી પેદપુરેનું અન્ન અને દેહાન્નકાદન પૂરતા વચથી
તે સતુદ રહેશે અને લોભ, ક્રોધ, આલસ્ય, મંદગતિ અને
દુશ્કા એ પાત્ર આવરજીયા પોતાનું ચિત્ત મુક્ત કરી તે
સાવધાનીથી વર્તશે એમ એકાદ માનુષ આત્મનાંથી મુક્ત થાય

પરિનિર્વાણ

અમરપ્રેક્ષની ડગરે ઘસડી નાખતા મદ્યમનેનું અસહ્ય
માનસ હતું. એમને કિશકેરી થઈ રહેલા. આ કાચક અનુભવ
મનાઈ દેડે શાપિતોઃ મજબોની પદનિ પ્રજા જે કામનું હતું
આવનમનનું ઘસડીએ દેવા થયો જ કે જાગે. ઘસડીના નાક
મારે ને તપાસ કરી એકો દગેલ એક દિવસ લોકે પોતાના, થમ
કાં નામના જાકણ અમરપ્રેક્ષનું કે, "દે જાકણ, ' નું જીવ
પાન કર એમ હતું કે ' અમરપ્રેક્ષ ઘસડીએ. "હા હા
હવે છે ' આ સામય જીવને મો મન છે ને મારે જીવનું જીવ છે "

આવનમનનું આજીવ પ્રમત્ત ઘસડીને જાકણ રૂંધેલ
પર્વત પર જીવ રહેતા દગ. ત્યાં મરો, અને પોતાના કાનના
મન ના ને જીવને કાળુએ. ને જેવાને આનંદ જીવને પાંચ
નાખત દને. તેથી તરફ રાગ જીવ મોલ્યા, " આનંદ આજીવ
નાં ઘસડી પાંચાં એક જ રૂંધેલ મારકામનું તિમિર છે કે ? "

" હા બમરનું " આનંદ દગ આપે.

આનંદ ઘસડીએ ક્યાં એક જ રૂંધેલ છે અને પડી
ત્યાં પાંચતક છે ત્યાં લંમનામા એક રૂંધેલ ન પડેલ છે કે ? "

" હા બમરનું " એમ મદારા સામગ્રીમા આપ્યું છે.

" પોતાના દરેલા દાવદાનો " ઘસડીએ. બમરના નથી
ને ? દિવા દાવદાનો મનમલનો મને તેના અર્થે રૂંધેલ નથી
ને ? ને દાવદાનો અનુસરી વને છે કે ? "

૧ ઘસડીએના દાવદાના રૂંધેલ નનુના મદ્યપરિનિર્વાણ મુનની
અર્થે દાવદાના મને છે; થમ તે કપરથી રૂંધેલ દાવદાનું બાખર
અનુમાન થઈ નથી.

તેને યુદ્ધરૂપે નમ્ર કરવું નથી અને (૧) યુદ્ધરૂપે ને દુર્ગતિને પામે છે.

“ દે શુદ્ધો મદાયરૂપે મનુષ્યને તેના આચાર્ય પાસે શિક્ષા થાય છે. (૧) સાધ્યશાસ્ત્રી તેમની નિષ્કૃતિથી જાણે છે. (૨) વૈદ્યશાસ્ત્રી તેમની દાર્દ્ર્ય જાણે છે; (૩) કેળવણી મદાયશાસ્ત્રી તેમની પદ જાણે છે; (૪) તેમને મનુષ્ય સાધ્યરૂપે આજે છે, અને (૫) મનુષ્ય પદી ને દુર્ગતિને પામે છે. ”

તે વગર પાસિધ્યમ પામે પાસિધ્યુર નમ્ર રહે નહીં. દુર અભ્યુદયને એ મુનીષ અને વસ્તુકાર જે જે અભ્યાસને એ દા.મ. ઉપર વાળ્યા હતા. વસ્તુકારની મુનીષા મનુષ્ય કેટલે પદે દા.મ. નહિ એ જોઈથી મનને હોઈ અ. નહીન રહે. નાથિયામ આરવું હતું.

મુનીષ અને વસ્તુકારને શુદ્ધ પાસિધ્યમે આપના સનાતન મનના જ તેમની પાસે જાહેર એક નહીન આવશ્યકતા તેમને અને બિહુલપને આવર. મારે આભારવું હતું. તે પ્રમાણે શુદ્ધ બિહુલપ સદા ત્યાં નવા. મુનીષ અને વસ્તુકાર પે.તે નવે સપને ગુમ થઈ પડી શુદ્ધે તે મેળાં ધાનું અનુભવેલ હતું. અને તે પાસિધ્યમથી દેવિધ્યમ ત્યાં નીકળ્યા જે નમસ્કારમાથી શુદ્ધ જ્ઞાન મના ને હાલું મુનીષ અને વસ્તુકારે “ વૈદ્યમકાર ” નામ રાખ્યું.

તે વગર મેળા પાસીથી લઈ રહેને રહેતી હતી. શુદ્ધ મનને હાલ આવી જૂએ છે તે ત્યાં જાહેર મનના રૂપ રહેતી હતી. પાર કિશ્વરને કેળવે ત્યાં દેવતા દા.મ. દે

તળાવમાં જુદામંતે આવી. તેણે જુદના પાંચ હડી તેમને બીજે દિવસે બિમુમંથે મદ પોતાને ત્યાં બોલાવવું આમ જણાવ્યું.

જુદ પોતાના કહેરમાં આવ્યાના મહામાર સામનો સિંચી સલા જુદામંતે તોલ્યા. તાલમાં આમપાણી તેમને મળી. તેમણે પૂછ્યું. " કેમ જોન આમપાણી! તું આજે ઉતારવો ઉતારવો ક્યારે આવે છે? "

" તે આર્ષપુત્રો! એ આવતી કાલે ખારે પેર જુદને અને બિમુમંથને નિમંત્રણ કર્યું છે. તેથી આવતી કાલની રેવારી કરવા હું ઉતારવો છું. " આમપાણીએ ઉતર આપ્યો.

સિંચી જોત્યા, " આમપાણી! આવતી કાલે તારે બદલે અમે જ જુદને બોલાવ આવીશું. અને તેને આપેલા અમ જણ બદલ તને એક સામ કાર્યાપણ આપીએ છીએ.

" આર્ષપુત્ર! તમે જે તને આપી વેસાવી આપો, તે પે હું જુદને અને બિમુમંથને આપેલું આમંત્રણ પાકું લેનાર નથી " આમપાણીએ તરત જ બોલ્યો.

સિંચી કાઠ પળ ઉતર ન આવતા જુદ પાસે મવાલ તેમને દરયા જેવું જુદ બિમુમંથને કર્યું. " તે બિમુમંથ! જેમણે તારાવિંચા દેવ જેવા ન દેવ, તેમણે આ સિંચી-સમુદાય બંધી જોતુ. "

સિંચી ગાજમે જુદને મળી પોતાને ત્યાં બીજે દિવસે મોઝાતાર્યે આવવાની વિનંતી કરી, પણ જુદ જોત્યા, " સિંચી! આ આવતી કાલે એ આમપાણીનું આમંત્રણ સ્વીકાર્યું છે, તેથી તમારું આમંત્રણ સ્વીકારી શકતો નથી. "

અનુરૂદ્ધ બોલ્યો, 'આ શાન્તિનિ ધુનિના અપાસ પ્રધાનની જે જખર પડી નહિ' અત્યંત ધીમ્મથી તેણે સર્વ વેદના સદન હતી અને સચાર જમ્મ હજમના સિવાય ને નિર્વાણ પામ્યા' તેણે જુલવાથી જેમ મથાણ આપે. આપદે. સ-
વાય છે, તેમ આનુ ચિત્ત એને એ જ દેશએ વિમુક્ત થયું.

આપદે બોલ્યો, "સર્વગુણસંપન્ન મંત્રુદનું પત્નિ નિવાર્ણ દગાંની માથે જ મ્હાન અંન પર દાન. હમા થયા' હુ અમરાર્થ મપે. '"

તે જિહ્વુ દાનુ નુથી અર્ધતપસે પડે. આ ન દગા ને જુદના પગિનિર્વાણ પડી શે. દાદુવ રા' મથન, જમ્મ ને અર્ધ-
તપસે પામ્યા દગા તેમજે, મર્ષ સમ્મ, અનિત્ય છે, તેમને સમગ્રમ દાયમ રહેવો શક્ય નથી, એવો વિચાર કરીને જુદનો વિયેમ બારે વિવેકપૂર્વક મહન થયો. શોકનિમિત્ત થયેલા જિહ્વુએને અનુરૂદ્ધે કહ્યું, "દે મંત્રુએ' શોક દરમો નહિ, અને રાશી નહિ. સર્વ પ્રિય વસ્તુને આપજુને વિયેમ થનાર છે. એ વાત બમવતે આપજુને પૂર્વે જ હતી નથી કે ?"

તે શાન્તિનો અચલિત (ખાલી મોંઘો) બામ અનુરૂદ્ધે અને આપદે જિહ્વુએને ધર્મોપદેશ કરવામાં મગ્ધ.

બીજે દિવસે મથોને બમવાન જુદના પગિનિર્વાણની ખખર આપવામાં આવી. તેમજે મધમાધાદિકથી જુદના કરીએની પૂજન કરીને ચક્રચી રાજના કરીએની જેમ જુદના કરીએનું મૌરવ કર્યું. આ પ્રમાણે સાત દિવસ સુધી બારે દિવસ કરીને કૃતિનારાની પૂર્વે તેમજે ચંદનકાળની એક મોટી ચિત્ત ગતી, અને જુદનું કરીર નવીન થયો. વડે ચીટાગી લેકની

મેહાત્મા; જુદા મરોએ લેખને દિશો આપ્યા ના પડી. આથી
 દેશુ નામના એક વિદ્વાન બ્રાહ્મણે કુસિનપરાયણ મંત્રને
 કહ્યું, “ દે મહાશયો ! હું હું હું તે વર નથી હું
 આપે. આપણા જુદા સમાચારી હતા; તે મહાપુરુષના સ્ત્રી-
 વશીયના દિશા મારે દંડા દશાં નેમનું અવેળા મળ્યા.
 તેથી સર્વેએ એક પતે આઠ બાજ દશાં એ રીત છે. સર્વ
 દિશામાં જુદાના સ્વરૂપ શાવ એ વેળા છે. તેથી, કુસન
 દેશને જુદા પ્રતિ બળિભાવ છે !”

પછી તે બ્રાહ્મણે સૌનું સમાધાન કરી વચ્ચે
 અસ્થિના સરખા આઠ બાજ કર્યા. તે તે દિગે જઈ
 તે બોલ્યો, “ હવે આ ને પડો સ્થા છે, તે તમે જો
 આપે. જુદાના સમાચાર મારે હું આ પદા ઉપર એક જ
 આપનાર છું.”

તે સમજાવે તે પડો થયા બાદથી એક સમયે
 આપે. એકસાથે પિપ્પલિવનમાંના મૌર્યે હા કુર્મ
 અરિવનંદ મામરા મારે કુસિનપરાયણ મંત્રી જોઈને જુદા
 હવે બાજ મળ્યો. અવાજ દેવાથી, જુદા મિત્રો તેમજ
 તે દિગે સ્થાપીત કરવામાં આપ્યા. અમરજી, જેના
 દિશા પર રાજાનુદયા એક સ્થા મૌર્યે દિશા
 વેળાથી. આપેએ કપિલાસુદ, કુર્મને અમરજી.
 દેશિવેએ રામચામમાં, વેળાના સમયે કુર્મજી, જેના
 મમ્બાએ પાવ્યા અને કુસિનપરાયણ મંત્રી દેશના
 સ્વરૂપ નાંખ્યા. દેશુ બ્રાહ્મણે જેને એક સ્થા હા
 આપે, અને પિપ્પલિવનના મૌર્યે જુદા મૌર્યે મૌર્યે

“ પુરાતત્ત્વ ”

પુરાતત્ત્વ મંદિર તરફથી પ્રકટ થતું માસિક
 નેમાં ઇતિહાસ, પુરાતત્ત્વ, સાહિત્ય, ખર્મ, તત્ત્વગુણ આદિ વિષયો
 ઉપર લેખો પ્રકટ કરવાનાં આવે છે. ત્રણ મહિના બહાર પડી મળ્યા
 છે. વાર્ષિક લગભગ રૂ. ૫-૦-૦ પોસ્ટેજ વગેરે ૦-૮-૦
 અભિપ્રાયો

“The Puratatva...is a new departure altogether, and strikes a note hitherto not known to the periodical literature of Gujerat. From start to finish it is fully of antiquarian lore and almost every contributor has tried to throw some new light on the antiquities of Gujerat and India in general.”—*Modern Review*

This new quarterly magazine published in Gujerati aims, as the name implies, at investigating the past history of our country (especially of Gujerat) on scientific and approved methods But as the third phase gains ground and as our scholars become more and more impartial we will surely command the respect of the rest of the world. Truth will always command a respectful bearing. This new quarterly is professedly an exponent of the third class and as such it will surely do good work... The first number is distinctly good.—*The Calcutta Review*

તાલીદ નામ નોંધાયેલો

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ તરફથી પ્રકટ થયેલાં પુસ્તકો

પ્રમાણુસામ્રાજ્યસિકા	લેખક: શ્રી રામનાથરાવુ પાઠક	૨-૭-૦
પૂર્વરંમ (આર્ષાનર્વતું ઇતિહાસ)	લેખક: શાંતેશ્વર અને પદીખ	૧-૭-૦
ઐતિહાસિક ગાળાંમાળા (મિત્રલચંદ)	૦-૧૨-૦ લેખક: નાનુડલાલ નંદલાલ મેહાસ્ટ્રી	
સંપત્તિસામ્રાજ્ય ભાગ ૧ શ્રી સરિતા પુસ્તક પરથી અનુવાદ	૦-૩-૦	
“ ભાગ ૨ “	૦-૬-૦	
“ ભાગ ૩-૪ “	૧-૪-૦	
મજિન કી પરિમાયા	લેખક શ્રી. દલિદાસ બટ	૦-૪-૦
રવતંમ અપ્રકાશિત (શ્રી. મેન્ડેસોરી)	૦-૩-૦ શ્રી. વિદીનથંકર ભટ્ટા	
બાળગાળાંમે (શ્રી. વિદીનથંકર ભટ્ટાનું ભાષણ)	૦-૩-૦	
અબ્દીમે (ભાગ્યચિત્રામે સંપદ, બીજા આશ્રિત)	૦-૪-૦ સંપાદક શ્રી. બુચરનાથ દવે	
રાધણ (અબ્દીમેરથી આમળમે રચિતાસંપદ)	૦-૬-૦ સંપાદક શ્રી. બુચરનાથ દવે	
આનંદુઆરી-નાની (ભાગ્યેથી-બીજા આશ્રિત)	૦-૧-૦ સંપાદક શ્રી. વિદીનથંકર ભટ્ટા	
આનંદુઆરી-સોની (ભાગ્યેથી)	૦-૩-૦ સંપાદક શ્રી. વિદીનથંકર ભટ્ટા	

